

12 | 1994

VOJENSKÝ PROFESIONÁL

ARMÁDNÍ ODBORNÝ ČASOPIS

Důstojník letecký pozorovatel při vedení vzdušného průzkumu z vrtulníku

Pplk. Ing. ZDENĚK MALÁNÍK

Ženíjní tanky

*Npor. Ing. JAROSLAV ŠMEJKAL,
pplk. Ing. JAROSLAV ČEPICA*

Manévr v boji

Plk. v zál. Ing. IVAN POPERNÍK

Hodnocení palebných úkolů dělostřeleckých jednotek

Plk. Ing. JOZEF VAŤKO, CSc.

VOJENSKÝ PROFESIONÁL

Armádní odborný časopis

● Vydává ministerstvo obrany ve vydavatelství MAGNET-PRESS

● Šéfredaktor
plk. Ing. Vilibald Dvorský

● Zástupce šéfredaktora
plk. Ing. Petr Obermayer

● Redakce: plk. Josef Gajda, Jarmila Pošpišilová, Jaroslava Kaiglová

● Redakční rada: pplk. Ing. Jan Houha, plk. Ing. Vojtěch Jamrich, plk. Ing. Jan Jedlička, plk. doc. Ing. Josef Kašpar, CSc., plk. Ing. Josef Kohout, CSc., plk. prof. Ing. Kamil Kollert, CSc., plk. Ing. Aleš Komár, CSc., plk. Mgr. Antonín Konrád, pplk. Ing. Alexander Lehner, plk. doc. Ing. Vítězslav Stodálka, CSc., plk. Ing. Ladislav Triflík, plk. Václav Vavřík, plk. Ing. Bohumil Vyšný, plk. Ing. Jozef Žerebák

● Adresa: Redakce časopisu Vojenský profesionál, Vladislavova 26, 113 66 Praha 1 (telefon 24 22 73 84-92; 24 22 77 23-29; linky 324, 384, 385)

● Časopis vychází měsíčně v rozsahu 40 tiskových stran a 4 strany obálka, cena jednoho výtisku je 10 Kč (předplatné na rok 120 Kč)

● Rozšiřuje vydavatelství MAGNET-PRESS, administrace, Praha 1, Vladislavova 26, PSČ 113 66 (telefon 24 22 73 84-92; 24 22 77 23-29; linka 445. Fax: 24 22 31 73; 24 21 73 13). Pro čtenáře ve Slovenské republice MAGNET-PRESS SLOVAKIA, s. r. o., Grösslingova 62, 811 09 Bratislava, tel./fax: 07/36 13 90, cena předplatného na jeden výtisk ve SR je 12,- Sk. Ostatní objednávky do zahraničí zabezpečuje vydavatelství MAGNET-PRESS, OZO. 312, po zaslání bankovního šeku na výše uvedenou adresu. Celoroční předplatné pozemní cestou je 60,- DEM nebo 38,- US \$, letecky 91,- DEM nebo 55,- US \$.

● Uveřejněný obrazový materiál a nevyžádané rukopisy se nevracejí
● Zveřejněné názory nemusí být totožné s názory redakce a vydavatele
● Tiskne Naše vojsko 08, Vlastina 23, Praha 6

● Rukopis tohoto čísla byl předán tiskárně 26. 9. 1994.

● Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím poštovní přepravy Praha č. j. 337/93 ze dne 2. února 1993 a RPP Bratislava – Pošta Bratislava 12 dňa 23. 8. 1993, č. j. 74/93.

● Registrační značka MK ČR 6123
● MČ 47 759

● ISSN 1210 - 3179

© Vydavatelství MAGNET-PRESS

OBSAH

Mjr. O. PATOČKA: Srovnání.....	1
Pplk. Ing. Mgr. V. BARTOŠ: Slovo ke stejnokrojové kázni.....	3
Pplk. Ing. I. Z. MALÁNÍK: Důstojník letecký pozorovatel při vedení vzdušného průzkumu z vrtulníků.....	5
Ing. I. POPERNÍK: Manévr v boji.....	9
Pplk. Ing. J. HERYNK, CSc.: Skupinová cvičení ve vojenském vysokoškolském studiu – část 7.....	12
Pplk. Ing. Z. NOVOTNÝ, CSc.: Využití formalizovaných postupů rozhodování v řídicí práci.....	13
Pplk. Ing. O. MIKA, CSc.: Chemická kázeň jednotek.....	16
Plk. Ing. J. VALKO, CSc.: Hodnocení palebných úkolů dělostřeleckých jednotek.....	18
Hlášení o nepřátelské dělostřelecké palbě.....	21
Npor. Ing. J. ŠMEJKAL, pplk. Ing. J. ČEPICA: Ženijní tanky.....	23
Plk. v zál. Ing. J. NASTOUPIL: Hodnocení podřízených.....	29
Plk. Ing. F. VALACH, CSc.: Krize, konflikty z hlediska uplatnění sil v době míru.....	31
Mjr. PhDr. J. FIDLER: Tradice velitelství a jednotek Armády České republiky.....	34
Kdo uskutečňuje speciální akce ve Francii?.....	35
Jazykový koutek.....	36
Hurá na vycházku.....	37
Přehled obsahu ročníku 1994.....	39

Připravujeme do č. 1/1995

Plk. Ing. J. ŽEREBÁK: Úkoly mechanizovaného a tankového vojska v roce 1995

Pplk. Ing. B. RÝZNAR, CSc.: Jak dál v taktické přípravě velitelů a štábů
Učíme se používat nové situační značky (kolektiv aut.)

Plk. doc. Ing. F. MAZÁNEK, pplk. Ing. H. ŠTOFKO: Střelecké trenažéry

Plk. doc. Ing. L. POTUŽÁK, CSc.: Výpočet souhrnných oprav

Pěchota a její budoucnost

Příprava jednotek severských států pro mírové síly OSN

Pplk. V. BEDNÁŘ: Unifikace a transformace

H. ŠKORPÍKOVÁ: Národní orgány členských států NATO pro kontrolu plnění

Smlouvy o konvenčních ozbrojených silách v Evropě

Mjr. Ing. P. SAZEČEK: Zásobování náhradními díly v pozemních ozbrojených silách USA

Srovnání

Major OTAKAR PATOČKA

Příspěvků k rozvíjení spolupráce se zahraničními vojenskými partnery bylo v časopise Vojenský profesionál zveřejněno již několik. Autoři v nich akcentovali především vstřícnou atmosféru, vzájemné porozumění a poznání účastníků z jednotlivých armád. V následujících řádcích se chci zamyslet nad některými rozdílnými a pro naše české velitele inspirativními prvky v řídicí činnosti německého velitele, zejména na nižším stupni velení.

Leckoho by se mohlo srovnání dotknout osobně. Smyslem však je, ukázat, že velitelskou funkci je možné vždy vykonávat lépe, efektivněji a kvalifikovaněji. Proto mají následující věty funkci nabídky, vzoru, cíle či inspirace. Nikoli kritiky.

V úvodu bude zřejmě nutné si připomenout hlavní kritéria kladená na nižší velitele bundeswehru, která musí každý zájemce splnit ještě dříve, než se jím stane. Standardním požadavkem je tělesná zdatnost, morální bezúhonnost, organizační schopnosti, vztah k práci s lidmi a obecně pozitivní hodnocení. Na rozdíl od naší armády se o kritériích nejen hovoří, ale jsou v praxi vyžadována a plněna. Vojákem z povolání se totiž u našich sousedů nemůže stát každý. Jde o poměrně náročnou a složitou záležitost. Na cestě k cíli čeká uchazeče řada různých zkoušek a překážek – mj. i v podobě předepsaného společenského vzdělání. Podtrženo, sečteno – důstojníky se stanou jen ti nejlepší. Z tohoto základního konstatování je dobré vyjít.

Máme-li na mysli odlišnosti, obecně je možné hovořit o odlišné mentalitě, jiném systému přípravy, výchovy a jiném přístupu k úkolům i k podřízeným. Často se hovoří také o síle německé národní povahy, o jejím tradičním psychickém založení. Jistě jde o významný faktor. My bychom se však neměli při takovýchto srovnáních vymlouvat na tradovanou českou pohodlnou povahu. Ani u nás nepotkáme jen nešikovné, nezodpovědné a nepoctivé lidi. Důkazem jsou osobnosti prosazující se v současné době při transformaci naší ekonomiky a rozvíjení tržních vztahů.

Lidské vlastnosti a schopnosti se utvářejí za podílu mnoha vnějších i vnitřních subjektivních i objektivních činitelů. V zájmu úspěšnosti si proto každý velitel jednotky v bundeswehru udělá určitý předběžný obraz o kvalitě svých podřízených – odkud pocházejí, jak vyrůstali, jak byli vy-

chováni, jakých osobnostních vlastností jsou nositeli, jaké mají životní zkušenosti. Na základě tohoto poznání pak může lépe stanovit účinnou strategii a taktiku při jednání s podřízenými, při jejich řízení a vedení.

Jaká je motivace občana SRN před nástupem základní vojenské služby? Pochopitelně do armády nevstupuje s nadšením. Také on ji částečně vnímá jako instituci, která ho okrádá o čas a jako určitého protivníka. Na rozdíl od našich branců má však tento mladý muž větší reálnou šanci více se dozvědět o kladech vojenské služby. Od prvních dnů je pak v pozorné lidské a informační péči svých nadřízených. Jak v besedě s námi němečtí velitelé zdůraznili, dostane se mu hned od počátku působivého lidského kontaktu, pochopení, pomoci a podpory. Nepřichází do nepřátelského prostředí plného křiku, hrubosti, spěchu, nejasností a dalších známých excesů. Jeho základní pocit – tady je člověk doceněn! Zvolený přístup mu umožňuje rozptýlit obavy a aktivované obranné mechanismy z doby před nástupem služby. Zmiňuji se o tom z toho důvodu, že pro řadu mladých mužů se zde rodí nezbytná základní motivace, stát se vojákem na dobu delší, než je doba základní služby.

Jaké faktory jsou v tomto případě rozhodující?

● Ctižádost, vyrovnání se s charakterem situace (podstatou je, že ne každý se vyrovná s novými požadavky; úspěch v armádě znamená značný úspěch a prestiž v ní i mimo ni);

● docenění člověka a obecně lidského činitele (jedinec má v armádě dostatečný prostor, čas a možnosti pro rozvoj osobnosti, počítá se s ním);

● smysluplnost a přínos vojenské profese;

● přesvědčivý osobní příklad nadřízených velitelů a dalších vojáků;

● výchova a formování vědomostí, návyků, dovedností a vlastností potřebných pro armádu a život celkově;

● přítomnost reálných odborných podnětů, profesionálních a lidských vzorů;

● uspokojení výrazných seberealizačních tendencí, možnost uspokojení z plnění náročných úkolů v těžkých podmínkách a jejich ocenění.

Patří sem také finanční hodnocení, jehož význam se však postupně snižuje. Sami němečtí velitelé říkají, že v bundeswehru člověk nezbohatne a jinde může vydělat víc. V lidském životě nejde jen o peníze, existují i jiné hodnoty.

Jak se mladý muž stane velitelem? Má-li zájem a předpoklady, může po absolvování předepsaného výcviku a odborných zaměstnání získat poddůstojnickou hodnost a funkci. Není tu vymezen čas na její udělení. Limitující jsou vlohy, schopnosti a dosažené výsledky. Součástí kariéry je absolvování vybraných kurzů a školení, jež se dělí na povinné a doporučené. O kurzy odborného, branného, sportovního, zdravotnického aj. charakteru je velký zájem i u vojáků, kteří s další službou nepočítají.

Po splnění daných kritérií může novopečený poddůstojník dosloužit do konce vojny, podepsat závazek na dohodnutý počet let, nebo pokračovat ve vojenské kariéře. Rozhodne-li se pokračovat, absolvuje další kurzy a formy zvyšování kvalifikace a všestranné připravenosti. Po splnění těchto dalších kritérií se tedy může stát důstojníkem na čas. Kromě štábních funkcí vykonávají ti nejlepší – asi po 3 letech od vstupu do bundeswehru – funkce velitelů čet a jsou nadřízenými a patronátními důstojníky vedeni k dalšímu zdokonalování.

Úspěšným vyvrcholením zmíněného období je zahájení studia na civilní univerzitě bundeswehru. Tuto instituci garantuje bundeswehr, ale obsah výuky je civilní – od společenských věd přes finančníctví až po právní záležitosti. Studium je bezplatné, 3leté a zpravidla probíhá mezi 4.–7. rokem služby v bundeswehru. Voják při něm bere svůj plat a je například přezku-

šován z tělesné zdatnosti. Před zahájením studia musí zájemce prokázat dostatečné praktické zkušenosti, aby nedošlo po absolvování školy k přikrámu rozporu mezi teoretickou připraveností a praktickou nemohoucností. Vlivem uplatňovaného systému se tak dostává na funkci velitele roty později než u nás, což přináší nesporné výhody: zkušenosti, znalosti, vyšší věkový odstup aj.

Ukončením univerzity však vzdělávání nekončí. Důstojník vstupuje do další etapy povinných a dobrovolných kurzů. Kariéra se pak větví – část vojáků z povolání může po dosažení 12 let služby odejít do zálohy, což je zavedená tradice a zvyklost, jiní na základě dosažených výsledků a vlastních aspirací pokračují v dosahování vyšších funkcí. Na jejich výkon je pochopitelně vázáno vyšší vzdělání a zpřísnění kritérií, zejména v oblasti řízení, organizace a vedení lidí.

Podstatným poučením a poznatkem pro našeho velitele jednotky může být, že jeho německý kolega prochází postupně a plánovitě cílevědomým výchovným a přípravným procesem, který má přibližně časové horizonty a jednoznačné odborné, kvalifikační a osobnostní požadavky. Stručně řečeno, jde o uplatnění systému profesionálních personálních kariér, o nichž se již také v české armádě začíná hovořit.

Po vymezení základní konstrukce požadavků v podobě mentality, motivace pro službu a stručném průřezu systémem přípravy a výchovy (kariérou), bude vhodné se zabývat konkrétnějšími rozdíly. Na úvod patří konstatování, že také v bundeswehru má velitel odpovědnost za vše, že však jeho odpovědnosti odpovídají i příslušné pravomoci. Hlavním úkolem je, zorganizovat život u jednotky tak, aby bezproblémově fungovala i v době jeho nepřítomnosti. Pobyt velitele na dovolené, služební cestě či při odvezení je prubířským kamenem jeho práce.

A nyní k jednotlivým činnostem velitele.

1. Oblast řízení a vedení

Německý velitel jednotky si počíná pravděpodobně lépe než náš díky svému vzdělání. Nejsou mu cizí pojmy jako řízení, komunikační procesy, vedení lidí. Je schopen spojovat věcné a technické aspekty řízení s lidskými. Netváří se udiveně při dotazu na využití metody koncepčního řízení či řízení pomocí cílů u své jednotky. Zná 3 základní styly řízení. Má dokonce možnost si na základě vlastní odbornosti, založení a úvahy, vybrat ten, o němž je přesvědčen, že jím dosáhne kvalitních výsledků ve své působnosti. Jeho nadřízený zasahuje až v případech nedostatečných a neadekvátních výsledků. (Pozn. – poslední publikace o řízení uvádějí, že již není funkční rozlišovat dělení stylů, důraz je kladen na flexibilitu řídicích a na schopnost přizpůsobovat řízení situaci, povaze úkolů, potřebám lidí ap.).

O českém veliteli nelze napsat, že by o teorii řízení nic nevěděl. Je ovšem příliš limitován nadřízenými, překážkami různého druhu a zejména nedostatečnými materiálními podmínkami. Proto zpravidla není schopen teoretických znalostí a praktických prvků plodně využít ve prospěch plnění úkolů u jednotky. K čemu je mu například špičková znalost metodiky či výborné znalosti z jakékoli odborné oblasti, když není schopen či není mu umožněno si vytvořit potřebné technické a lidské podmínky pro zabezpečení úkolů. Když se denně doslova utápí v moři organizačních, materiálních, časových a jiných těžkostech. Chybí-li materiál, zájem a vůle nadřízených pomoci a řešit předpokládané problémy, nemá-li schopnost zaujmout, přesvědčit a motivovat podřízené.

V bundeswehru s podobnými situacemi počítají a preventivně na ně velitele jednotek připravují. Charakteristickým rysem je, že připomínky podřízených jsou více doceňovány a dokonce i přímo vyžadovány. Tím mj. dochází k rozvoji a aplikaci nedefinované demokratizace ve vojenských podmínkách a využití metody participace v řízení. V souladu se současnými přístupy k řízení je v bundeswehru více pamatováno na pedagogické, psychologické a sociologické souvislosti řídicích procesů (například využití prvků ovlivňování a motivování lidí, využití skupinové dynamiky aj.).

Jde o cestu nesmírně náročnou a zřejmě proto se jí mnozí naši velitelé obávají. Cítí v ní ohrožení vlastní autority, důstojnosti, postavení a statusu vojáka z povolání a velitele. A to je právě chybou a omylem. Zde je možné hledat a nalézt jeden z hlavních kořenů neúspěšnosti našich velitelů jednotek, v působení a využívání subjektivního činitele – svého podřízeného.

Související aspektů je mnoho a vydaly by na samostatné zamyšlení. Z důvodu omezeného prostoru není proto možné podat jejich obsažnější výklad a vysvětlení. Zájemcům mohou doporučit prostudování příslušných částí sociální psychologie, psychologie práce a její organizace.

2. Oblast materiálně-technických podmínek

Německý velitel se o tuto oblast nemusí starat v takovém rozsahu jako jeho český protějšek. Materiál je totiž v přímé péči nadřízených i jemu podřízených funkcionářů. Nemusí se zatěžovat žádostmi, prosbami, vyhrožováním či sepisováním nejrůznějších papírů a jejich rozesláním do všech stran. Zpravidla je v této oblasti bez potíží a jeho hlavním úkolem je materiál co nejchopitelněji využít. Zajímavostí je, že má trvale přiděleno vozidlo s pevně stanoveným limitem PHM a je jeho věcí, nakolik dané možnosti využije. Dále má na čtvrtletí přidělenou částku 20 tisíc DEM, jejíž využití realizuje po důkladné rozvaze sám. Na rozdíl od našich velitelů má německý kolega materiálu dost a nemusí si ho opatřovat rozličnými, méně důstojnými způsoby.

3. Oblast personální

V bundeswehru je velitel připraven na vykonávání personálních činností, které jsou u nás zatím v plenkách. Velí adekvátně připraveným a zkušeným poddůstojníkům, z nichž část vykonává své funkce i několik let. Tito poddůstojníci mají odborné znalosti, přirozenou autoritu, vybojované postavení, věkový a finanční odstup od ostatních vojáků roty. Obsazenost funkcí se blíží hranici 100 %. Neobsazené funkce se pravidelně a téměř výhradně doplňují na základě včas vyhlášeného konkurzního řízení. Velitel roty má celkem 7 poddůstojníků pro zabezpečení jednotlivých oblastí, kteří tak tvoří jakýsi menší štáb. Mezi důležité zásady patří rotace velitelů, k níž dochází zpravidla po 3 letech. Smyslem je, osvědčit se na jiném místě, získat nové zkušenosti ap. Přínosem je také služba na vyšším štábu a následný „sestup“ na řídicí funkci u jednotky – velitel pak lépe zná a chápe místo své jednotky v komplexu jiných vojenských činností a v řídicím procesu.

4. Poměr operativního a koncepčního řízení

Německý velitel má mnohem méně operativních úkolů a více se může zabývat koncepčními otázkami. Skutečně není nadsázkou hovořit u roty o koncepčním řízení! I tady jsou krátkodobé úkoly částí strategického výhledu. Velitel jednotky se neutápí v přemíře různých opatření a lépe chápe jejich smysl. Díky takto fungujícímu systému může lépe zachovávat potřebnou úroveň kontinuity u své roty. Jinými slovy, může si počínat při řízení mnohem jistěji než náš mladý velitel jednotky.

5. Vytříženost podřízených vojáků

Zaměstnávání vojáků bundeswehru různými pracemi, celodenními směny, úklidem rajonů, odklizením sněhu, zametáním listí, natíráním obrubníků, mytím nádobí či zajišťováním topení je podstatně nižší než nulové. Tím je vytvořen potřebný prostor pro hlavní úkol vojáka – cvičit se v dané vojenské odbornosti.

6. Oblast práce s informacemi

Německý velitel se snaží své vojáky co nejlépe a nejúplněji informovat, vzbudit jejich zájem a vyvolat maximální osobní zainteresovanost na plnění uložených povinností. Informovanost kladně přispívá k upevňování dobrých vzájemných vztahů. Voják je vtažen do děje u jednotky a aktivněji přistupuje k plnění úkolů. Velitel jednotky čelí navíc tímto způsobem negativním informacím, pocházejícím z různých zdrojů. V tísni se pak může kdykoli obrátit na své nadřízené či na specialisty různých úseků.

7. Oblast vzájemných vztahů

Vzhledem ke stavu v AČR by si tato oblast zkušeností zasloužila velkou

pozornost. Lze konstatovat, že vzájemné vztahy jsou v bundeswehru lepší, což platí o všech kategoriích vojáků. Mezi normální realizované zásady patří vzájemná úcta a respekt, tolerance, otevřenost, upřímnost, čestnost, zdvořilost atd. Bylo by možné opět hovořit o národních mentalitě, tradici, dlouhodobém výchovném systému, ale také o náročnosti kariéry důstojníka, která sama vyvolává respekt, uznání a prestiž. Inspirativní pro naše velitele může být skutečnost, že němečtí kolegové usilují o dosažení profilu moderního vedoucího pracovníka, že sázejí na osobní příklad, vzdělávání, že nepijí, nekouří a trvale pečují o svou tělesnou kondici.

8. Oblast kontrolní činnosti

Způsob a rozsah kontrolní činnosti záleží na rozhodnutí velitele jednotky. Činí tak poté, co se seznámí s danými úkoly, zámyslem kontrolní činnosti nadřízeného a v duchu služebních předpisů. Do zvoleného systému zasahuje velitel jednotky nadřízený jenom v případě vážných problémů. Právo kontroly má pouze jeho nadřízený, jenom jemu skládá velitel rotu účty. Státní pracovníci nemají právo kontrolovat, pouze povinnost, pomáhat při všestranném zabezpečení života jednotky. Existuje hloubkové prověření všech oblastí z nadřízených stupňů – zhruba 1x za 2 roky. Období mezi těmito prověřeními není spaním na vavřínech, ale časem přípravy na další kontrolu, která ovšem není cílem, ale prostředkem k dosažení požadovaných kvalitativních ukazatelů. Mám-li uvést nějaký konkrétní údaj, pak například kontrola celodenní směny zabere veliteli jednotky denně 15 minut.

9. Veřejná kontrola práce velitele

V bundeswehru je velitel více na očích veřejnosti a má mnohem blíže ke sdělovacím prostředkům. Na kontakty s nimi je částečně připravován již během studia ve zmiňovaných kurzech. Je schopen armádu adekvátním způsobem reprezentovat a nemá, až na výjimky, obavy z prezentace svého statusu a vojenského umění na veřejnosti. Na veřejné kontrole armády se podílí nejen ústavní orgány, ale také místní samospráva, společenské organizace, církev ap.

10. Příchod mladého důstojníka k jednotce

Na rozdíl od našich podmínek není mladý důstojník vhozen do dravého proudu a toku činnosti u bojového útvaru, aby ukázal své „plavecké“ schopnosti. Je mu přidělen patronátní důstojník, z jehož přístupu a zkušeností se mladý důstojník intenzivně učí, funkčně a kvalitně tak naplňuje čas své adaptace a zdokonaluje se. Čím víc se naučí, tím lepší bude mít výsledky a tím vyšší bude jeho prestiž. Zpravidla po 1–2 letech je komplexně svým patronem zhodnocen. Obvykle následuje odchod na již zmiňovanou univerzitu bundeswehru. Po jejím absolvování má možnost si vybrat místo služby. Ne však tam, kde sloužil jako poddůstojník. Musí přijít do nového prostředí a nových vztahů (snaha o „nezatíženost“ minulostí).

11. Oblast kázeňské praxe

Na místo obšírného popisu uvedu pouze podstatné zásady: důraz na prevenci, minimum represe, využití pozitivní motivace, zajištění výchovné kontinuity (s civilním prostředím i v jednotce), diferenciací osob, odměn a trestů, významné postavení a využití názorů důvěrníka rotu, vymezení kompetence jednotlivých velitelů, soulad dílčích opatření s celkovým systémem výchovy a přípravy vojáka v bundeswehru. Existují i další prvky v kázeňské praxi, jichž velitelé v bundeswehru úspěšně využívají. Jsou důkazem o promyšleném a cílevědomém pozitivním ovlivňování vojáka. Za zmínku stojí, že němečtí velitelé hodnotí naše kázeňské tresty jako příliš tvrdé!

Na závěr chci zdůraznit, že mi nejde o bezmyšlenkovité přejímání zkušeností z bundeswehru. Schopný, přemýšlivý, ctižádostivý velitel bude uvažovat o tom, co by bylo vhodné a prospěšné přijmout, co modifikovat a co odvrhnout. Nemávně rezignovaně rukou, ale učiní si věcnou analýzu situace u vlastní jednotky a rozhodne se, jak ji zlepšit.

Slovo

ke stejnokrojové kázni

Podplukovník Ing. Mgr. VLADIMÍR BARTOŠ

O vojenském stejnokroji a o stejnokrojové kázni už toho bylo ve vojenském tisku napsáno mnoho. Nejsem týlovým specialistou, proto si ani nekladu za cíl řešit nebo snad vyřešit ve svém polemickém příspěvku odborné otázky náležející do kompetence výstrojní služby.

Vojenský stejnokroj je atributem určitého společenského statusu, jeho nošením vyjadřují vojáci v činné službě příslušnost k ozbrojeným silám. Pravidla užívání uniformy odedávna byla a podnes jsou stanovována zejména Stejnokrojovým předpisem, který je pro všechny vojáky závaznou právní normou. Tyto právní normy prošly za dobu existence naší armády od roku 1918 do dnešních dnů určitým vývojem. Hodnocení historických a politických aspektů tohoto vývoje vojenského ošacení ponechávám odborníkům, historikům, výtvarníkům a specialistům výstrojní služby. Avšak k užitém vlastnostem stejnokroje, jakož i k pravidlům pro jeho nošení bych se rád vyjádřil. Celá věc má totiž i svou psychologickou dimenzi.

Mám řadu důvodů se domnívat, že funkcionáři předlistopadové ČSLA, kteří měli zásadní vliv na tvorbu právních norem (předpisů, ale i různých rozkazů a nařízení) upravujících zásady nošení vojenského stejnokroje, se mnohdy neřídili poznatky vědy, ba ani pouhého zdravého rozumu. V současné době, kdy jsou změny v našem vojenském šatníku opět na pořadu dne (A-Report č. 15/94), je však ohlednutí užitečné. Proč? Síla setrvačného myšlení některých lidí v armádě by v této nesporně důležité oblasti týlového zabezpečení mohla napáchat nové morální i materiální škody – jakoby těch dřívějších nebylo v minulosti dost.

Chtěl bych zareagovat na příspěvek pana Františka NĚMCE uveřejněný v A-Reportu č. 1/94 na straně 7 pod názvem „I uniforma musí být módní“. Dovolil bych si s autorem zmíněného dopisu trochu polemizovat na téma používání vojenského oděvu. Ne snad, že bych nesouhlasil s obsahem jeho příspěvku, který se týká předpokládaného vývoje vojenského stejnokroje. Naopak, v tom, že současná uniforma potřebuje změnu materiálu, dávám pisateli plně za pravdu. Nemohu však souhlasit s obsahem poslední odstavce, v němž autor trvá na tom, že armáda musí reagovat na „vývoj“ odívání a všimá si přitom, že se ani v horkých letních dnech mladí muži v privatizovaných podnicích (dříve zvyklí na džinsy) neloučí s vázankami, i když chodí bez saka.

Není snad nutno vynalézat vynalezené a objevovat objevené. Jakékoli reglementování vojenské ústroje pro různé příležitosti mimo organizované zaměstnání by bylo krokem zpět. Nově koncipovaný Stejnokrojový předpis AČR

zaznamenal právě až po 17. listopadu 1989 velký krok vpřed směrem ke zdravému rozumu. Tato právní norma totiž vychází konečně po více než čtyřicetiletém poručnickování z předpokladu, že každý voják z povolání je samostatně myslící jedinec schopný posoudit, že například v únoru není vhodné chodit na veřejnosti v košili s krátkými rukávy a naopak v srpnu, že pak není příhodné používat plášť s kožešinovým límcem. Autor článku se pozastavuje nad jistým plukovníkem, který vystupoval v televizním pořadu Co týden dal v košili s dlouhými rukávy a s nárameníky, bez vázanky. Podle mého názoru volil zmiňovaný plukovník z celé škály druhů ústrojí tu variantu, kterou pokládal za nejvhodnější. Předpis Všeob-P-47/práv poskytuje v tomto směru dostatek možností, včetně společenského stejnokroje, ale nabízela se jistě i možnost použít košili s nárameníky, vázankou a sponou. Pan plukovník se však rozhodl tak, jak se rozhodl a jeho ústroj při televizní debatě byla v souladu s předpisem. To snad ale nemusí být důvodem k paušálním opatřením v celé armádě!

Pamětníci si možná spolu se mnou vzpomenu na „velmi populární“ opatření velitele Západního vojenského okruhu platné před jedenácti lety, kterým bylo za úmorných veder v létě i v uzavřených vojenských a výchovných prostorech nařízeno nošení polního maskovacího stejnokroje vz. 60 upnutého u krku. Nosit límeček upravený na rozhalenku bylo – bez ohledu na pětáctistupňová horka – vyšším rozkazem prostě zapovězeno. Toto svérázné opatření působilo až zvrhle. Mnozí si jistě také vzpomenu na opatření, kterým bylo nařízeno nosit na veřejnosti ušanku od 1. prosince do 28. února. Armáda se v tomto ročním období přezetovala na veřejnosti sice jako jednotné ustrojený, ukázněný celek, ale v období vyšších teplot byly výsledkem tohoto nelogického opatření i úsměvy veřejnosti a tukaní na čelo.

V letech 1977–79 bylo zakázáno nošení bundokošil vz. 62 a 63. Pamětníci se mnou jistě budou souhlasit v tom, že v letních vedrech byli vojáci na veřejnosti v těžkých blúzách a vázankách nejen vidět, ale i cítit... Útěchou nebyly ani dílem soucinné a dílem výsměšné pohledy lidí v tričkách, řešením se stalo až zrušení tohoto nepromyšleného rozkazu.

Toto nepromyšlené voluntaristické opatření mělo tehdy svůj původ právě v zavádění košil s vázankou a sponou, namísto praktických bundokošil s rozhalenkou a to, jak jinak, než servilně podle sovětského vzoru. S vojenskou výstrojí se v letech totality experimentovalo poměrně dost, výsledkem byly především škody materiální, ale i morální. Teprve dnes, s odstupem času, se dá vzpomínat na duševní akrobacii tehdejších funkcionářů MNO ČSSR s úsměvem. Jistě bychom nechtěli, aby se něco podobného vrátilo.

Osobně jsem se v letech 1978–79 v otázce „bundokošilových peripetií“ několikrát obracel na nadřízené orgány. Moje „kritická připomínka“, adresovaná v této věci dokonce na všemocné ÚV KSČ, na ono pověstné 13. oddělení nikdy nedošla. Funkcionáři „okresního“ formátu z tehdejšího politického oddělení měli prostě obavu poslat ji dál. Byl jsem tehdy mladý a naivní poručík. Jediné, čeho jsem svou kritikou tehdejší nelogičnosti dosáhl, byla zvýšená pozornost politických orgánů věnovaná mojí osobě. Chtěl bych tedy autorovi výše uvedeného článku sdělit, že za největší přínos vývoje ve vojenském odívání pokládám možnost, **volit si mimo organizované zaměstnání ústroj podle vlastního uvážení**, v závislosti na konkrétních klimatických podmínkách. Pokud bych měl vystupovat na televizní obrazovce, zvolil bych si ústroj podle druhu pořadu. Na televizní debatu s ústavními

činiteli bych si oblékl společenský stejnokroj, a kdyby snad bylo ve studiu přílišné teplo, podobně jako ostatní spolubesedující odložil bych sako a využil bych bílou košili s nárameníky a tmavou vázanku se sponou.

Mé celkové znepokojení vychází právě z pohledu na setrvačnost v myšlení některých lidí. Někdy mám dojem, že by se řada vojáků z povolání byla schopna pomalíčku a ponenáhlu vrátit k něčemu, co tu již bylo, co je však překonáno. Ono to možná bylo pro někoho pohodlné. Po oficiálně vyhlášeném „zimním období“ věděl, co si má obléci bez ohledu na rtuť teploměru a nemusel používat svůj vlastní rozum.

V nedávné době jsem byl členem malého týmu příslušníků výsadkového vojska, který se podílel na vyzorování polního stejnokroje vz. 85, určeného pro výsadkáře.

Vycházeli jsme z poznatků nabytých ze styku s příslušníky zahraničních armád a navrhovali jsme, aby bylo povoleno, nosit při vysokých teplotách nové „maskáče“ s vyhrnutými rukávy a bez opasku. Tento návrh nebyl odpovědnými orgány výstrojí služby schválen. Vše lze samozřejmě řešit využitím úlev, které může povolit velitel jednotky. To však připadá v úvahu jen při organizovaném zaměstnání s celou jednotkou. Potkávám-li však neustrojené jednotlivce například v Armě, musím se zamýšlet nad příčinami. Svůj podíl zde má jistě současná záplava amerických videofilmů s vojenskou tematikou. Tedy to, co je podle našich měřítek „stejnokrojovou nekázní“, je v zahraniční a jistě modernější, vyspělejší armádě normou. Podobně bychom se mohli zamýšlet i nad chozením bez čepice a dokonce i nad zdravením bez čepice, běžném v jedné zahraniční armádě. Je snad tato armáda o to méně ukázněná a bojeschopná...? Jsem přesvědčen o opaku.

Samostatnou kapitolou, související s ustrojeností vojáků, je osobní vzhled. Patří sem i nošení vousů. Je nesporné, že ustanovení článku 359 Zákl-R-1 z roku 1979 a následně stanovisko MNO ČSSR z března 1980 k nošení vousů vojáků v činné službě, nebyly ničím jiným než projevem voluntarismu tehdejších mocných. V té době však byla lidská práva oficiální propagandou vydávána za rafinovaný trik „ideologické diverze“ Západu. Tehdejší realita vyvolá dnes úsměv. Současná právní úprava nošení vousů vojáků v činné službě, daná ustanovením článku 560 Zákl-I z roku 1992, je již v souladu s deklarovanými lidskými právy. Nošení plnovousu již nepovoluje lékař na dobu nezbytně nutnou. Existují však lidé, kterým tento okrajový projev demokratizace armády vadí a zřejmě se s ním nemohou smířit. Svědčí o tom i dotaz vojenského důchodce pana Hrubeše, který v této souvislosti vznesl prostřednictvím vojenského tisku na pana prvního náměstka ministra obrany PhDr. Jiřího Pospíšila.

Právní úprava nošení vousů vojáků v činné službě z let 1979–80 již dávno neplatí de iure, avšak de facto v myšlení některých nadřízených s rozhodovací pravomocí setrvačně přežívá až do takových detailů, jakým je tvar kníru podřízeného. Úprava vousů není jistě tou nejpodstatnější záležitostí v armádě. Posloužila mi pouze jako příklad pro ukázkou snad i běžděčné, ale o to nebezpečnější setrvačnosti myšlení. **Této nežádoucí a nepřijatelné setrvačnosti bychom měli všichni účinně čelit ve všech oblastech našeho života. Jak? Velice prostě. Přemýšlet o svém konání a rozhodně nečekat, že přemýšlet za nás bude opět někdo jiný, jak tomu zejména v armádě v minulých desetiletích bývalo. Teprve až si důsledně uvykneme samostatně myslet, až se nám to viditelně podaří do všech důsledků, pak bude učiněn další výrazný krok k obnově prestiže naší armády.**

Důstojník letecký pozorovatel při vedení vzdušného průzkumu z vrtulníku

Podplukovník Ing. ZDENĚK MALÁNÍK

Redakce se rozhodla zařadit názory a zkušenosti na problematiku vedení vzdušného průzkumu z vrtulníku příslušníky pozemního vojska. Tyto názory mohou být inspirativní pro příslušníky průzkumných útvarů, zpravodajských skupin (oddělení) svazků, ale i dalších odborných útvarů na taktickém stupni.

V článku je reagováno na teoretické a praktické poznatky z výcviku důstojníků pozemního vojska, při provádění vzdušného průzkumu z vrtulníku. Je zde uvedena organizace vzdušného průzkumu, vzory dokumentace, způsob shromažďování a zpracovávání zpráv vzdušného průzkumu na taktickém stupni.

Cílem je v tomto a dále postupně navazujících článcích, nabídnout čtenáři komplexnější přehled v oblasti, která se značně rozvíjí. Názory a zkušenosti mohou být námětem pro zkvalitnění práce důstojníků leteckých pozorovatelů a umožnit postupné propracování této problematiky.

Průzkum má prvotně postavení v družích bojového zabezpečení a vzdušný průzkum se stal jedním ze způsobů jeho vedení. Význam důstojníků pozemního vojska, kteří vedou vzdušný průzkum z paluby vrtulníku, vzrůstá v souvislosti s mezinárodními smlouvami (například SKY OPEN), a v době přípravy a použití ozbrojených sil. V současné době jsou důstojníci pozemního vojska (dále jen DLP – důstojník letecký pozorovatel), určení k vedení vzdušného průzkumu, organizačně začleněni na stupni brigáda. Tito důstojníci plní úkoly vzdušného průzkumu v rámci důstojnické průzkumné hlídky nebo samostatně. DLP vede vzdušný průzkum s cílem získat zprávy o protivníkovi a terénu, přičemž uvedené úkoly jsou také ovlivněny druhem pozemního vojska, který DLP vysílá. Z tohoto hlediska jsou úkoly vzdušného průzkumu co do času a prostoru značně rozsáhlé, různorodé a časově omezené.

Při rozdělení průzkumu podle použitých sil a prostředků, může být vzdušný průzkum prováděn DLP realizován zpravidla u vizuálního, optického, fotografického, dělostřeleckého, ženiijního, radiačního a elektronického prů-

zkumu. Z hlediska rozdělení průzkumu podle významu, bude DLP plnit především taktické úkoly (tab. 1).

Rozdělením vzdušného průzkumu (dále jen VzPz) na jeho druhy podle charakteru prováděných úkolů a rozsahu bojové činnosti, plní DLP zpravidla taktické úkoly. Zde zabezpečuje vedení boje. Hloubka taktického VzPz je závislá na úkolech zadáných pro DLP a možnostech vrtulníku.

Při klasifikaci VzPz podle doby provedení, může plnit úkoly předběžného, přímého a kontrolního vzdušného průzkumu.

Předběžný VzPz se provádí před rozhodnutím velitele k boji a zabezpečuje potřebné údaje o protivníkovi, vlastních vojskách a terénu.

Přímý VzPz se provádí před provedením paleb (úderů) k upřesnění údajů o poloze objektů (cílů) a situaci v zájmových prostorech. Přímý VzPz provádí DLP nejčastěji.

Kontrolní VzPz se realizuje během palby (úderu) nebo po jeho ukončení, pro určení stupně zničení objektu (cíle).

Podle použitých prostředků provádí důstojník letecký pozorovatel VzPz a získává potřebné zprávy, nejčastěji pozorováním a snímáním (tab. 2).

Podle situace lze taktické úkoly vzdušného průzkumu, plněné DLP, seřadit do určité posloupnosti. Je ale nutno přihlídnout k jejich závažnosti. Úkoly vzdušného průzkumu mohou být zaměřeny na zjišťování, sledování nebo kontrolu:

- uskupení vojsk a jejich přesuny, druhé sledy a zálohy;
- rozmístění vojskového letectva a PVO;
- místa velení a spojení;
- rozmístění vojsk, objektů a ráz terénu v zájmu vzdušných výsadků;

- přípravy vzdušných výsadků protivníka a ráz jejich činnosti po vysazení;
- vybudování obrany, ráz ženiijních staveb a terénu;
- vlastní týlové objekty a zařízení;
- výsledky účinků paleb;
- stupeň maskování vlastních vojsk;
- počasí a radiační situaci.

Podle konkrétní situace se v daném období může pořadí důležitosti úkolů více či méně měnit nebo je možno několik úkolů slučovat. Uvedený přehled však názorně ukazuje na mnohotvárnost úkolů, jejich rozsáhlost a nezbytnost pro bojovou činnost pozemních vojsk.

Organizace vzdušného průzkumu

Základní podmínkou úspěšné organizace vzdušného průzkumu je správné stanovení hlavních úkolů a soustředění úsilí k jejich splnění. Pořadí uskutečňování opatření k organizaci vzdušného průzkumu je závislé na konkrétní situaci. Organizace VzPz zahrnuje:

- stanovení cílů a úkolů vzdušného průzkumu;
- plánování vzdušného průzkumu;
- stanovení úkolů vzdušného průzkumu vykonavatelům a předložení požadavků na průzkum nadřízenému vševojskovému štábu a sousedům;
- vyčlenění sil a prostředků průzkumu;
- organizaci velení silám vzdušného průzkumu;
- organizaci zabezpečení bojové činnosti;
- organizaci sběru, zpracování informací a hlášení;
- kontrolu a pomoc osádkám a leteckým provozovatelům při plnění úkolů.

Na základě těchto obecných úkolů VzPz, lze orientačně vymezit také možné povinnosti důstojníka leteckého pozorovatele na taktickém stupni. DLP může provádět:

- vzdušný průzkum z vrtulníku;
- součinnost při plánování vzdušného průzkumu se skupinou bojového velení letectva (je-li organizačně u brigády vytvořena nebo přidělena);
- v součinnosti s plánovací skupinou, plánovat použití průzkumného letectva;
- plánování použití bezpilotních prostředků (po zavedení bezpilotních průzkumných prostředků);
- organizaci odposlechu zpráv vzdušného průzkumu;
- zpracování a vedení bojové průzkumové dokumentace VzPz;
- další povinnosti.

Mechanizovaný prapor nemá vlastní prostředky k vedení vzdušného průzkumu. Ve výjimečných případech může tyto úkoly plnit letecký pozorovatel vyčleněný z důstojníků štábu praporu. K veliteli a štábu mechanizovaného praporu se mohou dostat

zprávy (výsledky) cestou velitelskou a odborných náčelníků. Je-li potřeba, náčelník štábu praporu (zpravodajský náčelník) předkládá písemně požadavek na vzdušný průzkum zpravodajskému náčelníkovi brigády.

Mechanizovaná brigáda nemá dosud vlast-

ní prostředky k vedení vzdušného průzkumu, ale u průzkumného útvaru a ve štábu mechanizovaného svazku tyto úkoly plní důstojník letecký pozorovatel.

K vedení VzPz mohou být brigádě přiděleny vrtulníkové vzlety, přičemž provedení vzdušného průzkumu průzkumnými prostředky vyžaduje zpravodajský náčelník brigády formou požadavku.

Hlavní způsob získávání výsledků vzdušného průzkumu je odposlech hlášení zpráv vyslaných osádkami letounů a vrtulníků. K tomu je brigáda vybavena přijímači pro odposlech zpráv vzdušného průzkumu. K vedení vzdušného průzkumu z vrtulníku je u průzkumného praporu a štábu mechanizované brigády určen důstojník letecký pozorovatel, ale některé úkoly VzPz mohou plnit také vybraní důstojníci operační skupiny nebo jiní funkcionáři.

Vzdušný průzkum mechanizovaného praporu a brigády je vyjádřen v pokynech velitele pro průzkum, které vyplývají z bojového úkolu, rozhodnutí velitele, úkolů průzkumu stanovených nadřízeným, znalostí o protivníkovi, požadavků na průzkum od podřízených a zabezpečovaných, skutečného stavu situace a možností.

Zpravodajský náčelník praporu (náčelník štábu) dostává zprávy získané vzdušným průzkumem zprostředkovaně od zpravodajského náčelníka brigády a cestou odborných náčelníků praporu. Součinnost provádí s těmito funkcionáři:

- náčelníkem ženijní služby (má k dispozici výsledky vzdušného ženijního průzkumu ze stupně brigáda);
- s dalšími funkcionáři druhů vojsk a veliteli jednotek;
- zpravodajskými náčelníky sousedních útvarů.

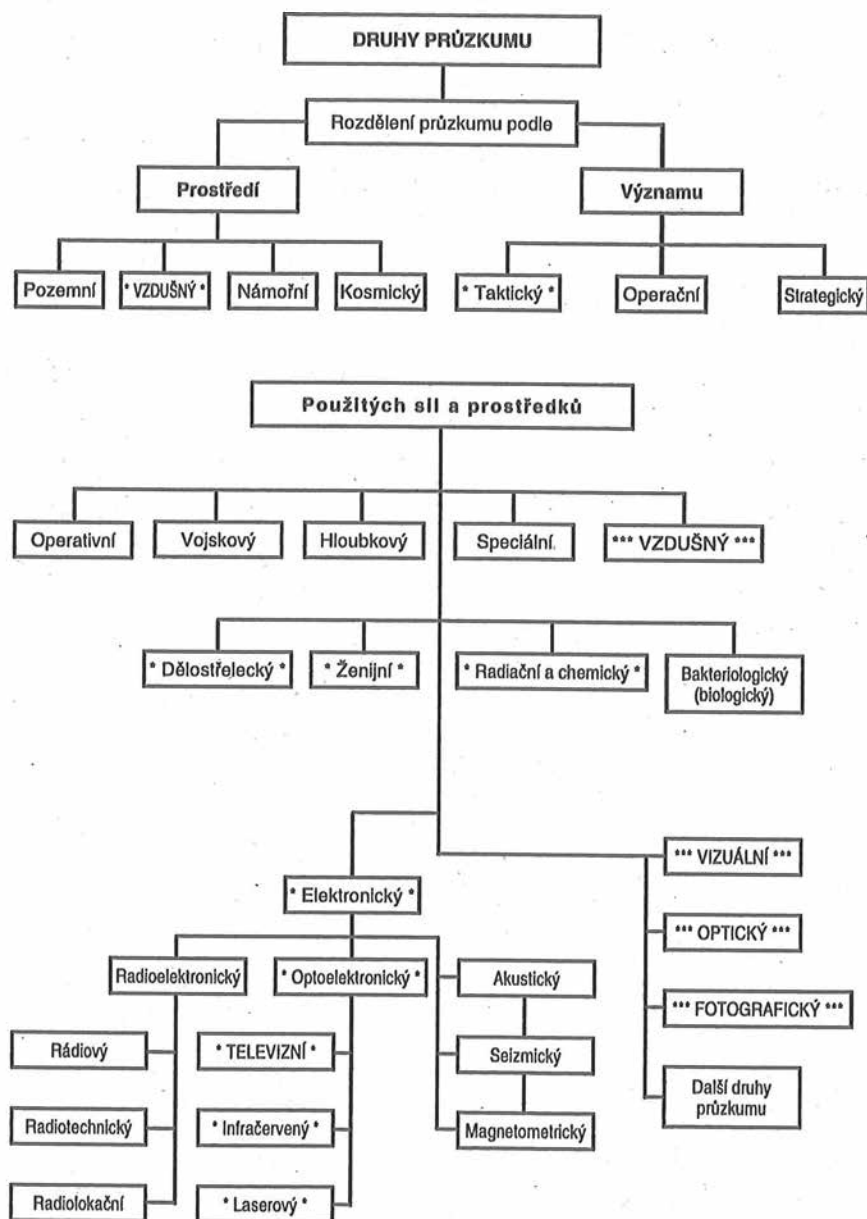
Zpravodajský náčelník brigády dostává zprávy získané vzdušným průzkumem od nadřízeného a odposlechem zpráv vzdušného průzkumu z místa řízení průzkumu. Navíc od skupin a odborných náčelníků brigády. Součinnost provádí se:

- skupinou bojového velení letectva (zpravidla bývá brigádě přidělena);
- náčelníkem dělostřelectva (ve prospěch dělostřelectva brigády může být proveden vzdušný průzkum vrtulníkem);
- náčelníkem ženijní služby (ve prospěch brigády může být proveden vrtulníkem vzdušný ženijní průzkum);
- náčelníkem chemické služby (ve prospěch brigády může být proveden vzdušný radiální průzkum);
- zpravodajskými náčelníky sousedních brigád.

Dokumentace pro vzdušný průzkum

Důstojník letecký pozorovatel na taktickém stupni vede bojové průzkumové dokumenty jako „Záznamník přijatých a vydaných rozka-

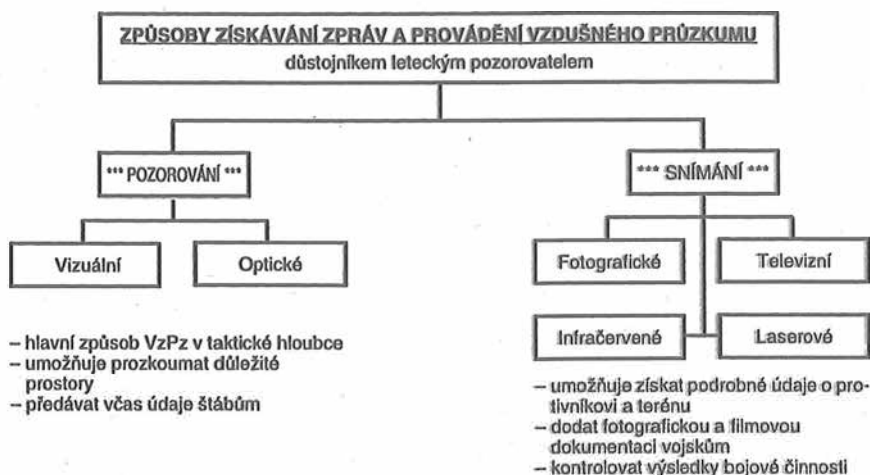
Tabulka 1

zů a nařízení“, „Záznamník zpráv“, „Mapu odposlechu zpráv vzdušného průzkumu“ a „Pracovní mapu DLP“ k vedení VzPz ve formě souboru nebo albumu map (tab. 3). Navíc se podílí na zpracování „Požadavku na vzdušný průzkum“, „Úkoly a rozdělení sil a prostředků průzkumu brigády“, „Plánovací tabulky vedení vzdušného průzkumu“. K dispozici musí mít Sborník zpravodajské zprávy čís. 13 (65) k odposlechu zpráv VzPz.

Záznamník přijatých a vydaných rozkazů a nařízení slouží k evidenci přijatých a vydaných rozkazů a nařízení. Stejně tak jako u záznamníku zpráv se může forma u jednotlivých štábů lišit. Obecně by měl každý záznamník přijatých a vydaných rozkazů a nařízení obsahovat následující rubriky: pořadové číslo, datum a čas přijetí, od koho a komu zasláno, text rozkazu (nařízení), komu předáno, datum, čas a podpis přebírajícího, poznámka.

Tabulka 2

Tabulka 3

Úkoly a rozdělení sil a prostředků průzkumu brigády

Úkoly a objekty průzkumu	Prostor	Doba plnění	Vyčleněné síly a prostředky průzkumu																		Poznámka
			Vojskový průzkum									Vzdušný průzkum			Druhy vojsk						

PLÁNOVACÍ TABULKA VEDENÍ VZDUŠNÉHO PRŮZKUMU

Poř. čís.	ÚKOL	Typ vrtulníku (letounu)	Provedete	Doba plnění úkolu	Místo a čas nasazení odlet. letiště	Trasa letu	Místo přistání	Poznámka

ZÁZNAMNÍK
PŘIJATÝCH A VYDANÝCH ROZKAZŮ A NAŘÍZENÍ

Poř. čís.	Čas hlášení	Komu od koho	Obsah rozkazu, nařízení	Převzal komu a kdy hlášeno

ZÁZNAMNÍK ZPRÁV

Čas den hod.	Od koho	Komu	Převzal	Obsah zprávy	Komu předáno co zařizeno, podpis

Záznamník zpráv slouží k evidenci průzkumných zpráv. Forma záznamníku se u jednotlivých štábů může lišit podle daných zvyklostí. Obecně by měl každý záznamník zpráv obsahovat následující rubriky: pořadové číslo zprávy, datum a čas přijetí zprávy, zdroj zprávy, text zprávy, vyhodnocení, komu byl údaj předán a poznámka.

Obsah mapy pro odposlech zpráv vzdušného průzkumu je v obecné rovině uveden v předpise Zprav-3-2 „Vzdušný průzkum“ a ve Sborníku zpravodajské správy čís. 13 (65) „Předávání a odposlech zpráv vzdušného průzkumu“.

Obsah pracovní mapy (albumu) DLP není nikde stanoven. Používají se zpravidla mapy v měřítku 1:200 000, 1:100 000 a 1:50 000. Mapu v měřítku 1:25 000 je výhodné používat při průzkumu cest, přehrad a míst soustředění vojsk. Při průzkumu palebných postavení raket a dělostřelectva se používá mapa 1:100 000. Mapa měřítka 1:50 000 (1:25 000) se může používat při průzkumu terénu s malými orientačními možnostmi a pro podrobnější seznámení s prostorem, kde se nachází objekt průzkumu.

Praktické zkušenosti ukazují, že pro usnadnění orientace leteckého pozorovatele a pro snadnější vyhledávání cílů je výhodné zaznamenat trať letu, případně prostory objektů do mapy měřítka 1:200 000. Dále pod tuto mapu seřadit listy map (výřezy) měřítek 1:100 000 a 1:50 000, kde se podrobně rozkreslí úseky trati letu, případně objekty.

Takto má pozorovatel možnost se rychle orientovat a podle potřeby zaznamenávat podrobnosti. Základním hlediskem je především účelnost pracovní mapy a její plná využitelnost při vedení vzdušného průzkumu.

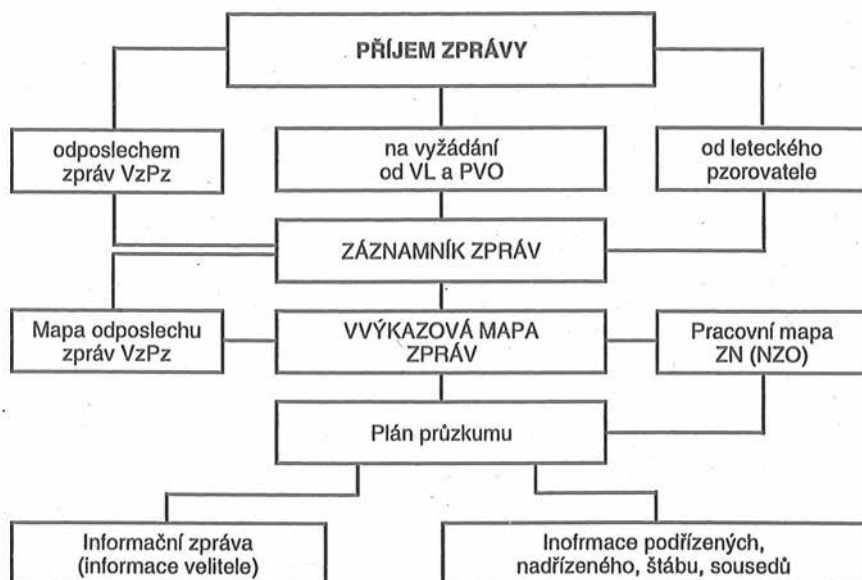
V požadavku na vzdušný průzkum se zpravidla uvádí:

- způsob provedení vzdušného průzkumu (pozorování atd.);
- prostor, objekty a doba provedení vzdušného průzkumu;
- druh a měřítko leteckých snímků, výška letu;
- kam, komu, dokdy a v jakých druzích a počtech doručit výsledky;
- lhůty opakovaného vzdušného průzkumu.

Požadavek na vzdušný průzkum zasílá zpravodajský náčelník zpravodajskému náčelníkovi nadřízeného stupně.

V míru se provádí součinnostní dohovor k průzkumu vrtulníkem. Tento součinnostní dohovor zpravidla obsahuje:

- útvar, který spolupráci vyžaduje;
- datum, čas a úsek (prostor) provedení vzdušného průzkumu, trať letu;
- náhradní termín provedení vzdušného průzkumu;
- typ a počet vrtulníků, počet leteckých pozorovatelů;
- místo a čas nasednutí a vysednutí leteckých pozorovatelů;

- podrobnosti úkolu (taktická situace, prostory objektu průzkumu, úkoly pozorovatele, ostatní podrobnosti);

- stupeň vycvičenosti pozorovatele a osádky;

- požadavky k vytyčení přistávací plochy (vytyčení, spodní základna oblačnosti, pozorovací podmínky);

- způsob udávání cílů;

- spojovací údaje, pomůcky utajeného velení;

- místo a datum rozboru činnosti, podpisy.

Požadavek na vzdušnou přepravu se zpracovává na stupni brigáda k zajištění vrtulníků k provedení vzdušné přepravy, například důstojnické průzkumné hlídky nebo k provedení vzdušného průzkumu určenými vzdušnými pozorovateli. Požadavek na vzdušnou přepravu zpravidla obsahuje:

- datum přepravy,
- co bude přepravováno a váha přepravovaného nákladu,
- charakter přepravy,
- místo a čas naložení (hlavní a záložní),
- čas vzletu a přeletu linie fronty (tam a zpět),
- prostor a čas vysazení (hlavní a záložní).

Shromažďování, zpracování a předávání zpráv vzdušného průzkumu se provádí na „Řídicím stanovišti průzkumu brigády“ (tab. 4). Zprávy VzPz se shromažďují v záznamníku zpráv a zakreslují se do výkazové mapy zpráv. Jsou-li tyto zprávy získány odposlechem zpráv VzPz, nejdříve je DLP zakreslí do mapy odposlechu zpráv VzPz a následně do výkazové mapy zpráv. Potom jsou zprávy jinými funkcionáři ŘStPz zpracovány do dalších dokumentů.

Zkrácení doby shromažďování, vyhodnocování

a doručování zpráv se dosahuje zavedením moderních pojiček, výpočetní techniky, automatizací zpracování a přenosu dat.

Důstojníci leteckých pozorovatelů provádí vzdušný průzkum z paluby vrtulníku a vedou ho s cílem získat zprávy o protivníkově (vlastních vojskách) a terénu. Jejich význam v současné době vzrůstá, což se potvrdilo organizačním začleněním důstojníků leteckých pozorovatelů do struktury štábu mechanizované brigády a některých odborných útvarů. Vzhledem ke stále se rozšiřujícím úkolům, které DLP plní, je nutno vynaložit potřebný čas pro jejich teoretickou a praktickou přípravu:

Literatura:

1. Zprav-3-2, Vzdušný průzkum. MNO, Praha 1973.
2. Zprav-1-1, Taktický průzkum. FMNO, Praha 1987.
3. NN 02 0101, Průzkum. Názyvoslovná norma. MNO, Praha 1981.
4. Malánek Z.: Vzdušný průzkum na taktickém a operačním stupni. Skripta. Vojenská akademie v Brně/Fakulta velitelská a štábní, Brno 1993.
5. Kalousek Z.: Informační činnost na taktickém stupni. Skripta. Vojenská akademie v Brně/Fakulta velitelská a štábní, Brno 1993.

Summary

The author discusses about importance of air reconnaissance what officers of ground forces carry out from helicopter's board. He discusses about organization of air reconnaissance at ground forces on tactics level.

Manévr v boji

Ing. IVAN POPERNÍK (plukovník v zál.)

Vytratil se smysl významu slova „taktika“ (z řeckého tacti-ticos, tj. zaujetí výhodného postavení), což přímo předpokládá manévr k získání výhody vůči protivníkovi.

Přestože nyní i v minulosti odborné předpisy uváděly manévr jako důležitý prvek vševojskového boje, v praktickém výcviku se uchýlovalo ke schematismu. V důsledku toho jednotky pozemního vojska, zejména tankové a mechanizované, používaly téměř výhradně v útoku jen sestavu „bojové linie“ a v obraně statické rozmístění jednotek na dominantách.

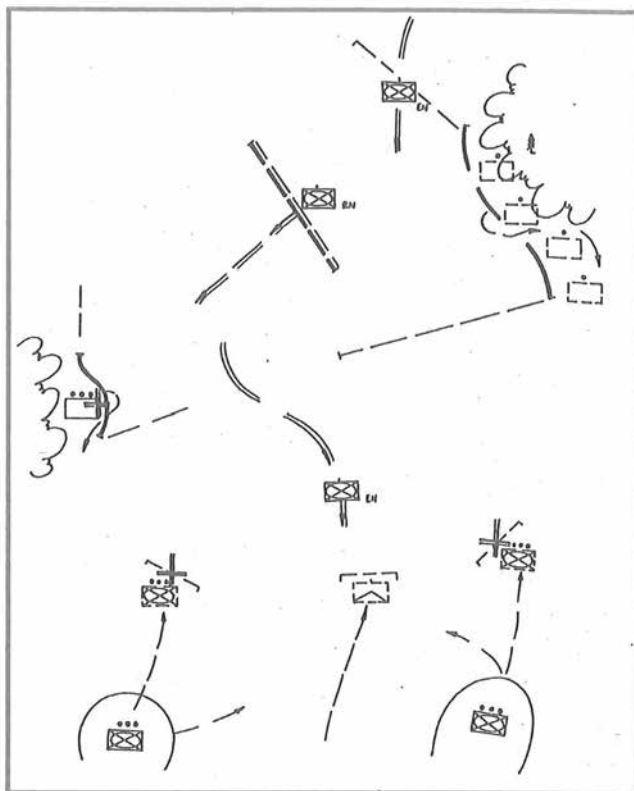
V současném náhledu je manévr organizované přemístění sil a prostředků v průběhu boje, jehož účelem je vytvořit nejvhodnější uskupení vlastních sil a prostředků a uvést je vzhledem k protivníkovi do časové a prostorové situace, nejvýhodnější pro dosažení úspěchu.

Při koncipování možností a použití jednotek, útvarů a svazků AČR při obraně země (vzhledem k našim omezeným možnostem) bude nahrazení nedostatku sil manévrem, spojeného s účinnou palbou, působit rychleji než možný protivník na základě znalosti terénu, vybavenosti jednotek a pružného, iniciativního jednání.

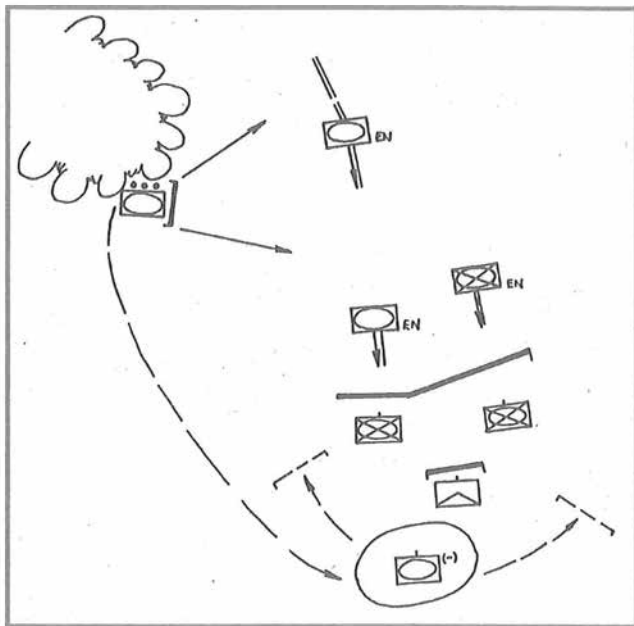
Aby se takový způsob boje uplatnil, bude nutno v přípravě jednotek odstranit konzervativismus, projevující se v nechtu přinášet do přípravy jednotek nové prvky.

V čem byly některé příčiny předchozího i současného stavu?

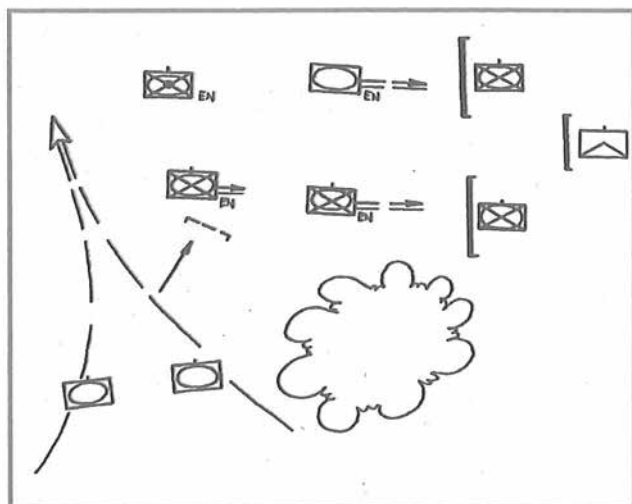
a) Převážná část doby výcviku vševojskových jednotek byla využívána k neefektivnímu výcviku vyšších stupňů (divizní, plukovní, praporeční cvičení). Malé jednotky se jen „vezly“ bez možnosti využití vhodných sestav odpovídajících terénu.

Obr. 1. Vedení boje manévrem do připravených postavení

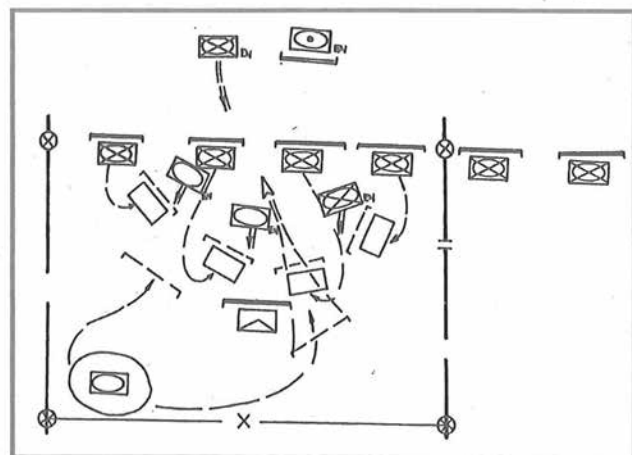
Obr. 2. Léčka

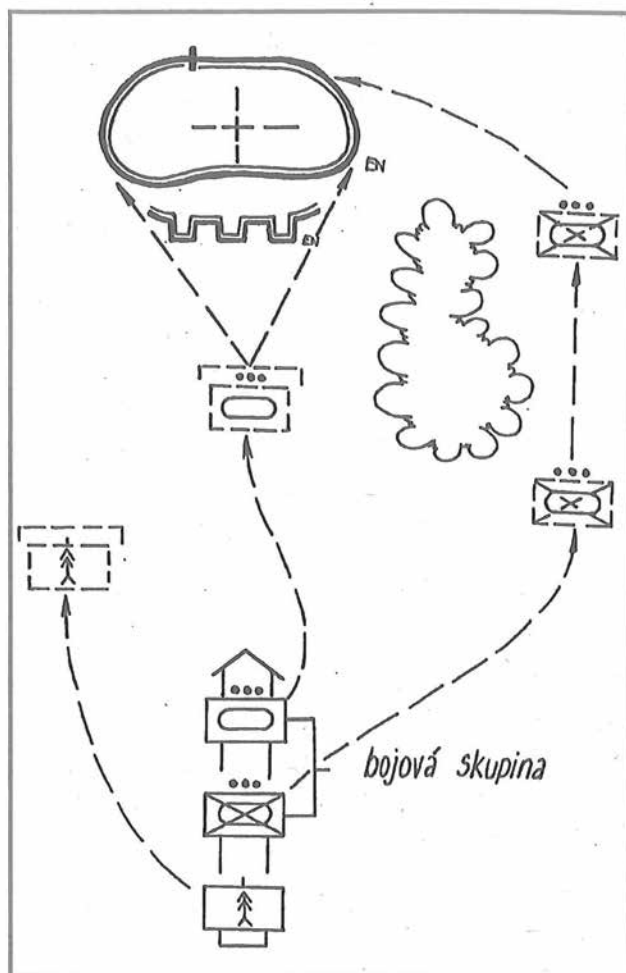
Obr. 3. Obejít

b) Značné počty vševojskových cvičení byly jako ukázková zaměstnání, zaměřená na vnější efekt pro pozorovatele (nevojenských, vojenských i jiných funkcionářů a hostů). Tato „představení“ byla dlouho připravována a nacvičována. Odčerpávala značné prostředky, kterých se často nedostávalo pro výcvik malých jednotek. Přísně se dbalo na to, aby tempo útoku bylo nesmyslně rychlé (pro efekt, s potlačením možnosti účinné palby. Útočilo se ve vyrovnaných liniích lahodících oku, ale jen málo se například využívalo členitosti terénu ke skrytému a překvapivému úderu do boku a týlu protivníka.

Plány provedení cvičení byly rozhodující, podřízení velitelé byli nuceni do „autorských rozhodnutí“. Nepřipouštělo se zastavit průběh cvičení, vyhodnotit dopad rozhodnutí

Obr. 4. Odchod, zaujetí zál. OB, palebné čáry, protizteč

Obr. 5. Úder do boku při čelním poutání

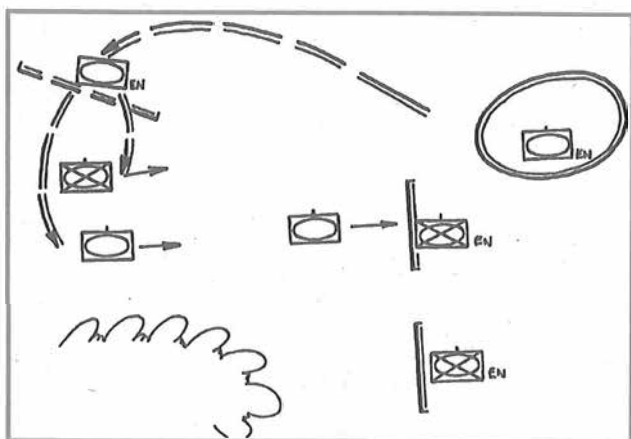
velitelů a velení jednotkám, vrátit je zpět do výchozích postavení. Prostě cvičení a celkově výcvik nebyl poučný a nesl všechny znaky extenzivního řízení.

c) Kromě výše uvedených příčin, měla vliv na potlačování manévru **učební výcviková základna**. Tak například stálé terčové dráhy na součinnostních střelnicích i jinde, stálá palebná stanoviště pro palebné prostředky, vybudované cesty a přejezdy sami o sobě kladly „mantinely“ a neumožňovaly manévr, ale vedly ke stereotypu a schematismu. Moderní prostředky umožňující variantní terčové situace morálně zastaraly ve skladech VVP (OCP aj.).

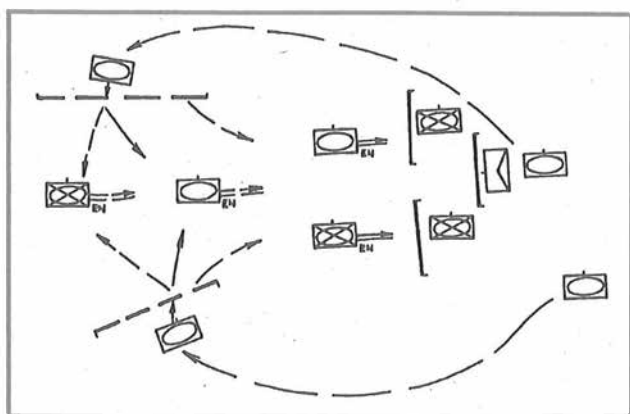
Jak zlepšit daný stav?

Redukce výcviku ve výcvikovém roce vyjádřená novými Programy výcviku, změna struktury výcvikového roku, délky základní vojenské služby a organizační struktury dávají základní organizační předpoklady pro pestrý a zajímavý (atraktivní) výcvik.

Je položen důraz na výcvik jednotlivce, specialisty

– Obr. 6. Obchvat

a zladění v malých jednotkách. Jestliže k tomu vezmeme v úvahu, že se snižuje odvelení, odpadly pracovní výpomoci a redukuje se celodenní směna, pak už je jen na velitelích, aby více promýšleli vedená zaměstnání. (Jak mi sdělil jeden velitel mechanizované roty: „Teď mám na výcvik roty spoustu času.“)

Vytvoření předpokladů však je jen začátek. Rozhodující slovo měl a bude mít velitel jednotky a jeho metodické řízení nadřízenými.

Jak je známo, činí se i opatření ve VVŠ PV ve Vyškově při přípravě posluchačů, ke zlepšení jejich praktických návyků.

Na co je třeba zaměřit pozornost v polním výcviku

a) V obranné činnosti cvičit variabilní sestavy, připravovat řadu opěrných bodů v určeném prostoru, až po dle obsadit jen část, zbytek jednotek rozptýlit v okolí, snížovat ru (v zál. post.) a opěrné body (postavení) zlikvidovat, ztráty zámyslu protivníka. Tím klamat, aktivnější postupy dosáhnout překvapení a vítězit i na

Častěji cvičit léčky v obraně před předním okrajem, v mezerách na předním okraji i v hloubce prostoru obrany.

Procvičovat zaujímání záložních opěrných bodů (postavení) a vedení palby a úderu do boku v součinnosti s minometnými a protitankovými jednotkami.

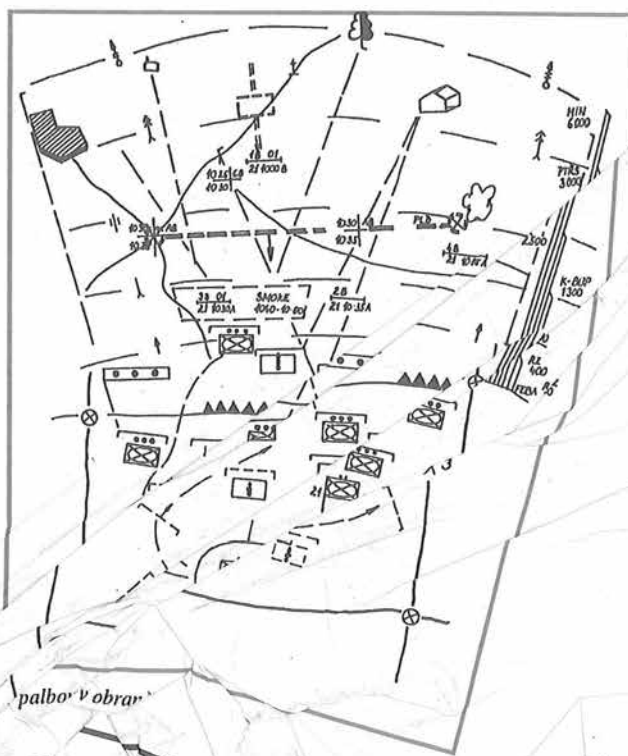
V hloubce i na předním okraji (v mezerách) cvičit ničení protivníka z palebných čar.

b) V útočném boji netrvat zkontaktě na jediné sestavě – bojové linii. K jejímu uspořádání, vzhledem k terénu a situaci, využívat členitosti terénu ke skrytému přiblížení se k „protivníkovi“, vzájemnou podporou jednotek účelně využívat smíšených jednotek (bojových skupin, např. tanků, BVP, PTZ), využívat vzájemného doplňování vlastností různých zbraní.

Bojovou sestavu členit více do hloubky k využití překrytí paleb pro vzájemnou palebnou podporu včetně 2. sledu nebo vševojskové zálohy.

Přestože se shodně uznává význam dýmu k zastírání obecně a manévru zvláště, jeho používání při výcviku je minimální. Je zavedeno do výzbroje BVP-2 a T-72 M zářýmovací vystřelovací zařízení, konstruované na základě zkušeností z boje, není však veliteli vůbec používáno.

Některé základní druhy manévru ukazují obr. 1–7.

Skupinová cvičení ve vojenském vysokoškolském studiu

část 7

Podplukovník Ing. Jiří Herynk, CSc.

V posledním příspěvku k dané problematice se chci zabývat některými otázkami provedení rozboru dílčího zaměstnání a celkového rozboru SC se studenty vojenského vysokoškolského studia.

Již v období přípravy dokumentace SC a zejména při přípravě učitele na jednotlivá zaměstnání SC, se určují základní teoretická ustanovení, jejichž aplikaci je nutné v rozboru objasnit.

Obvykle se vybírají i typické příklady prociťované činnosti se studenty, vyplývající ze zkušeností získaných z minulých válek (mnohdy i lokálních válek) a z taktických cvičení vojsk (pozn. aut.: popř. i s využitím poznatků z jiných forem a metod přípravy velitelů a štábů taktického stupně), k nimž se mohou připravovat i potřebné názorniny.

Pro každé dílčí zaměstnání SC může být obsah dílčího rozbo-
veden na závěr každé metodické rukověti. Jeho obsah může
byť zalogicky jako při rozboru prováděném po ukončení SC ve
vojsk. praxi. Obsah metodického postupu učitele pro celkový
kověti netak může být uveden v závěru poslední metodické ru-
kověti.

Vzhledem k většímu množství času určeného k provedení jednotlivých zaměstnání všech druhů SC se na dílčí rozbor obvykle vyčleňuje více času než ve vojenské praxi.

Učitel při důležitém rozboru poukáže na klady a nedostatky nejen po obsahové, ale i po formální stránce.

Při rozboru obsahové stránky jednotlivých vystoupení studentů např. hodnotí: Obsah a formu zpracovávaných dokumentů; přijetí rozhodnutí i dílčích řešení při vedení boje; zdůvodnění rozhodnutí a řešení taktických situací pomocí teoretických ustanovení a příkladů z praxe, popřípadě kalkulací, propočtů, aj.

Po formální stránce rozebere např. logický pracovní postup studenta (ve funkci velitele, či náčelníka) v závislosti na zvolené metodě a obsahu práce velitele (štábu); způsob vystupování studentů; jasnost, srozumitelnost, stručnost jejich vyjadřování; správnost užívaných pojmů a názvosloví; způsob vydávání úkolů podřízeným (štábu); při práci v terénu i využití prostředků velitel, využívání terénních objektů a předmětů v praktické činnosti ap.

Např. při rozboru dokumentů zpracovávaných na jednotlivých zaměstnáních metodického SC se však ve výchovném a vzdělávacím procesu nelze omezovat jen na mechanické zapamatování jejich obsahu a na analýzu daného taktického příkladu.

Učitel musí usilovat o správné pochopení obsahu metody plánování a organizace boje a na způsoby velení vojskům v průběhu boje. Měl by i objasňovat, jaké by mohlo být řešení téhož bojového úkolu v jiné situaci, popřípadě jeho možné důsledky. Tímto způsobem je možné rozvíjet tvůrčí myšlení studentů a učitel je přijímat optimální rozhodnutí v dané situaci.

Další metodická SC, jež po něm následují, popřípadě základní a zdokonalovací SC, mohou zahrnovat již náročnější úkoly studentů v průběhu jejich výuky. Studentům je proto možné vydat na samostatnou přípravu jen vybrané materiály SC.

Na jejich základě (po zopakování teoretických zásad a ustanovení předpisů, oživení návyků a dovedností získaných při úvodním metodickém cvičení) přijmou studenti samostatně rozhodnutí nebo se připraví na další činnost a připraví si návrhy a jejich zdůvodnění.

V těchto případech se na zaměstnání provádí rozbor a zdůvodnění rozhodnutí, která studenti přijali samostatně nebo za pomoci učitele.

V průběhu základních nebo zdokonalovacích cvičení musí učitel často hodnotit přijatá rozhodnutí studentů v době jejich samostatné práce a připravovat si jejich rozbor. V takovém případě je vhodné rozdělit jednotlivé varianty do několika skupin a provést jejich rozbor postupně. Pro rozbor se vybírá zpravidla taková varianta řešení, jež se nejvíce přibližuje podmínkám rozpracované taktické situace v průběhu boje a obvykle slouží jako výchozí podklad pro řešení dalšího učebního úkolu.

Tzv. „autorská varianta rozhodnutí“ (písemné a další dokumenty), zpracovaná na katedře (skupině) může pak sloužit jako vzor pro samostatnou práci studentů v průběhu další výuky, pro jejich praxi u vojsk nebo jako součást celkového rozboru SC. Díky rozboru, prováděné na závěr každého zaměstnání SC, umožní učitelé podrobně připravit celkový rozbor SC.

Celkový rozbor SC je zaměřen na zhodnocení dosažených mělků jednotlivých studentů a celé učební skupiny ve SC a je bez náci na plnění dalších plánovaných úkolů studia před-
tatkch rozěná taktika.

to, jakou metodou bylo SC provedeno, má cel-
kupitelný význam z hlediska cílů výuky a vý-
plňování výstupního profilu absolventa.
bezpečovat řadu požadavků, jako např.
rost, objektivnost atd.

...vuje nejen textová část, ale ob-

vykle je doprovázen i používáním názornin, zpracovaných při zpracování dokumentace SC hlavním zpracovatelem (zpracovatelskou skupinou). Kromě toho je vhodné využívat písemné a grafické dokumenty, jež připravili studenti na jednotlivá zaměstnání, nebo je zpracovali v průběhu zaměstnání. Celkový rozbor SC (zpracovaný v samostatné metodické rukověti) může obsahovat:

- téma,
- vzdělávací (výchovné) cíle,
- čas na jeho provedení,
- místo provedení,
- materiální zabezpečení,
- osnovu rozboru.

Osnova rozboru obvykle zahrnuje:

- úvod,
- zopakování tématu a cílů cvičení,
- stručné objasnění výchozí situace, zámyslu stran, možného a reálného průběhu cvičení, základní údaje o cvičení, rozdělení cvičení na období a zaměstnání,
- zopakování základních teoretických zásad (ustanovení Polního řádu), vztahujících se k procvičované tematice a jejich porovnání s rozhodnutími studentů,
- zhodnocení jednotlivých studentů a učební skupiny,
- splnění cílů SC,
- vydání pokynů k odstranění nedostatků,
- závěr.

Obvykle po zahájení celkového rozboru SC učitel zopakuje téma cvičení, jeho cíle a učební úkoly. V jeho průběhu objasní výchozí situace stran a jejich zámysly. Potom krátce rozebere nejcharakterističtější řešení a činnost cvičících v jednotlivých učebních úkolech.

Jejich obsahem může být: Závěry z ujasnění úkolu a hodnocení situace; obsah rozhodnutí a jeho zdůvodnění podložené časovými kalkulacemi, propočty a kalkulace (na VS u AK i s využitím souboru operačně taktických úloh s počítačovou podporou); organizace boje (rekognoskace a organizace součinnosti); nejdůležitější epizody z rozehrávaných taktických situací v průběhu vedení boje ap.

Rozboru jejich praktické aplikace a zobecnění možných dopadů jednotlivých variantních řešení musí učitel věnovat nejvíce času, přičemž musí postihnout i dílčí odlišnosti v řešení jednotlivých studentů.

Je rovněž vhodné uvést i nejnovější získané poznatky ve vztahu k tématu cvičení (jednotlivých zaměstnání SC), včetně odkazů na zkušenosti z válek (včetně lokálních) a posledních cvičení vojsk.

Pak může i odpovědět na dotazy studentů, zdůraznit nejdůležitější teoretická ustanovení předpisů a dalších dokumentů, pojednávat o probíraných otázkách, s důrazem na jejich variantní praktickou aplikaci.

Učitel zhodnotí dosažený stupeň osvojení učebních úkolů studenty a sdělí jim, na co je třeba se zaměřit v dalším studiu. Současně stanoví i hodnocení každého jednotlivce. Podrobněji zhodnotí nejlepší a originálně přijatá rozhodnutí studentů.

V rozboru je potřebné, kromě nedostatků, uvádět i klady v práci studentů a tím posilovat jejich sebedůvěru, aktivizovat je k překonání zjištěných nedostatků a motivovat jejich zájem o další zaměstnání SC a získání vědomostí v předmětu všeobecné taktiky.

Použitá literatura: Vševojsk-51-12. Formy a metody přípravy velitelů, štábů a vojsk taktického stupně, pomůcka FMO Praha 1983. Herynk, J.: Skupinová cvičení, Vojenský profesionál č. 4-9/1993.

Využití formalizovaných postupů rozhodování v řídicí práci

(dokončení z čísla 11/94)

Podplukovník Ing. ZDENĚK NOVOTNÝ, CSc.

2.2. Rozhodování v podmínkách rizika

Z již uvedených definic rizika je zřejmé, že ke zvládnutí procesu rozhodování v této situaci je vhodné využívat znalosti teorie pravděpodobnosti a poznatky statistiky. Mezi vhodné metody pro tyto situace patří zejména metoda rozhodovacího stromu.

• **Metoda rozhodovacího stromu** vychází z potřeby rozčlenit složitý problém na dílčí problémy. Cílem je dílčí strukturalizace problému, jednotlivé větve ukazují parciální problémy. Problém se rozčleňuje podle věcných, obsahových nebo jiných hledisek.

Rozhodovací strom obsahuje tyto prvky:

- rozhodovací uzly znázorňující začátek rozhodování. Z uzlu vycházejí hrany znázorňující alternativy jednání,
- situační uzly - ze kterých vycházejí hrany znázorňující možné stavy okolí,
- hrany vycházející z rozhodovacích uzlů a znázorňující alternativy,
- hrany vycházející ze situačních uzlů a znázorňující alternativy možné situace (stavy okolí).

• Další metodou je **uplatnění pravidla očekávané hodnoty** (Bayesova pravidla). V rozhodovací matici lze v tomto případě stanovit určité pravděpodobnosti, s jakou jednotlivé situace nastanou. **Řešení:**

1. V řádcích každé alternativy jsou jednotlivé očekávané hodnoty v každém sloupci (pro každou možnou situaci) vynásobeny koeficientem určujícím pravděpodobnost dané situace.

2. Součet všech hodnot v celém řádku je hodnota očekávaného zisku při přijetí dané alternativy.

Příklad:

Máte k dispozici technické zařízení, jehož jeden druh součástek svou poruchovostí limituje funkčnost zařízení. Skladování náhradních dílů je však nákladné. Kolik dílů budete mít na skladě za následujících podmínek:

- cena náhradní součástky: 100.00

- cena za mimořádnou dodávku servisní firmou: 2 000.00,
- počet poruch za dobu odpovídající termínu řádné dodávky je na základě zkušeností následující:

Počet poruch	0	1	2	3	4	5
Četnost %	90	5	2	1	1	1

Řešení: Je vhodné upravit základní data do formalizované tabulky. V řádcích jsou uvedeny možné alternativy – počet součástek na skladě. Ve sloupcích jsou možné situace – tedy počet poruch. Výsledky v jednotlivých průsečících charakterizují vždy náklady v dané alternativě za dané situace. Není-li např. na skladě žádná součástka (1. řádek), jsou náklady nulové, pokud nedojde k žádné poruše. Při jedné poruše je nutno zaplatit 2000 za mimořádnou dodávku součástky. Je-li na skladě 5 součástek (poslední řádek), náklady jsou 500 až do maximálního počtu 5 poruch, viz tabulka 4. Po vynásobení jednotlivých hodnot v tabulce 4 příslušnou pravděpodobností dané situace (počtu poruch) dle bodu 1 a 2 uvedeného postupu lze vyčíslit předpokládané náklady pro jednotlivé alternativy (viz tabulka 5).

Z uvedeného je zřejmé, že nejlevnější je mít na skladě 1 nebo 2 součástky, praktické bude skladování 2 součástek, protože při stejné ceně odpadá starost s objednáváním mimořádné dodávky ve 2 % všech objednávkách period.

Pokud praktické zkoumání reality nebo matematické modelování situace v podmínkách rizika není možné, nebo pokud by toto bylo v dané situaci příliš drahé či zdlouhavé, lze použít pokusy založené na náhodných číslech. V praxi bývá využívána zejména metoda Monte Carlo.

2.3. Rozhodování v podmínkách nejistoty

Existují četné metody rozhodovací analýzy, využitelné v konkrétních případech v praktickém životě. Některé nejvíce využívané lze ukázat pomocí následujících praktických případů:

Příklad 1: Manažer – velitel odloučeného zabezpečovacího útvaru může svůj útvar umístit v prostorech A1, A2, A3 a A4. Vzhledem k větším investicím předpokládá, že po rozhodnutí bude ve zvolném místě jeho útvar pracovat po mnoho let. Ekonomická efektivnost útvaru je však závislá na dodávkách od subdodavatelů, přičemž v úvahu připadají subdodavatelé S1, S2, S3 a S4. To v podstatě vymezuje i možné situace, které mohou v praxi nastat. Vzhledem k jejich odlišným možnostem výroby, různým vzdálenostem k jednotlivým možným místům budoucího útvaru a jiným faktorům, lze předpokládané zisky (úspory proti rozpočtu), resp. ztráty v jednotlivých alternativách vyjádřit takto (viz tabulka 6, zisk např. v mil. Kč).

Tedy např. při umístění útvaru v prostoru A1 lze očekávat při spolupráci s dodavatelem S1 zisk 7 mil. Kč, ale při spolupráci s dodavatelem S2 ztrátu 5 mil. Kč. Vzhledem ke složitě ekonomické situaci v oboru lze předpokládat, že jeden i více subdodavatelů neobstojí v konkurenci a ukončí svoji výrobu. Nelze však dopředu odhadnout kdy a kdo, resp. kolik subdodavatelů takto dopadne, protože dodávky pro náš útvar nejsou tak velké, aby samy o sobě pro jednotlivé subdodavatele znamenaly odstranění ekonomických potíží. Alespoň jeden subdodavatel však zřejmě vždy činný bude. Manažer tedy musí za této nejistoty rozhodnout o umístění svého útvaru.

2.3.1 Řešení metodou MAXIMAX

Tato metoda vychází z optimistického přístupu k životu a z ochoty riskovat. Manažer usiluje o maximální možný zisk, který v tomto případě umožňuje umístění útvaru v prostoru A1 a spolupráce se subdodavatelem S3. Zisk představuje 20 mil. Kč. Nevýhodou je, že nelze také vyloučit možnost, že subdodavatelé S1, S3 a S4 vzhledem k ekonomickým potížím ukončí výrobu a náš manažer bude odkázán na subdodavatele S2, což přivodí zřejmě ztrátu 5 mil. Kč. Metodu MAXIMAX volíme často nevědomky i v běžném životě. Např. v sázkách a loteriích víme, že celkově lze statisticky očekávat ztrátu, ale doufáme ve výhru, pokud možno tu maximální. Proto získávají např. větší popularitu loterie, které nabízejí milionové výhry.

2.3.2. Využití metody MAXIMIN

Tato metoda vychází z předpokladu opačného extrému, tedy z pesimistického názoru, že výrobu zastaví vždy ti dodavatelé, jejichž dodávky jsou pro náš útvar výhodné (zákon schválnosti). Dalším motivem může být i přirozená neochota riskovat. Uživatel této metody se tedy smíruje s názorem, že jeho zisky budou spíše menší, případně sotva minimální. Cílem tedy je, aby alespoň toto minimum bylo přijatelné. Hledáme tedy MAXimální MINimum. Přijetí alternativy A2 umožňuje i v nejhorším případě zisk 2 mik. Kč, zatímco přijetí ostatních alternativ může znamenat i značné finanční ztráty, které jsou ovšem nepřijatelné. Tato metoda se zdá na první pohled primitivní. Její význam je však zejména tam, kde hrozí ztráty na lidských životech či poškození zdraví, ekologické škody a jiné škody velkého rozsahu. V těchto situacích je vždy potřeba pečlivě zvážit všechny možné následky jednotlivých alternativ a volit řešení metodou MAXIMIN.

2.3.3. Hurwiczova metoda koeficientů (Leonid Hurwicz – USA)

Náklady na zabezpečení náhradními díly

Tabulka 4

sklad/poruchy	0	1	2	3	4	5
0	0	2 000	4 000	6 000	8 000	10 000
1	100	100	2 100	4 100	6 100	8 100
2	200	200	200	2 200	4 200	6 200
3	300	300	300	300	2 300	4 300
4	400	400	400	400	400	2 400
5	500	500	500	500	500	500

Pravděpodobné náklady na zabezpečení náhradními díly v jednotlivých alternativách

Tabulka 5

sklad/poruchy	0	1	2	3	4	5	náklady
Pravděpodobnost	0.9	0.05	0.02	0.01	0.01	0.01	
0	0	100	80	60	80	100	420
1	90	5	42	41	61	81	320
2	180	10	4	22	42	62	320
3	270	15	6	3	23	43	360
4	360	20	8	4	4	24	420
5	450	25	10	5	5	5	500

Toto řešení představuje určitý kompromis mezi výše uvedenými extrémy. Toto řešení je použitelné i v případě, že existují určité náznaky pravděpodobnosti ukončení činnosti jednotlivých subdodavatelů. Podstatou řešení je, že pro každou alternativu se vynásobí optimální a nejméně vhodné řešení situace váhovými koeficienty, které dle názoru rozhodovatele charakterizují naději na příznivé, resp. nepříznivé výsledky. V následující ukázce jsou použity např. jednotné koeficienty 0.8 pro optimální variantu a 0.2 pro nejméně žádoucí variantu. Znamená to tedy důvěru v úspěch s 80% pravděpodobností, nezávisle na zvolené alternativě.

A1:	0.8 x 20	+	0.2 x (-5)	=	16 - 1	=	15
A2:	0.8 x 17	+	0.2 x 2	=	13.6 + 0.4	=	14
A3:	0.8 x 15	+	0.2 x (-5)	=	12 - 1	=	11
A4:	0.8 x 16	+	0.2 x (-8)	=	12.8 - 1.6	=	11.2

V tomto případě se ukazuje určitá disproporce mezi alternativami A1 a A2 a méně vhodnými A3 a A4. Zvolené řešení je A1, rozhodnutí však samozřejmě závisí na zvolených koeficientech.

2.3.4. Laplaceovo pravidlo (metoda nedostatečného důvodu)

Předpokládá, že nelze stanovit, že některá situace je více pravděpodobná než ostatní – tedy všechny mají stejnou pravděpodobnost.

Pravděpodobnost činnosti všech 4 subdodavatelů je stejná, všechny prvky matice jsou tedy vynásobeny stejným koeficientem 0.25, viz tabulka 7.

Jako nejvhodnější řešení vychází v tomto případě alternativa A2. Výsledkem je vlastně střední očekávaný zisk, pokud všichni subdodavatelé mají stejnou šanci na ekonomické přežití.

V některých případech lze odhadnout alespoň přibližně pravděpodobnost, s jakou nastanou jednotlivé situace S1. V našem případě jde tedy o odhadnutí pravděpodobnosti, s jakou budou nadále činní subdodavatelé S1 až S4. Zde však již jde o rozhodování v oblasti rizika.

2.3.5. Minimalizace maximální relativní ztráty

Tato metoda vychází ze základní otázky, jaké jsou relativní ztráty v situacích S1 až S4 (tedy při spolupráci s jednotlivými subdodavateli), nepodaří-li se získat maximální možný zisk. V každém sloupci vychází matice se tedy vypočítá rozdíl (difference) od hodnoty maximálního zisku v daném sloupci (tedy v dané situaci).

	S1	S2	S3	S4	Max. ztráta
A1	10	21	0	4	21
A2	0	11	10	13	13
A3	22	5	14	0	22
A4	7	0	28	7	28

Např. bude-li činný pouze subdodavatel S1, je optimální volbou alternativa A2 (zisk 17 mil. Kč – viz tabulka 6). Pokud jsem zvolil jinou alternativu, utrpím proti ideálnímu stavu relativní ztrátu 10 mil. Kč u alternativy A1, 22 mil. Kč u alternativy A3 atd. Zruší-li tedy (podle zákona schválnosti) výrobu pro náš útvar optimální subdodavatel, budou relativní ztráty oproti maximálnímu zisku v případě alternativy A2 nejvýše 13 mil. Kč, oproti relativním ztrátám přes 20 mil. Kč ve všech ostatních alternativách.

Jako obecné zásady managementu v podmínkách nejistoty lze stanovit:

1. V případě reálné nutnosti okamžitě rozhodnout je zpra-

Ekonomická výhodnost umístění útvaru v závislosti na možných subdodavatelích

Tabulka 6

	S1	S2	S3	S4
A1	7	-5	20	11
A2	17	5	10	2
A3	-5	11	6	15
A4	10	16	-8	8

Výpočet zisků Laplaceovým pravidlem

Tabulka 7

	S1	S2	S3	S4	
A1	1.75	-1.25	5.0	2.75	8.25
A2	4.25	1.25	2.5	0.5	8.50
A3	-1.25	2.75	1.5	3.75	6.75
A4	2.5	4.0	-2.0	2.0	6.50

vidla nutné spoléhat na odhad, úsudek, tedy obecně intuitivní a empirické metody.

2. Je-li možné pozdržet řešení problému, je výhodné počkat do doby, kdy se mohou objevit další dodatečné informace, poznatky z praxe, či kdy se situace jinak vyvine. Dobrná literatura západních států zde užívá hesla: koupit čas.

3. Je-li pro řešení problému relativně dostatek času, je vhodné získat (koupit) další dostupné informace.

4. Pokud možno eliminovat nezvratná, definitivní řešení (koupit flexibilitu).

5. Vymezit nejhorší možnou situaci, která může při zvoleném řešení nastat a již předem hledat způsoby, jak se takové situaci účinně bránit.

Seznam použité literatury:

1. Anderson, David, Sweeney: Essentials of Management Science Applications to Decision Making. St. Paul, Minn, West Publishing. Co 1978
2. Diebold, J.: Managing informations. The Challenge and the Opportunity. AMMA New York 1985
3. Donaldson, Lorch: Decision Making at the Top. New York, Basic Books 1983
4. Fotr, Hořický: Rozhodování. Řešení rozhodovacích problémů řízení. Institut řízení Praha 1988
5. Kol. autorů: Operační analýza ve vojenství. VAAZ Brno 1988
6. Kol. autorů: Studijní materiály DRMEC. NPS Monterey, CA, USA 1992
7. Massie, J. L.: Essentials of Management. Prentice Hall, New Jersey, 1992
8. Novotný: Úloha rozhodování v řídicí práci. Vojenský profesionál 3, 4/94
9. Quade E. S.: Analysis for Public Decisions (Third Edition) North Holland, USA 1989
10. Sprague R. H., Carlson E. D.: Building Effective Decisions Support Systems. Prentice-Hall 1982
11. Řehoř A.: Význam a použití vybraných heuristických metod v procesech velení a řízení. Přednáška na Seminář FuAK Hamburg 2. 11. 1992
12. Wren, Daniel: The Evolution of Management Theory. New York, Ronald Press 1972

1. Všeobecný úvod

V posledních letech, po rozpadu bipolárního světa a rozpuštění Varšavské smlouvy, proniklo do povědomí občanů, ale také vojenských profesionálů, zkreslené a zjednodušené chápání problematiky zbraní hromadného ničení. I když pravděpodobnost použití těchto zbraní, stále nejneživějších zbraní na světě, v podmínkách střední Evropy podstatně poklesla, nelze ji zcela vyloučit. Současné zbraňové systémy umožňují jejich použití na velké vzdálenosti a s vysokou přesností.

Nelze tedy tvrdit, že státní území České republiky je naprosto bezpečné před napadením zbraněmi hromadného ničení. Je však potřebné zdůraznit, že použití vojenské síly, a to včetně použití zbraní hromadného ničení, je výsledkem politických rozhodnutí. (1)

Z období konfrontačních tendencí „Východ-Západ“ jsou dobře známy prognózy situace po hromadném použití především jaderných zbraní. Těmito otázkami se v 80. letech významně, komplexně a dlouhodobě zabývala Světová zdravotnická organizace, Organizace spojených národů, Hnutí lékařů proti jaderné válce a další významné organizace. „Jaderná zima“, nebo-li situace na zeměkouli po hromadném použití jaderných zbraní, se stala všeobecně známým pojmem s tím, že by to znamenalo pravděpodobně poslední obrovskou a osudovou ekologickou katastrofu v historii lidstva. (2, 3)

Je třeba si také uvědomit, že radioaktivní, chemické a biologické zamoření, které vzniká po použití zbraní hromadného ničení, a to pouze jako jeden z ničivých faktorů, nerespektuje hranice států, ba ani kontinentů, o čemž nás dostatečně přesvědčila černobylská radiční havárie a následné radioaktivní zamoření řady států severní a střední Evropy.

V této souvislosti je nutno připomenout, že zatím co v České republice odborné časopisy věnují problematice zbraní hromadného ničení nevelkou pozornost, ve vyspělých státech jsou otázky zbraní hromadného ničení v trvalé pozornosti odborného tisku, zvláště problematika jaderných zbraní. Většina významných zahraničních pramenů se shoduje v tom, že se dosud nepodařilo zastavit horizontální šíření především jaderných a chemických zbraní. Podle zahraničních pramenů je odhadováno, že nejméně 20 až 25 států vlastní nebo vyvíjí chemické zbraně. (4, 5, 6) Některé prognózy dokonce uvádějí, že v roce 2000 bude 18 až 20 států vlastnit jaderné zbraně. (7)

V současné době je údajně 24 států

Chemická kázeň jednotek

Podplukovník Ing. OTAKAR MIKA, CSC.

schopno vyvíjet a používat zbraně hromadného ničení. (4, 5)

Není bez zajímavosti, že značně skeptické názory na zastavení šíření zbraní hromadného ničení vyslovil ve své poslední knize (Bez kontroly – Cut of Control (1993) i významný vojensko-politický činitel USA Zbigniew Brzezinski. (8)

Je o něm známo, že v 80. letech byl nejvýznamnějším poradcem amerického prezidenta pro otázky národní bezpečnosti. Mimo jiné v této knize uvádí: „... Experti a zpravodajští analytici odhadují, že kromě pěti veřejně známých nukleárních mocností jsou nejméně čtyři další státy schopny vyrobit nukleární zbraně i balistické rakety jako nosiče těchto zbraní. Kromě toho má balistické rakety asi 15 dalších států. Řada států realizuje v současnosti ofenzivní programy vývoje biologických a chemických zbraní. Očekává se, že do roku 2000 se celkový počet těchto zemí zdvojnásobí. Rozšiřování zbraní hromadného ničení je dnes realitou...“

Zvláštní kapitolou z hlediska zneužití zbraní hromadného ničení je terorismus. Motivace terorismu je většinou politická. Terorismus může být uskutečňován jednotlivcem, skupinou či dokonce na státní nebo mezinárodní úrovni. Pro teroristy zřejmě nebudou nedostupné postupně i některé zbraně hromadného ničení, respektive jejich účinné součásti (jako například otravné látky, toxiny, nebezpečné bakterie ap.) Tyto vysoce nebezpečné prostředky mohou být použity buď přímo a nebo budou účinným prostředkem teroristického vydírání a zastrašování. Na tomto místě je možné připomenout, že většina odborných, technických i technologických informací je publikována v běžně dostupné literatuře. To plně platí například pro syntetické reakce otravných látek, včetně nejjedovatějších – nervově paralytických otravných látek. I když není otázka terorismu řešena v současně platných vojenských normativních, domnívám se, že by armáda měla být schopna, v případě aktuální

Vybavení jednotlivce materiálem určeným pro ochranu proti zbraním hromadného ničení

Tabulka 1

SKUPINA MATERIÁLU	DRUH MATERIÁLU	VZOR-OZNAČENÍ
1. Prostředky individuální ochrany	ochranná maska	M-10 (M)
	protichemická souprava	JP-75 A
	filtrační ochranný oděv	FOP-85
2. Prostředky první pomoci	autoinjektor	GAI
	kapesní obvaz	KO – 80
3. Prostředky dekontaminace	individuální protichemický balíček	IPB – 80
	univerzální odmožovací souprava	UOS-1
4. Prostředky radiální ochrany	diagnostický dozimetr	DD-80
	radioprotektivní látka	cystamin
5. Doplňkové prostředky	dikacit (pantocit)	
	mýdlo, saponáty	

Poznámka: Jak při teoretické výuce, tak při praktickém procvičování s výše uvedeným materiálem, je potřeba zdůrazňovat určený každého druhu materiálu

potřeby, rychle a účinně zasáhnout při odstraňování následků po zneužití zbraní hromadného ničení teroristy.

2. Chemická kázeň

V armádě došlo v poslední době k podstatnému všeobecnému poklesu vojenské kázně. Tento fakt je obvykle vysvětlován nástupem demokratizačních tendencí ve společnosti a také v armádě, kde však v mnoha případech došlo k nesprávnému chápání a praktikování demokratizačních změn. Zlepšení v tomto směru je možné očekávat za poměrně dlouhou dobu.

Připomeňme si, co je myšleno pod pojmem **vojenská kázeň**. Podle základního vojenského normativu Zákl-1 je stanoveno: „Vojenská kázeň je přesné a včasné dodržování ustanovení právních předpisů, vojenských předpisů, rozkazů a nařízení nadřízených“. (9)

V podmínkách armády se setkáváme s modifikací tohoto pojmu na různé druhy vojenské činnosti. V této souvislosti se hovoří například o provozní kázni na spojovacích pojítkách, o maskovací kázni, ale také o takzvané chemické kázni.

Úroveň chemické kázně jednotek doznala rovněž značného poklesu při praktickém uskutečňování polního výcviku, ale i v běžném životě vojsk.

Chemická kázeň je souhrn opatření, které při včasné a dostatečné realizaci zabezpečují vysoký stupeň ochrany před ničivými účinky zbraní hromadného ničení a částečně i před následky radiačních a chemických havárií.

Chemická kázeň zahrnuje:

- přiměřenou znalost teorie zbraní hromadného ničení, radiačních a chemických havárií,
- přiměřenou znalost ochrany proti zbraním hromadného ničení a proti následkům radiačních a chemických havárií,
- znalost všech trvale platných varovných signálů a správnou činnost na tyto signály (eventuálně i dočasně platných varovných signálů),
- připravenost k činnosti za použití zbraní hromadného ničení a k činnosti v zamořených prostorech po použití zbraní hromadného ničení nebo po radiačních a chemických haváriích,
- udržování prostředků individuální a kolektivní ochrany v bezvadném technickém stavu a znalost jejich rychlého a správného používání,
- schopnost používání prostředků individuální ochrany ve složitých klimatických podmínkách (za vysokých a nízkých teplot) a po předepsanou dobu,
- přesnou znalost „režimových opatření“ při činnosti v zamořených prostorech,

Časové normy pro používání ochranných prostředků jednotlivce (10) – normy pro jednotlivce

Tabulka 2

Prostředek ochrany	Povel nebo signál	Časová norma (min:sek)		
		výtečně	dobře	vyhov.
Ochranná maska M-10, M-10 M	„PLYN“ Chemický poplach Radiální poplach	0:10	0:12	0:14
Protichemická souprava JP-75 A	„PLYN-POSTŘÍK“ Chemický poplach Radiální poplach	0:30	0:40	0:50
	„PLÁŠTĚNKU UPRAVIT“	3:00	3:10	3:30
	„PLÁŠTĚNKU UPRAVIT – PLYN“	3:30	3:40	4:00

• znalosti „bezpečnostních opatření“ při styku a radioaktivním, chemickým a biologickým zamoření,

• potřebné znalosti a dovednosti při provádění dekontaminace.

Kromě těchto všeobecně platných opatření, která jsou potřebná pro každého vojáka, je možno specifikovat další opatření chemické kázně pro specialisty a velitele.

Například pro chemické pozorovatele jednotky je možno do obsahu chemické kázně navíc zařadit:

- udržování přístrojů a prostředků radiačního a chemického průzkumu v dobrém technickém stavu,
- dokonalou znalost rychlého a správného používání přístrojů a prostředků radiačního a chemického průzkumu,
- rychlé a přesné předávání údajů o zjištěné skutečné radiační a chemické situaci ap.

Pro velitele roty (baterie) bychom mohli do problematiky chemické kázně zahrnout také:

- umění včas a v dostatečném rozsahu úkolovat chemické pozorovatele jednotky,
- znát vyhodnocování skutečné radiační a chemické situace na základě výsledků průzkumu ap.

Z tohoto pohledu je možné chemickou kázeň na stupni roty (baterie) teoreticky rozdělit na jednotlivé úrovně chemické kázně:

- chemická kázeň jednotlivce,
- chemická kázeň chemických pozorovatelů,
- chemická kázeň velitele,
- chemická kázeň celé jednotky.

Jak může velitel dosáhnout vysoké úrovně chemické kázně u svých podřízených? Výcvikem podle programů přípravy s vysokou náročností k podřízeným, trvalou péčí o ně, důslednou

kontrolou materiálu a samozřejmě i osobním příkladem.

V každodenní praxi to znamená:

– pravidelné praktické procvičování problematiky ochrany ve všech předmětech přípravy a zejména při polním výcviku,

– využívání imitačních prostředků (dýmovnice, cvičné a chemické granáty, výbušky atd.) při polním výcviku, čímž se výcvik stává zajímavý a přitažlivý,

– doplňkové využití názorných pomůcek k prohloubení znalostí o zbraních hromadného ničení, principech a zásadách ochrany, kde lze využít například sadu obrazů o jaderných zbraních, diafilm o chemických zbraních a další vojenské výcvikové filmy a diafilmy, vzorkovnice otravných a odmořovacích látek, tabla ochranné masky a prostředků speciální očištění; tyto pomůcky jsou k dispozici u každého útvaru,

– provádění pravidelné kontroly materiálu, který je přidělen do užívání jednotlivcům, ale i kontroly materiálu uloženého ve skladu roty (baterie).

V dalším si připomeneme, jaký materiál má k dispozici každý voják k ochraně proti zbraním hromadného ničení. To nám přibližuje **tabulka 1**.

V této souvislosti je nutné si uvědomit, že pro rychlé a správné použití jednotlivých prostředků musí existovat tyto základní předpoklady:

1. prostředky musí být k okamžité dispozici u uživatele,
2. prostředky musí být ve výtečném nebo alespoň dobrém technickém stavu, který garantuje „ochranné vlastnosti“,
3. uživatel musí znát rychlé a správné použití prostředků podle konkrétní situace (viz **tabulka 2**).

Realizaci základních předpokladů lze

dosáhnout významného snížení negativních účinků zbraní hromadného ničení a částečně i následků radiálních a chemických havárií na jednotlivce. V praxi bývá často podceňován význam „individuální ochrany“ a to na úkor nekritického přeceňování významu kolektivní ochrany. „Individuální ochrana“ však zůstává stále významným prvkem celého systému ochranných opatření.

3. Závěr

Vzhledem k existenci obrovského arzenálu zbraní hromadného ničení se všechny moderní armády vážně zabývají problematikou ochrany proti těmto zbraním. Přes pozitivní tendence, které jsou představovány především částečným odzbrojením, je potřeba jí i nadále věnovat dostatečnou pozornost. Odzbrojovací procesy jsou dlouhodobé, stále ještě existují země, které usilují o získání některých druhů těchto nejničivějších zbraní. Není také možné podceňovat teroristické zneužití zbraní hromadného ničení, či některých jejích komponent. I v takových případech by mohly být zdravotnické a materiální následky výrazně sníženy a rychleji odstraněny s využitím znalostí, schopností a dovedností, které získají vojáci v základní službě během výcviku.

Literatura:

1. MIKA, O.: *Jaderné zbrojení a jaderné odzbrojení z pohledu Středoevropa, Mezinárodní politika*, 1994, 4, str. 23.
2. KOLEKTIV: *Účinky jaderné války na zdraví a zdravotnické služby*, Avicenum, Praha 1989.
3. DIENSBIER, Z.: *Lékařské ne jaderné válce*, Avicenum, Praha 1985.
4. ROOS, J., G.: *Despite Chem, Bio Proliferation Panel Forecasts Reduced Threat*, *Armed Forces Journal*, 1993, 9, str. 8.
5. KYL, J.: *Pursue Global Protection*, *Defence News*, 1993, 17, str. 28.
6. SAUERWEINOVA, B.: *Chemical Weapons Convention*, *International Defense Review*, 1992, 11, str. 1065.
7. CLAUS, D.: *Bezpečnost zemí NATO je nerozlučně spjata s bezpečností všech států Evropy*, *Akademické listy*, Brno 3. 11. 1992.
8. BRZEZINSKI, Z.: *Bez kontroly (Chaos v předvečer 21. století)*, Victoria Publishing, Praha 1993.
9. KOLEKTIV: *Základní řád ozbrojených sil (Zákl-1)*, Praha 1992.
10. KOLEKTIV: *Časové normy pro hodnocení bojové přípravy jednotek*, (Vševojsk-3-1), Praha 1987.

Hodnocení palebných úkolů dělostřeleckých jednotek

Plukovník Ing. JOZEF VALKO, CSc.

V rámci postupné inovace odborných předpisů, které svým pojetím neodpovídají změněným podmínkám v Armádě České republiky, byl v roce 1992 dosavadní předpis DěL-2-22 – „Hodnocení útvarů a jednotek pozemního dělostřelectva“ nahrazen návrhem stejnojmenného předpisu pod označením Pom-1/10-119.

Ze zkušeností z jeho používání u dělostřeleckých jednotek a útvarů vyplynuly některé připomínky, které byly prodiskutovány v průběhu pracovního shromáždění dělostřeleckých funkcionářů v květnu 1993. Byla kladně oceněna snaha autorů o co nejmenší rozsah a stručné vyjadřování. Účastníci shromáždění však rovněž poukázali na nepřesnosti a nejasnosti ve formulaci některých článků s návrhy jak tyto nedostatky řešit. Na základě těchto připomínek byl v srpnu 1993 vydán doplněk k navrhovanému předpisu, který značnou část připomínkovaných formulací nově upravuje. Přesto i v upraveném návrhu předpisu jsou některá ustanovení, ke kterým bych se chtěl v tomto článku vyjádřit, protože umožňují nejednotný a nejednoznačný výklad.

Například v článku 46, který pojednává o způsobu vydávání palebných úkolů, podle mého názoru chybí možnost vydat palebný úkol rozehrou taktické situace, čemuž by rovněž více odpovídal článek 107 o přijetí rozhodnutí na základě zhodnocení situace.

V článku 77 je dovoleno řídícímu cvičení snížit hodnocení taktické činnosti útvaru (jednotky) při zjištění hrubých nedostatků v organizaci bojového zabezpečení (ochrana proti ZHN, maskování, ženiní zabezpečení a zajištění). Přitom však není vymezeno, co je třeba jako hrubý nedostatek chápat. Mám za to, že by měla být jednoznačně vymezena kritéria, jejichž nedodržení vede ke snížení zachování životnosti (bojeschopnosti) dané jednotky, čímž by byly hrubé nedostatky zcela jasně definovány.

V článku 80 se stanovuje hodnocení pro případ, kdy je na cvičení plněno méně než pět úkolů. To je do určité míry v rozporu se zněním článků 39 až 44, které jednoznačně vymezují nutný počet úkolů pro každý stupeň, což je vždy nejméně 5. Proto považuji článek 80 za nadbytečný.

V návrhu předpisu se objevuje pojem – individuální palebný úkol. Jeho zavedení lze jenom uvítat, protože v dosavadní praxi docházelo k rozporům jak je to s využitím podřízených specialistů při plnění palebných úkolů. Často záleželo jenom na libovůli nadřízeného, zda povolil či nikoliv využít příslušných specialistů (průzkumníků, počtářů atd.).

Celkem jasně a jednoznačně formulovanou část 2 – „Organizace a plnění individuálních palebných úkolů“ však zpochybňuje článek 106, který umožňuje podle rozhodnutí řídícího určovat prvky a opravy střílečím anebo v palebném postavení (ve štábu). To jednak odporuje tvrzení bodu 2. v poznámkách k příloze 7 – „Časové normy pro plnění palebných úkolů“, které uvedenou možnost připouští pouze při plnění palebných úkolů baterií, oddílem a brigádou, tedy nikoliv při plnění individuálních palebných úkolů, jednak opět umožňuje libovůli řídícího. Domnívám se, že pokud jde o úkol plněný v rámci cvičení jednotky (baterie, oddíl, brigáda), tedy v rámci určitého systému řízení palby, měli by se na jeho plnění podílet všichni nezbytní orgánití funkcionáři. Pokud však jde o prověření velitelů z osobní připravenosti ve střelbě a řízení palby, měl by být v plném rozsahu akceptován požadavek plnění palebného úkolu bez podílu „nadbytečných“ osob.

V článku 89 je rozpor v bodech c) a e) o intervalu vějíře, když v jednom je uvedena hodnota 0-03 a v druhém 0-02, ale především se neuvádějí chyby v opravách dálky a směru v průběhu zastřelení,

což by, podle mého názoru, v některých případech při plnění palebných úkolů na pomůckách a hodnocení přesnosti porovnáním prvků, mohlo vést k paradoxu, že střilející se nedopustí žádné chyby, ale úkol nebude splněn a navíc to vyvolává dojem, že velitelé nemusí znát žádný způsob zastřelení.

Je potřebné rovněž objasnit ustanovení o zastřelení pomocného cíle v člancích 108 a 113 a upravit vzory tabulek pro hodnocení v přílohách 10, 11 a 12 tak, aby bylo možné stanovit i hodnocení v případě rozmístění baterie po četách.

Přes uvedené námítky dává návrh předpisu ucelený návod na přípravu, organizaci a provádění cvičení, plnění a hodnocení palebných úkolů. Systém hodnocení odráží požadavky současných nároků především na včasnost plnění palebných úkolů a na přesnost střelby. Jako chyby v rozhodnutí a v průběhu plnění palebného úkolu se počítají pouze ty, které podstatným způsobem ovlivní efektivnost palby.

Dále na příkladu rozeberu hodnocení individuálního palebného úkolu. Toto hodnocení je možné schematicky uspořádat a znázornit podle tabulky 2. Je zřejmé, že rozhodující pro celkové hodnocení jsou první dvě kritéria – čas a přesnost přípravy prvků pro účinnou

střelbu, zatímco chyby v průběhu plnění palebného úkolu jsou pomocným kritériem, které však při neznalostech pravidel střelby může rozhodným způsobem ovlivnit celkové hodnocení. V příkladu uvádím postup při řízení a hodnocení individuálního palebného úkolu.

Příklad:

Řídicí ve funkci velitele oddílu přímé palebné podpory (152 mm ShKH) řídí plnění individuálního palebného úkolu bojovou střelbou střilejícího, který ve funkci velitele 2. baterie zaujal pozorovatelnu č. 12: x 87 540, y 32 670, h 500, směrník hlavního směru 46-00.

Z hlášení zástupce velitele baterie je známo: Baterie připravena, x 85 500, y 38 660, h 445, 8 děl, čtvrté řidicí, rozstupy pravidelné po 35 m, změna počáteční rychlosti -0,2 % v_0 , nábojka zmenšená přeměnná, série 501-76-wxh, teplota náplně + 14 °C, v palebném postavení 360 ks OF-540, zapalovač RGM-2, znak N, nejmenší dálka střelby 4500 m. Úplná příprava prvků pro náplň 3 (6) ztratila platnost z důvodu překročení platnosti meteorologické zprávy METEO-11.

Řešení uvádí tabulka č. 1.

Postup při plnění a hodnocení individuálního palebného úkolu

Tabulka 1

Činnost střilejícího	Činnost řidícího	Poznámka
Po zaujetí pozorovatelnu a přípravě pomůcek hlásí připravenost k plnění palebného úkolu.	Vydá střilejícímu palebný úkol: „Ve funkci velitele 2. baterie zničit cíl 109., pěchota, v prostoru OB 3., k dispozici laserový dálkoměr, úplná příprava ztratila platnost překročením platnosti METEO-11. Vaše rozhodnutí.“	
Oznámí své rozhodnutí. „Rozhodl jsem se zničit cíl 109., pěchotu, baterii, oblou dráhou, OF-540, zapalovač RGM-2, náplň 3 (6), prvky pro zastřelení určit zkrácenou přípravou, zastřelení provedu pomocí laserového dálkoměru.“	Otázkou na efektivnost účinné střelby na nekrytou živou sílu při použití zapalovače RGM-2 a B-90 přinutí střilejícího změnit rozhodnutí na použití zapalovače B-90 a udá cíl v terénu: „OB 3., střed, šířka 65 dlců, přední hranice tmavá mez, zadní hranice skupina křoví“.	Řídicí započítá 1. chybu v rozhodnutí.
„Cíl vidím, zničím. Dálkoměříč, cíl pod značkou, protnout, směrník a dálky na střed, přední a zadní hranici hlásit!“ Určí topografické a počítané prvky, vydá povel pro zastřelení: „Dt=9 300, Sot=hs+0-95, polohový úhel +0-06, pozorovací úhel 2-40, baterie VPRAVO. Opravy: dálky +105 m, směru -0-06, doplňková oprava záporného úhlu +0-01.“ Povel: „MORAVA-12! Palbu stav! Cíl 109., pěchota, časovací, zapalovač B-90, náplň 3 (6), dálka 431, časuj 157, hlavní směr +0-90, vějíř 0-03, čtvrté 1 ránu, pal!“ Poměry pro střelbu Rp=0,3, Ss=0-02, Xdc=13 m, Ndc=0,3. „Dálkoměříč protnout výbuch v prostoru cíle!“ Hlásí pozorování: „Vpravo 20, náraz.“ Velí: „Dálka 441, pal, dálkoměříč pozorovat 1 výbuch!“	Spustí stopky, zapisuje a porovnává hodnoty střilejícího se svými kontrolními prvky. Zastaví stopky: čas přípravy prvků 2:40. Porovnáním prvků s prvky kontrolní skupiny (dálka 441) registruje nezapočítání opravy libely o 10-20 dc, spustí stopky. Zastaví stopky: čas 15 s. Spustí stopky. Zapiše pozorování a porovná ho se svými: vpravo 25, rozprask 28. Zastaví stopky: čas 10 s. Spustí stopky. Zapiše pozorování a porovná ho se svými: vpravo 25, rozprask 15, vpravo 28, rozprask 40, vpravo 40, rozprask 23, vpravo 26, rozprask 42.	Dálkoměříč hlásí: „Směrník 44-57, dálka 3130, -0-17, přední hranice 3000 m, zadní hranice 3240 m.“ Dálkoměříč hlásí: „Dálka 3300.“ Dálkoměříč hlásí: „Dálka 3260.“ Dálkoměříč hlásí: „Dálka 3340, 3230, 3260, 3310.“ Řídicí započítá 2. a 3. chybu.
Hlásí pozorování: „Vpravo 20, rozprask 25.“ Velí: „4 rány po 30 s pal, dálkoměříč pozorovat 4 výbuchy po 30 s!“ Hlásí pozorování: „Vpravo 25, rozprask 10, vpravo 25, rozprask 35, vpravo 35, rozprask 15,“	Zastaví stopky: čas 1:35. Povolí vystřelit po 1 ráně řidícími děly čet na střed cíle. Registruje chybu v postřelování cíle, který se při střelbě s časovacím zapalovačem baterie postřeluje jednou dálkou zaměřovače a chybu v opravě směru podle pozorování střilejícího (správně doleva	Kontrolní skupina hlásí: „Střední náraz směrník 44-75, dálka 3150, rozprask 13.“

vpravo 20, rozprask 35." Velí: „Dálka 424, časuj 153,5, doleva 0-07, baterie stupnicí 5, po 2 ranách ráz na ráz, pal!" Hlásí pozorování: „Vpravo 15, rozprask 15, vpravo 23, rozprask 11." Velí: „Dálka 422, doleva 0-05, pal!" Velí: „Palbu stav, hlavní směr, zastřílené prvky: dálka 412, časuj 153,5, libela +0-10, hlavní směr doprava 0-78, spotřeba 102." Hlásí ukončení střelby.	0-11). Kontrolní skupině nařídí protnout a vyhodnotit úchytky výbuchů. Spustí stopky. Zastaví stopky: čas 45 s. Povolí cvičnou střelbu, střilejčímu oznámí zničení cíle. Spustí stopky. Zastaví stopky: čas 30 s.	
Řídící: Určí celkový čas plnění palebného úkolu: 5 min. 55 s. Podle hlášení úchylek kontrolní skupinou vyhodnotí přesnost přípravy prvků pro účinnou střelbu: v dálce 28 m (0,3 %), ve směru 0-05. Vyhodnotí počet chyb v průběhu střelby: 3 chyby. Provede rozbor, ve kterém: - Vyhodnotí rozhodnutí – správné s jednou chybou při volbě zapalovače. - Vyhodnotí průběh zastřílení – vytkne nezahrnuté opravy libely o 10-20 dc (vzhledem k tomu, že je to v průběhu zastřílení, nepočítá ji jako chybu), vytkne nepřesné pozorování výbuchů. Kladně vyhodnotí řízení dálkoměřiče. - Vyhodnotí průběh účinné střelby – nepřesnou opravu směru ve 4. povelu (správné -0-11). Vzhledem k tomu, že se jedná o 4 dc, počítá ji jako chybu, navelení stupnice hodnotí rovněž jako chybu. - Vyhodnotí přesnost prvků pro účinnou střelbu a její opravu – podle protnutí 2 ran kontrolní skupinou. Vytkne nepřesné pozorování rozprasků. Uvede správnou spotřebu střel (38 ran). - Stanoví hodnocení: Čas: 5 min. 55 s – dobře – 4 Přesnost: dálka – 28 m (0,3 %) – výborně – 5 směr – 5 dc – dobře – 4 (Pozn.: Podle horšího hodnocení je hodnocení přesnosti – 4.) Počet chyb: 3 chyby, snížení o 1 stupeň Celkové hodnocení: – vyhovující – 3. Nařídí střilejčímu prostudovat zásady střelby střelami s časovacím zapalovačem a zvýšit přesnost pozorování. Ukončí plnění palebného úkolu.		

Schéma hodnocení individuálního palebného úkolu

Tabulka 2

Hodnocení individuálního palebného úkolu

Čas na splnění palebného úkolu				1
a) Umlčení (zničení) cíle se zastřílením				
	čas (min)		den/noc	
Dálkoměr	5/6	6/7	7/8	
Rámování	6/8	7/9	8/10	
SPO	8/9	9/10	11/12	
JZPz				
• úchytky	7/9	8/10	10/12	
• vyh. plán	4/6	5/7	7/9	
Rdl	5/7	6/8	7/9	
Vrtulník	8	10	13	
Vytvoření F P C	9/11	10/12	12/14	
b) Umlčení (zničení) cíle po úplné přípravě (přenosu palby)				
Souřadnice nadřazený	2/3	3/4	4/5	
Souřadnice střilejčí	2,5/3,5	3,5/4,5	4,5/5,5	
Pohybující se cíle	6/9	7/10	9/12	

Přesnost přípravy prvků pro účinnou střelbu							2
Bojová střelba							
Úplná příprava Zkrácená příprava Zastřílení OEM-2 Laserový dálkoměr Libovolný způsob Vytvoření F P C	Dálka (%Dt)			Směr(dc)			
	1	2	3	5	10	15	
	1,5	3	4,5	8	13	20	
	1	1,5	2	3	6	9	
	0,5	1	1,5	3	6	9	
	1	1,5	2,5	4	8	12	
	0,5	1	1,5	3	5	7	
Porovnání prvků řídícího							
Libovolný	0,5	1	1,5	3	5	7	
Vytvoření F P C	0,5	0,8	1,2	3	4	5	

Chyby v průběhu zastřílení a účinné střelby	3
Chyby ve stanovení úkolu střelby, určení druhu střely, typu a nastavení zapalovače, náplně a způsobu určení prvků pro ÚS. Chyby v určení počtu děl (jestliže není zabezpečeno splnění úkolu). Chyby v určení postřelování cíle, velikosti intervalu vějíře větší než 0-03 a skoku v dálce větší než 25 m. Chyby v určení spotřeby střel, liší-li se velená spotřeba o více než 20 % od spotřeby nutné k dosažení stupně vyřazení. Chyby v průběhu účinné střelby v dálce o více než 25 (50) m, ve směru o více než 0-03, v opravě vějíře o více než 0-02, v nastavení časování o více než 0,5 dílku a v nastavení libely o více než 0-01.	

Celkové hodnocení

VÝBORNĚ DOBŘE VYHOVUJÍCÍ	Podle nižšího hodnocení času nebo přesnosti
--------------------------------	---

Snížení 3 až 5 chyb o 1 stupeň 6 a více chyb o 2 stupně

Důstojníci dělostřeleckého průzkumu získávají a vyhodnocují údaje dělostřeleckého průzkumu zjištěné čelními jednotkami. Jejich úkolem je zjišťovat polohu nepřátelských dělostřeleckých baterií. Důstojníci dělostřeleckého průzkumu přijímají informaci o nepřátelském dělostřelctvu vedoucím nepřímou sítelbu od průzkumných prostředků dělostřelctva, avšak potřebují také vstupy od všech jednotek, aby získali úplný obraz. Může být zapotřebí několika zpráv z různých zdrojů ke zjištění polohy a rozpoznání možného cíle. To, co se vám může zdát nepodstatné, může být poslední částí informace potřebné k ostřelování nepřátelských děl.

Hlášení nepřátelské palby je důležité, jestliže chceme tuto palbu zastavit. Kromě toho, zprávy mohou poskytovat užitečné údaje o nepřátelském režimu palby:

- časový rozvrh; zastaví vždy palbu, aby mohli pít čaj, nebo nejsou, podobně jako srbská dělostřelci, nikdy připraveni k činnosti před 9.00 hod. protože vždy mají kocovinu z předchozí noci?

- kolik ran mají zapotřebí k zastavení na cíl? Mohou být tak pomalí, že rychlá jednotka bude schopna překonat otevřený terén dříve, než nepřítel může vystřelit ránu na cíl,

- je nepřátelská palba pozorovaná a opravovaná předem pozorovatelem, nebo je prostě vedena podle mapy bez opravování? Předem pozorovatel může být zranitelný, jestliže je zjištěna jeho poloha,

- kolik střel se vypálí v jedné salvě? To může být klíčem k organizaci nepřátelské dělostřelecké jednotky, a proto k velikosti cíle, který váš průzkum hledá. Je to nepřijemná minomet-

Hlášení o nepřátelské dělostřelecké palbě

Podle britského časopisu Combat and survival, srpen 1993

ná četa nebo celá houfnicová baterie 152 mm?

- cíle, které nebyly ostřelovány, mohou poskytovat údaje o maximálním dostřelu používaných děl,

- konečně, palba může udávat místo, čas a možná také směr nepřátelského pozemního útoku.

Severoatlantická aliance používá typizované hlášení dělostřelecké palby.

Analýza trychtýřů

Je zřejmé, že za všeobecné války by uprostřed boje bylo šileně odvážné opustit zákop pro prohlídku trychtýřů. Avšak za operací nízké intenzity, nebo za operací pro udržení míru bude v určitém období příležitost pro prohlídku trychtýřů. Krátkou prohlídkou je možno získat mnoho informací. Trychtýře musejí být čerstvé, protože některé detaily jsou rychle smazány deštěm apod. V tvrdých půdách jsou trychtýře brzy naplní vodou. Obtížné je posuzovat trychtýře, které se vzájemně překrývají. Jakmile máte k dispozici několik vhodných trychtýřů, jste schopni zjistit užitečnou informaci.

Správná analýza trychtýřů prozradí:

1. typ použité zbraně: granát, minometná střela, letecká puma nebo neřízená raketa,
2. ráži střely,
3. směr od trychtýře na nepřátelskou baterii.

Je to puma nebo raketa?

Každá odlišná střela zanechává na zemi odlišnou stopu. Výbuchy granátů ve vzduchu nevytvářejí krátery, nýbrž obrazec rozletu střepin, který je na zemi dobře patrný. Letecké pumy vytvářejí trychtýře, které se od sebe značně liší podle druhu zbraně a způsobu její dopravy na cíl.

Trychtýře granátů (obr. 1)

Trychtýře granátů na úrovni půdy mají tyto rozlišovací příznaky:

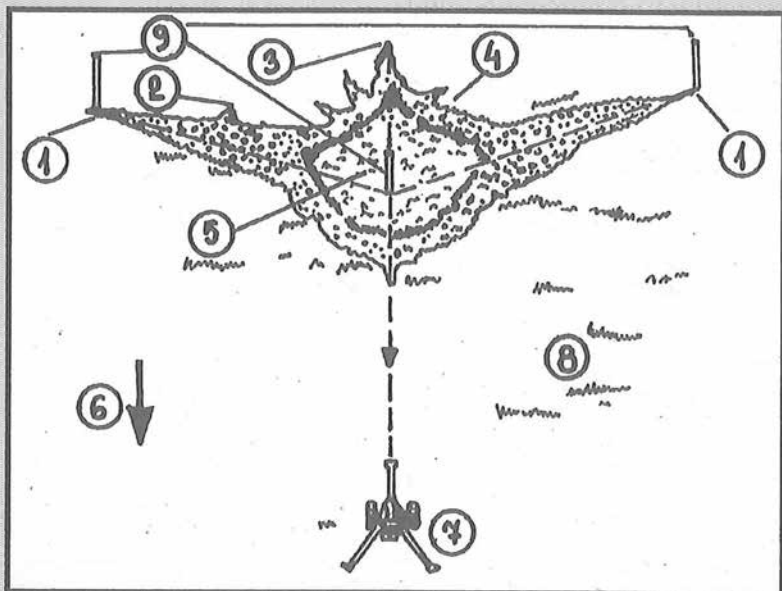
- přední okraj trychtýře je podryt. Při výbuchu granátu se většina střepin pohybuje dopředu a do stran. Jediným prvkem, který má tendenci pohybovat se dozadu, je dno střely,

- příležitostně vytvoří hlavový zapalovač rýhu, která směřuje od trychtýře kupředu,

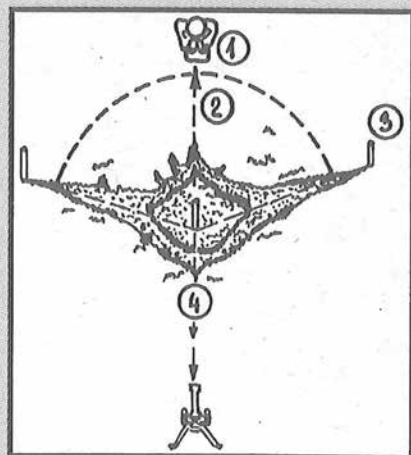
- obrazec střepin vpředu a po stranách tvoří dvě „křídla“, která jakoby vyrůstala ze středu trychtýře,

- výbuch granátu vytvoří vnitřní kráter, avšak hybnost granátu způsobí, že rozlet střepin vytvoří „křídla“. Celkový vzhled připomíná hrot šípů mířícího dozadu k dělu, které střelu vypálilo.

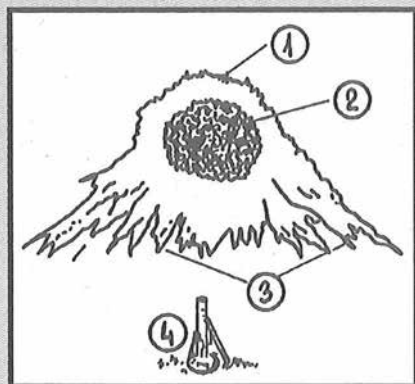
Prohlídka trychtýře granátu (obr. 2)

Obr. 1. Charakteristické tvary trychtýře granátu (pudory). 1 – křídlo, 2 – rýhy střepin, 3 – rýha zapalovače, 4 – podrytá půda, 5 – trychtýř, 6 – nepřátelská baterie (směr), 7 – dělo, 8 – rovná půda, 9 – kolíky.

Obr. 2. Zjištění směrníku na nepřátelskou baterii. 1 – pozorovatel, 2 – výstředník, 3 – kolík, 4 – směr na nepřátelskou baterii.

Obr. 3. Půdorys typického trychtýře minometné střely. 1 – podrytá půda, 2 – vnitřní trychtýř, 3 – rýhy střepin, 4 – minomet.

1. Nejdříve zakreslete přesnou polohu trychtýře na mapu pomocí metody protínání anebo podle výrazných terénních předmětů zakreslených na mapě.

2. Zjistěte směrnik na nepřátelské dělo. Třemi dřevěnými kolíky označte střed trychtýře a konce „křidel“. Rozdělte úhel mezi konci „křidel“ na polovinu čtvrtým kolíkem. Postavte se za tento kolík a busolou změřte magnetický směrnik spojnice mezi čtvrtým kolíkem a středem trychtýře, který je směrnikem na dělo, jež granát vystřelilo.

Granáty se zpožděným zapalovačem

Nepřátelské dělostřelci budou k ostřelování různých cílů používat různé granáty. Většina z nich bude mít okamžitý zapalovač, takže vybuchne ihned při nárazu a vytvoří normální trychtýř. Pro ostřelování opevnovacích staveb je nutné, aby granát vybuchl teprve po proniknutí do hloubky. Zpožděné zapalovače vytvářejí dva druhy trychtýřů:

1. Odražený granát. Granát se zpožděným zapalovačem narazí na zem a odrazí se. Při prvním nárazu na zem granát vytvoří rýhu, která ukazuje směr dráhy střely. Granát se obvykle vychýlí nahoru a zpravidla doprava (v důsledku rotace).

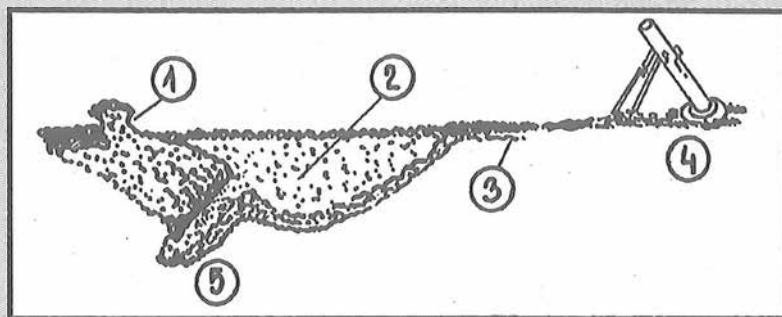
2. Trychtýř vzniklý výbuchem granátu pod povrchem země. Někdy tyto granáty zanechávají rýhu, která přesně ukazuje směr výstřelné.

Prohlídka střepin

Ráži granátu lze zjistit pouze prohlídkou střepin. Důstojník dělostřeleckého průzkumu zjistí ráži zbraně podle několika větších střepin. Za některých situací budete schopni nalézt střepiny a zaslat je spojkou k rozboru. Sbírejte velké nedeformované úlomky s rozměry přes 2 cm, kousky vodičích kroužků granátu, části těla granátu s nápisy a konečně zapalovače.

Trychtýře minometných střel (obr. 3)

Tvar trychtýře je určen směrem letu a úhlem dopadu střely. Okraj trychtýře nejvzdálenější

Obr. 4. Řez typického trychtýře minometné střely. 1 – podryto, 2 – vnitřní trychtýř, 3 – rýhy střepin, 4 – minomet, 5 – zapalovač.

ší od minometu je obvykle podryt. Strana trychtýře, která je nejbližší k minometu, je obvykle rozryta střepinami. Vnitřek trychtýře je obvykle vyplněn nakypřenou zemínou, která je spálena.

Při pozorné prohlídce dna trychtýře můžeme nalézt díru, na jejímž konci je zapalovač střely. V měkké půdě mohou být zapalovač a opeření ve značné hloubce ve směru výstřelné (obr. 4).

Před prohlídkou trychtýře se ujistěte, že nepřítel přestal střelít a že prostor není nepřitelem pozorován.

Potom zakreslete polohu trychtýře pokud možno nejpřesněji na mapu; nejlepší metodou je protínání.

Směrnik na minomet je možno zjistit (obr. 5)

– buď položením kolíku podél výstřelné, pokud je možno její směr jasně rozpoznat,

– nebo položením kolíku na zem podél rýh vytvořených střepinami; potom se položí druhý kolík v pravém úhlu k prvému a busolou se zjistí jeho magnetický směrnik.

Prohlídka střepin

Nalezneme-li opeření střely, je zjištění ráže minometu snadné, a to měřením průměru opeření. Opeření není nutno posílat k rozboru, postačí hlásit zjištěnou ráži.

Raketometry

Je nepravděpodobné, že palba raketometů bude mylně považována za palbu jiných zbraní.

Prohlídka trychtýřů je někdy nesnadná, protože rakety nevytvářejí velké trychtýře jako dělostřelecké granáty.

Pětlivou prohlídkou se zjistí rýha vyrytá zapalovačem a konce „křidel“ vytvořených střepinami. Nesnadnost zjištění těchto stop často závisí na úhlu dopadu rakety. Jestliže však tyto stopy odhalíte, směr na raketomet se zjistí podobně jako u trychtýřů vytvořených granáty.

Rakety se úplně nerozdělí na střepiny a v blízkosti trychtýře zůstane raketový motor. Změřením průměru těla raketového motoru je možno zjistit ráži použité zbraně.

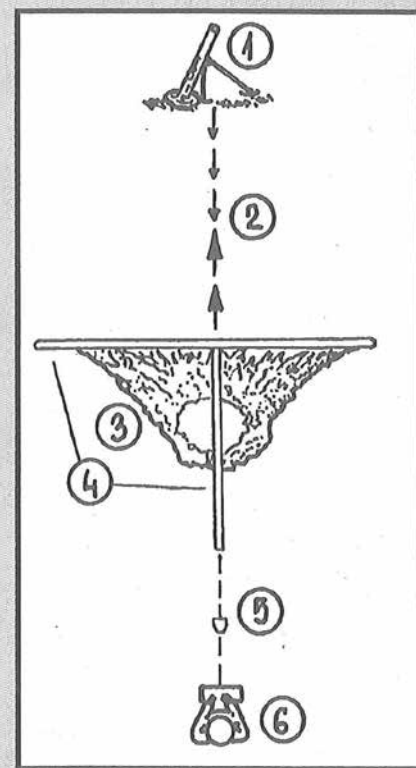
Prvou věcí, kterou bdělý pozorovatel zjistí, jsou rakety za letu; jejich plamen je viditelný z dálky několika kilometrů, zvláště v noci. Také je možno pozorovat příznaky odpálení rakety, když baterie není v zakrytém postavení.

Baterie se zjistí změřením magnetického směrníku na záblesk při odpálení rakety.

(-JN-)

Poznámka redakce

Zříd-li některá jednotka nebo škola „kabinet“ se zmenšenými modely trychtýřů, pořizovacími podle skutečnosti na střelnici a doplněnými příslušnou „geometrií“, vybavenými také střepinami a zbytky munice, prosíme o podání zprávy s fotografiemi.

Obr. 5. Zjištění směru na nepřátelský minomet podle rýh střepin. 1 – minomet, 2 – směr na minomet, 3 – trychtýř minometné střely, 4 – kolíky, 5 – měření směrníku busolou, 6 – pozorovatel.

Ženíjní tanky

**Nadporučík Ing. JAROSLAV ŠMEJKAL,
podplukovník Ing. JAROSLAV ČEPICA**

Změna vojenské doktríny ČR s sebou nese zvýšený důraz na obranu. Obrana musí být zabezpečena samostatně a založena na principu odražení možného napadení z kteréhokoliv směru a na kteroukoliv část území.

I když je napadení ČR ze všech stran a celého území současně nepravděpodobné, bude nutné zajistit **celoplošnou obranu státu** s diferenciací odpovídající konkrétní situaci.

Řešení konkrétní obrany státu ovlivňuje řada pasivních, těžko průchodných a zalesněných úseků terénu na státní hranici, v pohraničním prostoru i v hloubce teritoria. Tato skutečnost povede pravděpodobně k vedení útoku protivníkem na samostatných směrech, které mají pro úspěšnou obranu značný význam a k použití vzdušných výsadků a diverzních skupin.

Z toho vyplývá, že obrana musí být odolná, pružná a aktivní.

Důležitým předpokladem odolnosti obrany je zabezpečení rozsáhlých zemních prací, spojených s budováním objektů obrany, zřizováním nevýbušných a výbušných zátarasů a průchodu v nich, a to i v náročných půdních a terénních podmínkách, v dotyku a pod palbou protivníka, při možném chemickém a radioaktivním zamoření nebo v jinak nebezpečném prostředí. Tyto práce musí být vykonávány pružně, podle konkrétní situace.

Mezi **kategorie ženijní techniky a výzbroje**, které mají tuto náročnou činnost zabezpečovat, patří ženijní tanky a návěsná buldozerová zařízení bojových tanků, která mají své uplatnění i v rámci civilní ochrany, nejen ve válečné, ale i mírové činnosti, kdy je nutno zasahovat při záchranných, asanačních a demoličních pracích, v případě živelních a ekologických katastrof.

Zavedený ženijní tank 1. generace, ženijní stroj ŽS-55, je používán v omezeném množství v rámci civilní ochrany. Vznikl jako přechodné řešení v důsledku absence ženijní obrněné techniky dovybavením vyprošťovacího tanku VT-55A návěsným buldozerovým zařízením BTZ-55, používaným u bojových tanků. Toto návěsné buldozerové zařízení je možno použít pouze u bojových tanků řady T-54/55 A a nelze jej použít u modernějších zavedených tanků řady T-54/55 AMZ a tanků řady T-72.

Ve srovnání se stavem výzbroje ve vyspělých armádách světa a v armádách sousedních států ČR je možno charakterizovat stávající stav zavedené obrněné ženijní techniky jako **málo uspokojivý a zaostávající**.

V těchto souvislostech je účelné zaměřit pozornost na výsledky a zkušenosti z dlouholetého, zdoluhavého a velice náročného vývoje ženijní obrněné techniky v armádách vyspělých států. Ujasnění problematiky, zejména z hlediska přijaté konstrukční koncepce, může výrazně ulehčit a zkrátit případnou realizaci výstavby a zavedení některého z prostředků obrněné ženijní techniky pro zemní práce do výzbroje AČR.

Vývoj ženijní obrněné techniky v cizích armádách (především členských států NATO) postupoval dvěma hlavními směry koncepce – koncepcí ženijního tanku a koncepcí víceúčelového ženijního obrněného vozidla. Koncepce víceúčelového ženijního obrněného vozidla byla postupně opouštěna. Dále se můžeme setkat v omezené míře s koncepcí obrněných pásových buldozerů.

Ženíjní tanky se vyvíjely postupně od 1. generace k 3. generaci a mají tyto základní rysy:

– **1. generace.** Využití podvozkové části z bojových, případně vyprošťovacích tanků 1. nebo 2. generace, s aplikací nevelkého množství již

Obr. 1. Ženíjní tank M 728 CEV (USA).

známých ženijních nástaveb využívaných i u jiných kategorií techniky.

– **2. generace.** Využití podvozkové části z bojových, případně vyprošťovacích tanků 1. nebo 2. generace, s účelově nově řešenou ženijní nástavbou a aplikací již známých a vhodných ženijních nástaveb.

– **3. generace.** Využití podvozkové části z bojových, případně vyprošťovacích tanků 3. generace, s účelově nově řešenou ženijní nástavbou.

Stav v USA

Požadavek nahrazení ženijního tanku 1. generace M 728 CEV (obr. 1.) vedl v USA k vývoji ženijního tanku 2. generace, který dosáhl v letech 1982–1985 stadia výroby 2 kusů experimentálních vozidel COV/20, 21, 22, a 23/. Byly postaveny na podvozích M 88A1 jako obrněná vozidla s účelovým zařízením pro rychlé překonávání různých překážek.

Účelovým zařízením COV byl:

- adminovací pluh přestavitelný na radlici,
 - dvě teleskopická rýpadla s hydraulickým pohonem a s možností montáže různých pracovních nástrojů (lopata 1 m³ pro rýpání, drapák 2 t, zemní vrták Ø 0,6 m, bourací kladivo, hák o nosnosti 9 t),
 - dálkové ovládání do 80 m.
- Vozidlo COV s přídatným zařízením bylo navrženo na využití značného rozsahu prací, například pro:

- odstraňování překážek,
- podle situace a druhu minového pole ke zřizování průchodů v minových polích diskovým talem, adminovacím pluhem nebo adminovacími náložemi,
- použití dozerové radlice a teleskopických rýpadel při překonávání PT příkopu,
- použití dozerové radlice při vybudování objezdů, odstranění sesuvu půdy a vyplnění kráterů na cestách,
- překonávání záseků nebo odstraňování vyvrácených stromů drapákem, radlicí, rýpadlem nebo pilou,
- zřizování průchodů v závalech rozbitím velkých kusů bouracím kladivem, odhrnutím suti radlicí, odstraněním trámů drapákem ap.

Experimentální vozidlo COV však překročilo požadavky na hmotnost, délku i šířku, výkon motoru byl nedostatečný, použitý podvozek se uká-

Srovnání koncepcí ženijních tanků 2. generace USA a SRN
Tabulka 1

Údaj	COV (USA)	GPM-PT 1 (SRN)
lopatové rýpadlo	se dvěma výložníky	dtto
osádka	3	dtto
uspořádání míst pro posádku	za sebou	dtto
hmotnost prostř.	61,5 t	51,5 t
měrný výkon motoru	11,0 kW.t ⁻¹	12,0 kW.t ⁻¹
max. rychlost na silnici	51 km.h ⁻¹	62 km.h ⁻¹
podvozek	vyprošťovací tank M 88A1	vyprošťovací tank LEOPARD 1

Obr. 2. Ženíjný tank PiPz 1 (SRN).

Obr. 3. Vyprošťovací tank BPz 2 (SRN).

zal jako nevhodný a v roce 1990 došlo ke zrušení projektu. Při vývoji COV se projevil sbližení koncepcí ženijního tanku 2. generace USA a SRN (tab. 1).

Parametry ženijních tanků M 728 CEV a COV jsou uvedeny v tab. 2 a přehled jejich vybavení v tab. 3.

Další projekt ženijního tanku 2. generace USA má název „Bojové vozidlo pro zajištění pohyblivosti“ – CMV (Combat Mobility Vehicle), jehož experimentální vozidlo má být na podvozku M1 ABRAMS. Nový ženijní tank má mít odminovací pluh a teleskopické rýpadlo s hydraulickým pohonem a dvoučlennou osádku. Předběžná potřeba se odhaluje na 1000 vozidel.

Stav v SRN

V SRN byl zaveden ženijní tank 1. generace PiPz 1 (obr. 2.), který byl určen k (11):

- provádění zemních prací (např. srovnávání kráterů po pumách, úprava břehů při přepravách přes vodní toky, budování překážek, rozrývání pevných povrchů),
- odstraňování překážek a zátarasů,
- vrtání děr a zakládání staveb,
- dalším úkolům, jako například:
- * manipulace s náklady do 20 t,
- * vyprošťování vozidel,
- * přeprava nákladů na zadní plošně,
- * zabezpečení oprav na bojišti ap.

Až na odstraňování překážek, zátarasů, vrtání děr a zakládání staveb mohl plnit stejné úkoly jako vyprošťovací tank BPz 2 (obr. 3), postavený na shodném podvozku a korbě tanku LEOPARD 1.

Vývoj ženijního tanku 2. generace byl v SRN zahájen v 70. letech. K tomu byla vypracována nová koncepce, která měla za cíl zvýšit užitnou hodnotu, snížit obsluhu, pořizovací náklady, MTZ a zvýšit technickou pohotovost.

Hlavní úkoly tohoto ženijního tanku byly:

- rychlé zřizování vjezdů a hlavně výjezdů z vodních toků na břeh,
- budování příjezdových a odjezdových cest k brodům a mostům,
- budování překážek a zátarasů,
- odstraňování překážek, zátarasů a závalů,
- budování ochranných staveb,
- překonávání PT příkopů a kráterů.

Velký význam ve vývoji ženijního tanku 2. generace v SRN měla 70. léta jako období vývoje a zkoušek dvou prototypů (26, 27, 28).

První prototyp (s označením PT 1 firmy EWK) měl 2 teleskopická rýpadla a jednodílnou přestavitelnou návěsnou buldozerovou radlici (obr. 4). Na jeho konstrukci byla použita nebo upravena řada skupin vyprošťovací modifikace tanku LEOPARD 1 – motor, převodové ústrojí, podvozek, naviják, požární zařízení, zařízení ochrany proti ZHN.

Nově bylo vyvinuto:

- rýpadlo a jeřábové zařízení se 2 teleskopickými výložníky, ovládané jednou obsluhou nebo obsluhou a řidičem tanku,
- nová korba, umožňující uchycení dvou teleskopických rýpadel,
- utěsnění navijáku pro jeho použití pod vodou,
- hydraulický okruh pro rýpadlo (30 MPa, 294 kW a chladič hydraulické kapaliny o maximálním výkonu 176 000 kJ.h⁻¹),
- periskopické pozorovací přístroje s větším zorným úhlem (70° místo 32°).

S ohledem na odpružení podvozku tanku LEOPARD 1 se měly práce s rýpadlem a případné jeřábnické práce provádět jen na místě, s radlicí jako opěrou.

Druhý typ s označením PT 2 firmy MaK (obr. 5), rovněž na podvozku tanku LEOPARD 1, měl místo věže tanku otočné rýpadlo a jeřábové zařízení s kloubovým výložníkem a v přední části dvoudílnou přestavitelnou návěsnou buldozerovou radlici.

Na základě srovnávacích zkoušek bylo rozhodnuto pokračovat ve vývoji prototypu PT 1 se 2 teleskopickými rýpadly. Důvodem k tomu byly mj. velmi dobré výsledky prototypu PT 1 při překonávání příkrých svahů a břehů, omezený dosah rýpadla prototypu PT 2 směrem dopředu a poruchovost jeho složitější buldozerové radlice. Zároveň bylo rozhodnuto použít pro další vývoj podvozek tanku LEOPARD 2.

Použití upraveného podvozku tanku LEOPARD 2 přispělo ke zlepšení výkonů, vedlo však také ke zvětšení hmotnosti a rozměrů vozidla.

Vývoj tohoto ženijního tanku 2. generace na podvozku tanku LEOPARD 2 byl v r. 1978 z finančních důvodů zastaven a bylo rozhodnuto přechodně řešit potřebu modernizací ženijních tanků 1. generace (PiPz 1) a rekonstrukcí 104 vyprošťovacích tanků (BPz 2), tj. dvou modifikací tanku LEOPARD 1. Pro toto řešení však byly stanoveny tyto omezující podmínky:

- dodržení finančního limitu,
- bojová hmotnost nejvýše 43 t,
- minimální rozsah modernizačních prvků,
- maximální počet stejných skupin s tankem LEOPARD 1 a jeho vyprošťovací modifikací (BPz 2).

V roce 1980 byl zahájen nový vývoj ženijního tanku 2. generace, který byl postaven na modernizovaném a rekonstruovaném podvozku LEOPARD 1 a zaveden v roce 1985 pod označením PiPz 2 DACHS (obr. 6). Výroba proběhla v letech 1988 až 1990 s náklady 1,3 mil. DM na jedno vozidlo. Náklady na výrobu nových ženijních tanků byly odhadovány na 4 mil. DM (1, 4, 6, 7, 8, 9, 10).

Parametry ženijních tanků PiPz 1 a PiPz 2 DACHS jsou uvedeny v tab. 2 a přehled jejich vybavení v tab. 3.

Pro kanadskou armádu byly dodávány pod označením BADGER s menšími konstrukčními úpravami. Z dalších států, které zavedly do vý-

Obr. 4. Prototyp ženijního tanku GPM s pozdějším označením PT 1 (SRN).

Obr. 5. Prototyp ženijního tanku PT 2 (SRN).

zbroje svých armád tank LEOPARD 1, projevil zájem o ženijní tank DACHS: Itálie, Nizozemí a Norsko. V pozemním vojsku SRN jsou ženijní tanky DACHS zařazeny po 2 do ženijních rot brigád a po 4 do divizních ženijních praporů.

Od ženijního tanku 1. generace (PiPz 1) se DACHS (PiPz 2) odlišuje mj. těmito modernizačními prvky:

- místo jeřábu bylo použito teleskopické rýpadlo s hloubkovou lopatou, pomocí něhož je možné manipulovat s náklady od 2,5 do 7,7 t podle vyložení;

- dálkové řízení s 10m kabelem umožňuje ovládat rýpadlo z místa mimo vozidlo nebo ovládat rýpadlo velitelem tanku z šachty při hlubokém brodění. Práce ve vodě s použitím zařízení pro hluboké brodění jsou možné do hloubky 2,25 m, za příznivých okolností je možné použít rýpadlo, radlici a naviják až do hloubky 4 m;

- návěsná buldozerová radlice je vybavena odtrhovacími hranami, posuvnými bočními díly pro zvětšení šířky z 3,25 na 3,75 m a 2 sklopnými rozrývači, používanými při jízdě vzad. U ženijního tanku 1. generace byly boční díly a rozrývače přidavným zařízením, jehož montáž na radlici byla časově a fyzicky náročná. Hydraulické a později mechanické na-

kém brodění. Práce ve vodě s použitím zařízení pro hluboké brodění jsou možné do hloubky 2,25 m, za příznivých okolností je možné použít rýpadlo, radlici a naviják až do hloubky 4 m;

Vybrané technické údaje ženijních tanků armád vyspělých států

Tabulka 2

Parametry	Jednotky	USA		SRN		Francie		Velká Británie	
		M728 CEV	COV 1)	PiPz 1	PiPz 2 DACHS	AMX-13 VCG	AMX-30 EBG	CENTURION AVRE	CHIEFTAIN AVRE
Generace		1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.
Rok zavedení		1963	nezaveden						
Ve výrobě (vývoji) od		1965	1982	1968	1980	1969	1984	1964	1986
Základní typ		tank M60A1 (2.generace)	vyprošt. tank M88A1	tank LEOPARD 1 (2. generace)		BVP tank AMX-13 VCT	tank AMX-30 (2. generace)	tank CENTURION Mk-5 (1. generace)	tank CHIEFTAIN (2. generace)
Osádka		4	3	4	3	2+7	3	5	.
Bojová hmotnost	t	53,2	65,77	40,8	43,0	17,6	40	51,81, 2)	.
Délka x šířka 3)	m	8,91 x 3,7	10,44 x 4,15	7,98 x 3,25	9,01 x 3,25	6,05 x 2,99	7,9 x 3,5	8,7 x 3,96	.
Výška 3)	m	3,2	3,0	2,69	2,57	2,41	2,94	3,0	.
Výkon motoru	kW	610	667	610	610	205	515	467	.
Měrný výkon motoru	kW.t ⁻¹	11,5	10,1	15,0	14,2	11,6	12,9	9,0	.
Maximální rychlost na silnici	km.h ⁻¹	48,3	46,7	65	62	65	65	34,6	.
Jízdní dosah	km	450	406	850	cca 650	500	600	176	.
Stoupavost	%	60	60	60	50	60	60	60	.
Překročivost	m	2,51	3,0	3,0	2,5	1,6	2,9	3,35	.
Výstupnost	m	0,76	1,2	1,15	0,9	0,65	0,9	0,94	.
Brodění bez přípravy	m	1,22	1,3	2,1	1,0	1,0	2,5	1,45	.
Brodění s přípravou	m	2,44	.	4,0	2,25–4,0	.	4,0	4)	.
Světlá výška podvozku	m	0,381	0,42	0,44	0,44	0,38	0,45	0,45	.

1) Experimentální typ (prototyp nebyl vyroben)

2) Bez hatí

3) S účelovým zařízením v pochodové poloze

4) Zařízení pro hluboké brodění bylo vyvinuto, ale nezavedeno

stavování úhlu řezu radlice, zkoušené na prototypch, nebylo zavedeno. Nevýhody s ním spojené byly větší než jeho přednosti;

- naviják je v podstatě totožný s navijákem vyprošťovacího tanku BPz 2, bylo však zdokonaleno zařízení pro napínání lana a utěsnění lana, umožňující používat naviják pod vodou;

- nová vysokotlaká hydraulická soustava (31,5 MPa) s řídící elektronikou, vyžadující větší čistotu kapaliny než hydraulická soustava ženíjního tanku 1. generace, navržená na provozní tlak 14,0 MPa;

- použitelnost přístroje pro svařování a řezání byla rozšířena mimo jiné zvýšením napětí (54 V místo 24 V).

Stav ve Francii

Nahrazování ženíjního tanku 1. generace AMX-13 VCG (obr. 7) ženíjním tankem 2. generace AMX-30 EBG (obr. 8) mělo probíhat do r. 1991 (13, 16, 17, 24).

K úkolům ženíjního tanku AMX-30 EBG patří:

- odstraňování překážek,
- úpravy brodů,
- zřizování menších minových polí na krátké vzdálenosti,
- zřizování záseků,

- vytváření jam,

- vyprošťování obrněných vozidel jako doplňkový úkol.

Ženíjní tank AMX-30 EBG je vybaven automatizovaným systémem řízení, minovým vrhačem pro vrhání PT min PTM EB6, dozerovou radlicí, navijákem a jeřábem s kloubovým výložníkem.

Francouzské pojetí ženíjního tanku se značně liší od amerického a německého. Zahrnuje minování, ne však odminování, zahrnuje vrhání náloží (v USA při vývoji ženíjního tanku 2. generace zrušeno, v SRN nebylo zavedeno), ne však lopatové rýpadlo. Mezi prvotní úkoly patří odstraňování překážek, zvláště v zastavěných prostorech. Zaměřením na překonávání vodních překážek je méně výrazné, i když úkoly s tím spojené nejsou opomenuty (úpravy brodů a srážných břehů, naviják použitelný pod vodou, hluboké brodění do 4 m). Na úkolech spojených s překonáváním vodních překážek se má podílet další víceúčelové, ale neobrněné vozidlo TASE.

Parametry francouzských ženíjních tanků jsou uvedeny v tab. 2 a přehled jejich vybavení v tab. 4.

Stav ve Velké Británii

Ženíjní tank 1. generace CENTURION AVRE pochází konstrukčně

Přehled vybavení ženíjních tanků USA a SRN

Tabulka 3

Údaj	USA		SRN	
	M728 CEV (zavedený typ)	COV (experimentální typ)	PIPz 1 (zavedený typ)	PIPz 2 (zavedený typ)
Generace	1	2	1	2
Typ radlice	buldozerová	kombinace odminovacího pluhu a radlice 1)	buldozerová	buldozerová
Šířka radlice v m (max.)	3,71	-	3,75	3,75
Výkon v m ³ za hodinu	100	-	270	270
Doplňky	-	rozrývače	4 přidavné rozrývače, přidavné boční díly vyprošťovací	2 sklopné rozrývače posuvné boční díly vyprošťovací
Naviják (účel)	pro jeřáb	bez navijáku	-	-
Tažná síla v kN	116	-	350	350
Délka lana v m	61	-	90	90
Typ lopatového rýpadla	nemá	2 teleskopické výložníky	nemá	1 teleskopický výložník
Rozsah otáčení vodorovně ve stupních	-	180 2)	-	195,5
Rozsah otáčení svisle ve stupních	-	+60	-	+60
Dosah lopatového rýpadla v m	-	9,8	-	9,2
Max. hloubka rýpání v m	-	4,9	-	5,05
Objem lopaty v m ³	-	1,0	-	1,1
Výkon při rýpání v m ³ za hodinu	-	2 x 150	-	140
Typ jeřábu	dvouramenný (do A)	výložníky rýpadla	teleskopický	výložník rýpadla
Maximální nosnost v t při vyložení v m	15,9 -	6,3 - 6	20 -	7,7 - 4
Otáčení jeřábu vodorovně (ve stupních)	360	135	270	195,5
Vrhač náloží	ráže 165 mm účinný dostřel 1 000 m	nemá	nemá	nemá
Další vybavení	-	zemní vrták 0,61 m do hloubky 2,4 m, drapák 2,04 t, hydraulické kladivo, hák o nosnosti 9,07 t	zemní vrták 0,7 m do hloubky 2 m, elektrický svařovací přístroj, 117 kg výbušnin, tažné tyče, klíče s el. pohonem	dálkové ovládání lopatového rýpadla elektrický svařovací přístroj, generátor 50 V

1) Hloubka záběru 0,13 až 0,22 m pro pluh, 0,25 až 0,31 pro radlici.

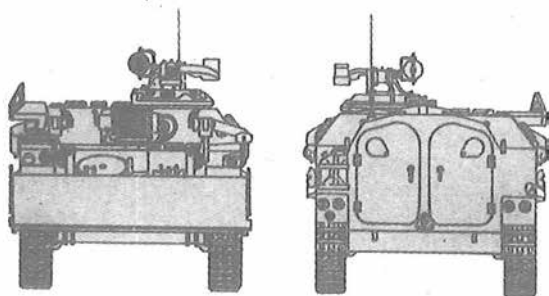
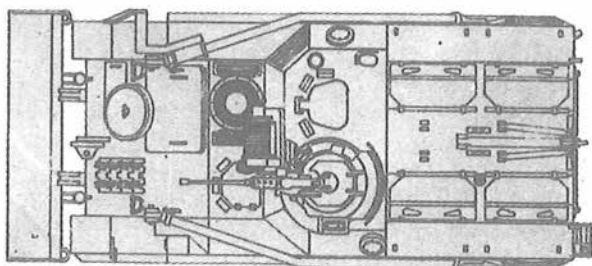
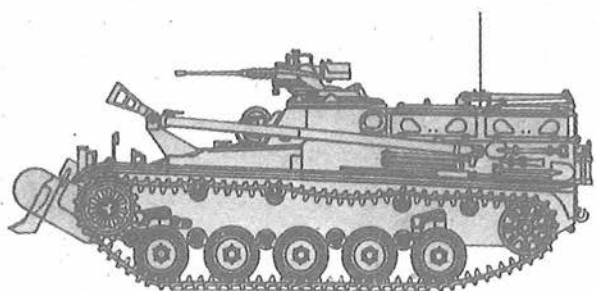
2) Rozsah otáčení při hloubení 135°.

Obr. 6. Ženíjní tank PiPz 2 DACHS (SRN).

Obr. 8. Ženíjní tank AMX-30 (Francie).

Obr. 7. Ženíjní bojové vozidlo AMX-13 VCG (Francie).

z 50. let (2, 18). Důraz na větší pohyblivost armády vedl ke zvýšení potřeby ženíjních tanků, proto byla zavedena modifikace CENTURION AVRE 105 s tankovým kanónem 105 mm i pro vystřelování střely s plastickou trhavinou. Obě modifikace mohou vléci odminovač GIANT VIPER nebo nákladní přívěs.

Místo ženíjního tanku 2. generace byl v r. 1987 zaveden prozatímní typ CHIEFTAIN AVRE jako modifikace tanku CHIEFTAIN, který má tyto úpravy:

- věž je nahrazena kovovou deskou s příklonem velitele,
- na korby byly umístěny 2 kolejnice přes celou délku,
- je opatřen navijákem s návěsnou buldozerovou radlicí, zaměnitelnou za odminovací pluh.

Přestože má Velká Británie nový tank 3. generace CHALLENGER, počítá se s nahrazením tohoto prozatímního typu ženíjním tankem 2. generace, tj. ženíjním tankem na podvozku tanku CHIEFTAIN vyřazovaného z bojových útvarů po zavedení CHALLENGERU (3, 15).

Typickým účelovým zařízením britských ženíjních tanků je vrhač náloží a pokladač hatí nebo kolejových vozovek.

Mezi charakteristické rysy dosavadních britských ženíjních tanků patří dále nepřítomnost navijáku, jeřábu nebo lopatového rýpadla.

Parametry ženíjních tanků CENTURION AVRE a CHIEFTAIN AVRE jsou uvedeny v tab. 2 a přehled jejich vybavení v tab. 4.

Stav ve Španělsku a Rakousku

Prototyp španělského ženíjního tanku s typovým označením M47E21 patří mezi modifikace maximálně příbuzné s vyprošťovací modifikací (12, 19). Od prototypu španělského vyprošťovacího tanku M477E2R se liší v podstatě jen dalším teleskopickým výložníkem jeřábu a přidavným zařízením, především zemním vrtákem vedeným vzadu na korbě. Naviják a návěsné buldozerové radlice obou vozidel jsou totožné. Španělská konstrukce účelového zařízení je nápadně podobná konstrukci účelového zařízení německého ženíjního tanku 1. generace PiPz 1.

Rakouské ženíjní obrněné vozidlo 4 KH 7FA-Pi (viz titulní strana obálky) nepatří mezi „pravé“ ženíjní tanky již svojí hmotností okolo 23 t a pancéřováním, které má odolávat střelám z ručních malorážních zbraní a střepinám granátů (25). Bylo vyvinuto z obrněného vyprošťovacího vozidla 4 KH 7FA-B GREIF. Prototyp byl předán ke zkouškám v březnu 1982 a pro rakouskou armádu bylo vyrobeno 18 kusů.

Vozidlo má plnit tyto úkoly:

- budování palebných postavení a objektů obrany,
- odstraňování zákopů,
- zřizování šachet pro nálože,
- pokládání min,
- účast na budování objektů (zemní práce, svařování, jako tahač a malý jeřáb).

Ženíjní obrněné vozidlo 4 KH 7FA-Pi je vybaveno mj. lopatovým rýpadlem s kloubovým výložníkem, otočným v rozsahu 234° a s dosahem 5,3 m. Mezi přidavná zařízení patří mj. zemní vrták a jeřábový hák. Ženíjní obrněné vozidlo 4 KH 7FA-Pi je sériově vybaveno návěsnou buldo-

Údaj	Francie		Velká Británie	
	AMX-13 VCG (zavedený typ)	AMX-30 EBG (zavedený typ)	CENTURION AVRE (zavedený typ)	CHIEFTAIN AVRE (prozatímní typ)
Generace	1	2	1	2
Typ radlice	buldozerová	buldozerová	buldozerová vyměnitelná za odminovací pluh	buldozerová vyměnitelná za odminovací pluh
Šířka radlice v m (max.)	2,85	3,5	.	.
Výkon v m ³ za hodinu	45	250 (při hloubení 120) 6 rozrývačů	229	.
Doplňky Naviják (účel)	vyprošťovací	vyprošťovací	nemá	pomocný pro hatě, kolejovou vozovku nebo most
Tažná síla v kN	45	150–200	-	.
Délka lana v m	.	80	-	.
Typ rýpadla	nemá	nemá	nemá	nemá
Typ jeřábu	dvouramenný (do A)	dvoukloubový s te- leskopickým článkem	nemá	nemá
Maximální nosnost v t	4,5 -	15 -	-	-
Otáčení jeřábu vodo- rovně (ve stupních)	neotočný	360	-	-
Vrhač náloží	nemá	ráže 142 mm	ráže 165 mm	nemá
Dostřel v m	-	30–300	2 400 maximální 1 200 účinný 1 000 optimální	-
Hmotnost nálože v kg	-	17 1)	29	-
Další vybavení	hledáčka kov. min, hledáčka nekov. min, el. vrtačka, zblječka, pila, potřeby pro demo- lice, kolový přívěs	zemní vrták 0,22 m do hloubky 3 m, 4 vrhače min 2), háč, drapák pila Ø 0,22 m, dálkoměr	pokladač hatě nebo kolejové vozovky, přívěsný odminovač GIANT VIPER nebo nákladní při- věs 7,5 t	pokladač hatě (až 3) nebo kolejo- vé vozovky (až 5), přívěsný odminovač GIANT VIPER nebo nákladní při- věs 7,5 t

1) Z toho 10 kg výbušniny.

2) Jednou salvou 20 min, dostřel od 60 m do 250 m, hmotnost miny 2,34 kg (z toho výbušnina 0,7 kg)

zerovou radlicí. Vozidlo se plánuje zařadit do ženijních jednotek mecha-
nizovaných útvarů.

Závěr

Z hodnocení stavu a tendencí vývoje ženijní obrněné techniky v armá-
dách vyspělých států (hlavně USA a SRN) vyplývá, že ženijní tank má
v sestavách těchto armád nezastupitelné místo a že je jeho vývoji věno-
vána velká pozornost.

Vývoj ženijní obrněné techniky směřuje v armádách vyspělých států
k vývoji ženijních tanků 2. a vyšší generace.

Při vývoji ženijních tanků (zejména u 2. generace) dospěla řada světo-
vých vývojových institucí nezávisle k těmto základním rysům a poznat-
kům technického řešení:

- pro výstavbu ženijních tanků jsou vesměs využívány podvozkové
části bojových a vyprošťovacích tanků jednogeneračně nižších než zave-
dené bojové tanky. Toto řešení je vhodné z technických, ekonomických,
typizačních a standardizačních hledisek. Speciální vývoj podvozkové
části není pro výstavbu ženijního tanku řešen;

- hlavní pracovní orgány jsou vesměs vždy tvořeny návěsným buldo-
zerovým zařízením se zvýšeným funkčním rozsahem a jedním telesko-
pickým otočným rýpadlem s možností výměny pracovních nástrojů a za-
řízení. Koncepce dvou teleskopických otočných rýpadel se neosvědčila
z důvodu velkých technických problémů – ovlivňování jízdních vlastnos-
tí podvozku a velkého příklonu dvou teleskopických rýpadel;

- další účelové nástavby jsou voleny dle určení a tradice ženijních tanků
v dané armádě;

- pro výstavbu ženijních tanků jsou v maximální míře využívány pro-
vozně osvědčené díly, části a skupiny již zavedené techniky.

V případě řešení vlastního ženijního tanku pro AČR nebo civilní ochra-
nu je možno vzhledem k těmto skutečnostem využít a navrhnout tuto zá-
kladní koncepci konstrukce:

- ženijní tank postavit na podvozku vyřazovaného bojového tanku T-55
A;

- ženijní tank vybavit:

- * novou návěsnou buldozerovou radlicí se zvýšeným funkčním rozsahem (s nastavením úhlu řezu, dozerovou a angledozerovou pracovní po-
lohou, rozrývacími noži pro rozrývání, kleštinami pro manipulační prá-
ce),

- * teleskopickým otočným rýpadlem (zřejmě na bázi částí a skupin za-
vedeného teleskopického rýpadla UDS 114) s možností uchycení doplň-
kových zařízení nebo nástrojů a provádění výpomocných jeřábnických
prací,

- * nákladovou plošinou pro přepravu materiálu, nástrojů a zařízení,

- * dalšími ženijními nástavbami podle požadavků uživatelů,

- * jednoúčelovými ručními zařízeními podle požadavků uživatelů;

- pro konstrukci využít částí, skupin a dílů zavedené techniky.

U této koncepce konstrukce ženijního tanku je možno předpokládat do-
sažení soudobosti konstrukce, zrychlení vývoje, efektivní využití kon-
verzních podvozků tanků T-55 A a vlivem použití částí, skupin a dílů
techniky zavedené do AČR i snížení nákladů na dodávky náhradních dílů,
opravy a ošetřování.

Hodnocení podřízených

Plukovník v zál. Ing. JOSEF NASTOUPIL

Hodnocení vojáků z povolání je

● důležitým opatřením pro udržování a zvyšování bojové schopnosti, protože poskytuje podklady pro povyšování a zařazování, a zároveň

● problémem pro představené, jimž je úkol hodnocení podřízených svěřen jako součást jejich služebních povinností.

Důstojníci byli ve školách seznámeni se základy psychologie, avšak pro praxi takové seznámení často nepostačuje, protože

– psychologové mluví jiným jazykem než vojáci a vysvětlují látku jen v obecné rovině, zatímco

– důstojníci zpracovávající hodnocení stojí před konkrétními problémy týkajícími se mnoha odborností a pracovních oblastí na různých stupních velení, přičemž jsou nesporně vedeni snahou o objektivitu svých úsudků.

Článek byl zpracován ve snaze poskytnout vodítko pro sestavení hodnocení tím, že uvádí

- přehled některých vlastností požadovaných u důstojníka,
- stupnice projevu jednotlivých vlastností.

Jak vlastnosti samotné, tak stupně projevu těchto vlastností jsou nesporně hlavním předmětem hodnocení.

Vlastnosti

Důstojník zpracovávající hodnocení musí odpovědět na otázku, zda hodnocený má požadované vlastnosti pro konkrétní funkci.

Níže je uveden přehled vlastností, které by důstojník měl mít.

Intelligence: nabývá znalosti a chápe pojmy s porozuměním a rychle.

Sebezdokonalování: vyvíjí úsilí k tomu, aby se zdokonaloval.

Vynalézavost: tvořivá schopnost hledat prostředky pro řešení problémů.

Sebekázeň: chová se v souladu s nejvyššími standardy.

Morální odvaha: intelektuální poctivost; odhodlání zastávat vlastní názor a nést odpovědnost; jednat v souladu s mravní odpovědností bez ohledu na následky pro sebe.

Iniciativa: motivace k tomu, aby se jednotka co nejlépe rozvíjela a zdokonalovala; povahový rys umožňující zahájit potřebnou a vhodnou činnost na vlastní odpovědnost; ochota vyhledávat a přejímat odpovědnost; považuje potřebné a vhodné akce za vlastní povinnost.

Poctivost: věrnost zásadám cti a morální odvahy.

Životní energie: jedná úspěšně i za dlouhotrvajícího fyzického a psychického stresu.

Houževnatost: vůle vytrvat při překonání překážek.

Vytrvalost: fyzická a duševní schopnost jednat za vyčerpávajících okolností.

Rozhodnost: schopnost jednat racionálně a rychle v mezích přidělené pravomoci; schopnost činit závěry bez váhání a rozhodovat o určitém způsobu jednání.

Energie: schopnost provádět rázně a rozhodně to, co je považováno za rozumné, v souladu s povinnostmi; pozitivní a nadšené plnění povinností.

Duchapřítomnost: schopnost myslet a jednat rychle a účinně v neočekávaném nebezpečí nebo za velkého vypětí.

Ctízádnost: hledá a vítá další důležitou odpovědnost, a to v rámci profesionální slušnosti.

Analytická schopnost: logické pronikavé myšlení rozlišující mezi domněnkou, skutečností a hypotézou.

Nesobeckost: podřizuje osobní prospěch prospěchu služby.

Sociabilita: účastní se svobodně a snadno sociální a společenské činnosti.

Porozumění: pochopení potřeb a stanovisek jiných osob.

Takt: mluví a jedná vhodně, aniž by urážel.

Loajalita: ochota napomáhat nadřízeným i podřízeným; věrnost a oddanost spolupracovníkům, službě a státu za všech okolností.

Spolehlivost: důkladnost a důslednost uplatňované při jednání v rámci odpovědnosti; důsledné provádění potřebných akcí s minimem dozoru.

Spolupráce: schopnost a ochota jednat jako člen skupiny v souladu s jinými.

Pfíle: prokazované úsilí a používaná energie při plnění povinností.

Nadšení, zájem: motivuje jiné svým výrazným zájmem a osobní účastí.

Osobní chování: způsoby, sklony, snášenlivost, střízlivost.

Chování mimo službu: udržuje svoje osobní záležitosti v pořádku.

Zajisté není nutno zdůrazňovat, že představený nestojí před úkolem „hodnocení“ v době, kdy má hodnocení „napsat“, nýbrž že před úkolem hodnocení vlastností a výkonů podřízených stojí neustále a musí si být tohoto úkolu trvale vědom: to, co „vidí“ na jednání, chování a výkonu podřízených, musí svým hodnotícím myšlením neustále nazývat výše uvedenými, event. jinými vlastnostmi.

Stupnice projevů vlastností

Lidé jsou různými vlastnostmi obdařeni nebo k nim vychováni a „sebevychováni“ v různé míře. Úkolem hodnocení je výstižně popsat míru jednotlivých vlastností (např. velmi líný, líný, pilný, velmi pilný). Níže jsou uvedeny příklady sestavení stupnic vlastností. Stejně stupnice je možno a nutno sestavovat pro vlastnosti výše uvedené.

● **Adaptabilita:** schopnost přizpůsobit se novým nebo změněným situacím; obratnost přizpůsobení se k práci nebo ke změněným podmínkám; snadnost učení se novým povinnostem. **Stupnice:**

– učí se pomalu, má těžkosti s přizpůsobením se změněným podmínkám, neustále potřebuje instrukce;

– učí se dost rychle, je rutinér a vyžaduje zvláštní instrukce pro novou práci,

– učí se rychle na základě minimálního poučení, rychle a samostatně se přizpůsobuje novým podmínkám,

– snadno si poradí ve změněných podmínkách; má vynikající schopnost naučit se nové práci.

● **Znalost oboru:** porozumění pro všechna hlediska zařazení; odborné znalosti v oblasti vykonávané funkce a příbuzných činností. **Stupnice:**

– vykazuje omezenou znalost své práce, neví nic o příbuzných pracích,

– zná svou práci dobře, málo se vyzná v příbuzných pracích,

– zřídka potřebuje pomoc, dobře zná svou práci i práce příbuzné, je dobře informován,

– vynikajícím způsobem ovládá svou práci i práce příbuzné, je velmi dobře informován.

● **Vedení:** schopnost dosahovat stanovených cílů a plnit uložené úkoly; schopnost zlepšovat činnost vhodným přidělováním a koordinováním lidských a materiálních zdrojů, priorit a úsilí; schopnost řídit, kontrolovat a ovlivňovat jiné a udržovat vysokou morálku. **Stupnice:**

– často slabý při zvládnutí situace; někdy neschopen řídit,

– běžně a přiměřeně vede a řídí činnost jednotky,

– trvale dobrý vedoucí; jeho chování vyvolává respekt podřízených,

– výjimečná obratnost ve vedení ostatních ke stanovenému cíli,

– schopnost vést dokazuje možnost zařadit na vyšší stupeň.

● **Pracovní schopnost:** znalost služebních povinností, své specializace, dílčích specializací, znalost cílů, úkolů i administrativy na příslušném stupni, znalost organizací, s nimiž spolupracuje. **Stupnice:**

– má mezery v základních znalostech a dovednostech své práce,

– má postačující znalosti a dovednosti své práce,

– má výborné znalosti a dovednosti pro všechny fáze své práce,

– má výjimečné porozumění a dovednosti pro všechny fáze své práce,

– dalekosáhle rozumí celému pracovnímu oboru, je autoritou ve svém oboru.

● **Schopnost plánování:** stupnice:

– spoléhá se na jiné, že ho upozorní na problémy; často se nedívá kupředu,

– plánuje dostatečně dopředu tak, aby mohl splnit současné úkoly,

– plánuje pečlivě a účinně, předvídá a jedná, aby vyřešil problémy,

– schopen plánovat dále, než vyplývá z požadavků současné práce, vidí široké souvislosti,

– schopen plánovat na vyšší úrovni.

● **Pracovní výkon:** stupnice:

– množství a kvalita vykonané práce vždy neodpovídá požadavkům,

– výkon jen „tak tak“ odpovídá požadavkům,

– množství a kvalita vykonané práce jsou uspokojivé,

– nadprůměrná výkonnost přesahující požadavky,

– kvalita a množství vykonané práce jsou velmi vysoké.

● **Kvalita práce:** přesnost, bezchybnost. **Stupnice:**

– často dělá chyby (např. cvičitel chyby věcné, metodické, psychologické),

– dělá určité chyby, avšak vykonává práci přijatelně,

– málokdy dělá chyby, je přesný, práce vysoké jakosti,

– prakticky nedělá chyby, nejvyšší přesnost.

● **Účinnost úsudku** (např. štábního důstojníka): **Stupnice:**

– rozhodnutí a návrhy jsou často nesprávné anebo neúčinné,

– úsudek je zpravidla správný a rozumný, s občasnými chybami,

– má dobrý úsudek vyplývající ze správného hodnocení, úsudek je účinný,

– výjimečně logicky myslí v situacích týkajících se jeho oboru,

– dovede přicházet ke správným rozhodnutím i ve vysoce složitých záležitostech.

● **Pocit odpovědnosti a samostatnosti:** Schopnost přijímat odpovědnost. **Stupnice:**

– neschopnost přijímat odpovědnost nebo ustupování před odpovědností; vyžaduje stálou pomoc,

– zpravidla se přidržuje směrnic, potřebuje určitou pomoc,

– ochotně přijímá odpovědnost, vyžaduje velmi málo pomoci,

– vykonává nejobtížnější práce při minimálním dozoru; vynikající schopnost dovést práci do konce.

● **Lidské vztahy:** schopnost zavést a udržet srdečné vztahy s ostatními, schopnost a vůle učit podřízené a pomáhat jim rozvinout všechny jejich možnosti. **Stupnice:**

– nevychází dobře s lidmi, snižuje jejich účinnost,

– má obtíže v jednání se sobě rovnými,

– přiměřeně vychází s lidmi, má průměrnou dovednost udržet dobré lidské vztahy,

– nadprůměrná dovednost v lidských vztazích,

– výjimečná obratnost v lidských vztazích zvyšuje jeho účinnost.

● **Vyjádřovací schopnost ústní a písemná.** **Stupnice:**

– neschopnost vyjadřovat myšlenky jasně; špatná úprava,

– vyjadřuje se uspokojivě v běžných záležitostech,

– zpravidla uspořádává myšlenky jasně a stručně,

– všestranně schopen vyjadřovat myšlenky jasně,

– vynikající schopnost předávat myšlenky jiným.

Představený musí tudíž ve styku s podřízenými a při posuzování jejich činnosti sledovat nejen „vlastnosti“, nýbrž i stupně jejich projevu a tak shromažďovat podklady pro hodnocení, nemluvě o výchově podřízených.

Závěr

Výše uvedený přehled vlastností a stupnic některých z nich nelze považovat za vyčerpávající.

Zevrubné hodnocení podřízeného, zpracované nadřízeným *sine ira et studio*,¹⁾ by mělo být

– pro hodnoceného podnětem k dalšímu sebepozorování, sebekontrolě a sebevzdělávání,

– pro představeného, který hodnocení zpracoval, jednak zpětnou vazbou ukazující účinnost jeho dosavadního výchovného úsilí (event. účinnosti výcviku a výchovy ve vojenských školách), jednak konkrétním podkladem pro sestavení programu dalšího zdokonalování podřízených.

Výše definované vlastnosti a stupnice některých z nich mohou být také praktickým vodítkem pro všechny vojáky z povolání (a nejen pro ně) jednak při sebevýchově, jednak při výchově podřízených v jejich společném úsilí o zvyšování bojové schopnosti ozbrojených sil.

¹⁾ Lat., „bez hněvu a zaujatosti“, volněji „nestranně a spravedlivě“ – pozn. red.

Krize, konflikty z hlediska uplatnění sil v době míru

Plukovník Ing. FRANTIŠEK VALACH, CSc.

Článek pojednává o otázkách, které mají pomoci pochopit příčiny, symptomy a prevenci krizí, konfliktů současnosti. Zřejmé příčiny a symptomy reálně probíhajících krizí, konfliktů, otevírají globální pohled na celkovou současnou bezpečnostní situaci a hodnotí ji v širších souvislostech vzájemných, mnohostranných mezinárodních vztahů a historických analogií.

Na první pohled se může zdát bezpečnostní situace ve světě stabilní, nicméně její skutečný stav se dostává v některých regionech (např. jv. Evropa, jv. a v. Asie, Střední a Blízký Východ, střední Afrika), do stále složitějších poměrů. Celá současná éra se začíná velice komplikovat. Nejde o bezděčný pocit, subjektivní dojem, či snad simulační hru, jejímž cílem je zveličovat bezpečnostní problémy současnosti. Dnešní složitější jevy v bezpečnostní oblasti jsou výrazem prokazatelných vojenskopolitických konsekvencí změn šířícího se šovinismu, vystupňovaného extrémního nacionalismu a xenofobie.

Homogenizace, asimilace a deportace, tzv. etnické čištění, jsou právě dnes cílem nejednoho konfliktu. Z probíhajících změn pochodu pramení reálné hrozby pro mír. Namýšlet si něco o tom, že tendence tohoto procesu se nedotýkají kteréhokoli území, by byla nebezpečná hra. Pro současnou etapu vývoje jsou navíc patrná zcela nová bezpečnostní rizika, z kterých nelze z věcných důvodů vymanit ani Českou republiku.

Vnitřní a vnější bezpečnostní rizika ohrožují stát, která podle vývoje situace předpokládají použití ozbrojené síly státu, vyžadují uspokojivě odhalovat přetrvávající nebezpečí, nejistoty a tímto přístupem eventuálním krizím zabránit.

I v případě, že nějaký zvláštní kontext v této souvislosti nelze přímo dát do souvislosti s národní bezpečností České republiky, mají v tomto případě nové podmínky obrany státu hned několik aspektů. Především zánikem bi-

polárního rozdělení světa se v posttotalitní části Evropy automaticky neodstranily všechny dřívější rozpory, stejně jako tržní ekonomika samočinně nezajistila prosperitu hospodářství.

Zároveň s tím se spustily dlouho neřešené sporné otázky existující v latentním stavu. Řetězec příčin a následků závažných problémů v etnické, náboženské, národnostní, nacionální, historické aj. sféře, vytvořil souvislou řadu krizí, konfliktů, které dále neorganizovaně, živelně nabývají na rozsahu, obsahu a množství.

Po letech bipolárního rozdělení světa, problémy tohoto ireverzibilního rázu většinou nenacházejí obstojná a především rychlá, aktuální řešení. Tím se dostávají do stále kritičtějšího stavu. Každá zhoršená situace najde dříve nebo později nějaké vysvětlení a nebezpečné konflikty se odstraňují. Z věcného pohledu ale utvářející se multilaterální mezinárodní vztahy přináší celou škálu možností reverzibilních nabídek bezpečnostní povahy, které též pravděpodobně budou naléhavější v nastávajícím období.

Přestože ukončení studené války odstranilo hlavní vnitřní i vnější bezpečnostní rozpory a nejzávažnější nehody přetrvávající desítky let se vysvětlily, je i nadále v některých regionech válka považována za privilegovaný moment geopolitického zájmu. A za určitých okolností jediným účinným prostředkem dosažení základních politických, ekonomických aj. cílů. Patrně se nebezpečí války v posledních několika letech nezmenšuje. Naopak.

V okolním světě lze na reálných příkladech dokumentovat, že celý proces spojený se vzni-

kem války, jako sociálně politického fenoménu, svůj postup neobyčejně zrychluje. Místo toho, aby docházelo k omezování a snižování krizových situací, mimořádná frekvence nově vznikajících krizí, konfliktů, se v celosvětovém měřítku stupňuje. Markantní jsou odlišné integrační procesy západní Evropy od dezintegračních tendencí východní části kontinentu s nevýraznými integračními postupy.

Myslím, že zmíněný stav lze pochopit. Zásadní změny přišly náhle a nejednou se jim nedostávalo teoretické pozadí či jiné nezbytné podpory. Stále chybí globální strategický pohled na vztah politiky, míru a války. Mezi těmito základními aspekty je navíc možným charakteristickým rysem prvek ozbrojeného násilí, jakožto produkt autonomního víceaspektového řešení rozporů.

V labilních částech světa je tímto způsobem zpětnou vazbou ovlivňována i mírová stabilita. Jde o tendence, které se lavinovitě rozšiřují a jsou i častou příčinou toho, že některé země přehodnocují otázky národní bezpečnosti. Vývoj bezpečnostní situace zodpovědně sledují a posuzují ho nejen z hlediska současného stavu, ale jeho možného dalšího variantního vývoje. Na základě toho přijímají zdůvodněná opatření z oblasti obrany, namířená proti eventuálním rizikům ohrožení bezpečnosti. Nabízí se v této souvislosti i porozhlédnutí po minulosti.

Poznatky z vojenské historie ukazují na celou řadu krizí, konfliktů, které stejně jako dnes spočívají v lokálních zájmech různých zainteresovaných subjektů. Přesto, že v tomto ohledu ukončení studené války znamenalo pro vojenskopolitickou oblast kvalitativní průlom, zdá se současná bezpečnostní situace špatná a zlá. Podle mínění některých politologů leckdy v základních směrech připodobňuje 30. léta tohoto století.

Analogie znamenající tvůrčí poznání z doby staré více jak půl století, vyžadují v první řadě odpověď na stěžejní otázku:

Proč v současných podmínkách ještě ke krizím, konfliktům dochází, vždyť vyspělé technologie, dosažený stav poznání moderní civilizace, kultury, jakož i vyspělé myšlení v pokročilém období 20. století, má dostatek široce dostupných vědeckých poznatků a jiných přesvědčivých důkazů a dokumentů proti?

Odpověď na výjimečnou otázku není vskutku jednoduchá a jsem přesvědčen, že se jí intenzivně zabývají ve světě významné vědecké týmy. Domnívám se, že podstata problému existence války (i v současných podmínkách jaderného věku), tkví v Clausewitzově vysvětlení ozbrojeného konfliktu jako aktu násilí, který se stále využívá k dosažení různých, zejména ale politických cílů.

Válku lze charakterizovat jako specifický,

neopakovatelný seberegulující jev, který působí, jak říká Clausewitz, za podmínek pokračování politiky jinými prostředky. Tento proces pokračuje v nepřetržitém vývoji s tím, že se dokáže trvale adaptovat, bez ohledu na vnější a vnitřní vlivy společenského prostředí. Z analogií válek je v podstatě patrné, že jde o sřetávání individuálních, partikulárních zájmů, řešení neshod a jiných vážných rozporů a nejrůznějších odchylek od pravidel.

Z tohoto hlediska rostoucí dynamika vzniku současných krizí, konfliktů, není ničím zcela specifickým, ale samozřejmou adaptací složitých věcných procesů – války (ozbrojeného konfliktu) na podmínky konkrétního prostředí. Multistabilní systémy, kterými jsou dnešní krize, konflikty, mají konečnou dějinnou schopnost se nově přizpůsobovat. Stále větší vliv v rámci těchto procesů mají vědecké poznatky, vyspělé technologie a jejich plošné (v řadě případů neuvážené) rozšiřování. Dějiny v tomto případě mají schopnost rozlišovat měnitelné a stále a vidět krize, konflikty v pohybu trvání.

Víceméně je ale patrné, že nový kvalitativní nárůst zejména věcných podmínek přípravy a vedení konfliktů, oproti minulým 30. létům tohoto století, ještě více podněcuje vznik válek s tím, že nemá na druhou stranu potřebnou adaptabilitu k jejich přirozenému utlumení. V souvislosti s tím se také uplatňují nové způsoby přípravy a vedení vzdušné pozemních operací a jiné účinnější způsoby ničení. Takto pojatá dynamika krizí a konfliktů v podmínkách zhoršující se vojenskopolitické situace ve 30. letech, stejně jako nyní, objasňuje mechanismus vzniku a šíření krizí, konfliktů, jejich vývoj a další setrvávání v prostoru a čase.

Nakonec ireverzibilita i reverzibilita těchto jevů vede obecně jak k tomu, že na základě politického vývoje mají onu zmíněnou tendenci stupňování vývoje, urychlování vzniku s nekontrolovatelným plošným rozšiřováním krizí, tak schopnost za určitých podmínek je utlumit. Avšak jde jenom o jejich potlačování, nikoliv odstraňování. V širším kontextu je pro současnou dobu patrná multiplikace uvedených procesů. Je to „začarovaný kruh“, do kterého se zabírá a složitě z něj vystupuje.

Podívejme se, jak bezpečnostní situace v praxi tyto teoretické jevy potvrzuje. Například v roce 1993 byly krize a konflikty realitou v 53 zemích. V průběhu krizí, konfliktů od roku 1990 v Evropě zahynulo řádově statisíce lidí. V celosvětovém měřítku následují nepředstavitelné ztráty na živé síle, technice a dalších civilizačních hodnotách (podrobnější údaje o promarněných životech v současných krizích – viz např. Vojenské rozhledy 4/94, str. 9). Výčet krizí, konfliktů nemůže být konečný, jelikož z nejrůznějších příčin narůstají.

Na faktech vidíme, že mír není ještě automatickou zárukou bezpečného života. Ze současné neutěšené bezpečnostní situace je patrné, že ani nemá jistou bezproblémovou perspektivu. Z toho je zřejmé, že ve světě krizí

konflikty zůstanou v pravém smyslu toho slova stálou tvrdou realitou.

Navíc k tomu všemu se pojí zločinnost, v některých regionech se přidává problém nedostatečného množství základních potravin, rozšiřují se zde nakažlivé choroby. V důsledku enormního populačního přírůstu roste závratným tempem zalidnění řady zemí. Po ukončení studené války a překonání počátečního všeobecného nadšení se optimistický pohled na budoucnost vskutku zkomplikoval. Ve skutečnosti v dnešní mírové době nepřetržitě sledujeme vleklou celosvětovou krizi, která v řadě oblastí eskaluje v konflikty.

Česká republika od okolního světa nežije v politické, hospodářské a vojenské izolaci. Je prvořadou povinností uchránit národní hodnoty a národní zájmy před zhoubou negativních projevů. Vždy se to ale nedaří. Komplikované situace přinášejí například tituly: „Demokracie není libovůle, natož zvůle“, kde se mj. uvádí, citují „... To co se děje... jak v České republice, tak v Německu, je stav války. Například zákaz vycházení. Kdo má trochu tmavší pleť, se dostává do situace, kdy nemůže... také brutalita vedoucí až k vraždě patří k pocitu války...“ konec citátu (viz Lidové noviny z 27. 2. 1993).

Jak už bylo uvedeno, dnešní mír podmiňuje mnoho omezujících podmínek, na jejichž základě doba zdaleka není zcela mírovou. Opravdu se zdá, že propojení krizí, konfliktů vytváří složitou situaci. Udržení míru se zřejmě v budoucnosti stane celosvětovým důležitým problémem. Dnešním stavem by šlo o nepodložené domněnky. Všechno se ale vyvíjí a svědčí o faktickém setrvávání krizí, konfliktů jako možném prostředku řešení vyhraněných nejrůznějších rozporů.

Stav nepřátelství projevující se mezi některými státy, národy, národnostními menšinami ap., se přenáší z politické roviny do organizovaného i neorganizovaného (nekonvenčního) boje, který vlivem zdokonalování věcných podmínek mění formu, obsah i cíle. Rychlý spád událostí vyžaduje neztracení kontinuity ve sledování politické roviny a její následné vyhodnocování se zaměřením na dopady v oblasti obrany.

S ohledem na poučení z analogií minulosti a skutečný stav věcí se ukazuje, že je potřeba konstituování jednoznačného názoru na bezpečnostní politiku státu. Asi by mělo jít v podmínkách zhoršující se vojenskopolitické situace o stejné bezpečnostní jistoty, které pro sebe zajišťují jiní. Zvláště když zhoršující se situace neskýtá v mezinárodní dimenzi naději na bezpečnostní záruky.

Podívejme se v této souvislosti na bývalý Sovětský svaz. Ruská Státní дума rozhodla o amnestii pro pučisty ze srpna 1991 a října 1993, hlavní pučisté jsou propuštěni, došlo tím k legalizování fronty odporu. Přes nastolení dohody o smíru v Rusku, je hlavním cílem těchto sil svrhnout prezidenta a vládu. Prohlubující se rozpory mezi zákonodárnou a výkon-

nou mocí zvyšují pravděpodobnost vzniku nových regionálních (lokálních) konfliktů.

Pro současnou bezpečnostní situaci je charakteristický již zmíněný kritický stav v některých regionech Afriky a Asie, kde se nedaří zastavit lavinovitý průběh krizí. To jsou jenom některé příklady současného stavu. Vraťme se ale ještě jednou do doby, která poskytuje možnosti úsudků z analogie v porovnání s realitou dnešních krizí a ozbrojených konfliktů.

V hypotetické rovině, stejně jako ve 30. letech před začátkem 2. světové války, představují současné probíhající ozbrojené konflikty souvislý celek. Jejich různé oblasti tehdy jako dnes vybavují řadu shodných rysů stejného řádu nebo podobné struktury či funkce, které lze pomocí analogie na modelu ozřejmit. A to i přesto, že ozbrojený konflikt se vyznačuje jedinečností, neopakovatelností, v důsledku čehož by se mohly pro argumentaci jevit analogie modelu méně jisté.

Avšak v naší konkrétní simulaci je reduktivní úsudek důležitým prostředkem poznání adaptability krize, konfliktu v kontextu společenského prostředí. Vyplývá to z toho, že nehovoříme o nějakém historickém koloběhu, ale vychází se z poznatků situace 30. let, která tvoří základ zmíněného modelu. Z hlediska současnosti by tyto vědomosti mohly poskytnout podporu rozhodování v oblasti zajištění národní bezpečnosti.

V chronologickém pořádku vojenskopolitické situace vidíme, že vyhraněné problémy jihovýchodní Evropy se mohou rozšiřovat jinam. Z hlediska budoucího vývoje se jedná o regiony s výraznými analogickými zárodky krizí. A nejedná se jenom o území Evropy. Kromě jv. Asie a Středního Východu je sledujeme všude tam, kde se začíná projevovala stejná nestabilita jako ve 30. letech.

K nestabilitě přispívá pokračující militarizace podporovaná konjunkturou obchodu se zbraněmi, který se v podstatě nedá regulovat. Dodávkami zbraní do potenciálních krizových regionů se vytvářejí podmínky pro vznik krizí, konfliktů. Tak se vyjevují v oblastech, kde se s největší pravděpodobností nepředpokládaly.

Příčiny mnohých problémů mívají časem i stejného jmenovatele. Je jím mj. národní, národnostní, kmenová, klanová, náboženská, rasová nesnášenlivost, nová vlna extrémního nacionalismu, projevujícího se etnickými, asimilačními pohyby. Připouje se ožívání historického nacionalismu, který ústí v územní spory. Patří sem i enormně zhoršující se stav životního prostředí s následky možných, nepředvídatelných živelních pohrům.

V podmínkách současné transformace postkomunistických zemí se strategickým problémem stává ekonomická rovina, která je spojitou nádobou s politickou a naopak. Dvojedílné cíle by měly ve větším měřítku zajistit prosperující tržní ekonomiku, bez které nebude pravděpodobně možné zajistit bezproblémový demokratický vývoj. Současný stav ale v některých zemích střední a východní Evropy

nevytváří zmíněné předpoklady pro stabilní demokracii.

Navíc krize projevující se mezi Východem a Západem devalvaci a stagnaci dříve započatého vývoje z konce 80. let, dopadá zejména na středoevropské země. Vzniká dojem, jako by Západ najednou nebyl připraven poskytnout záruky dokončení procesu, který v 60.–70. letech inicioval. Projekty podobné Partnerství pro mír však nasvědčují, že se vývoj může vyvíjet i pozitivním směrem.

I když projekt Partnerství pro mír neza- bezpečuje v podstatě žádné záruky bezpečnosti, je důležité v jeho rámci konzultovat zhoršenou bezpečnostní situaci a spolupracovat zejména v úsilí o zabezpečení míru v Evropě. Spolupráce v rámci Partnerství pro mír časem bude aktuálnější například z toho důvodu, že vznikem většího počtu států v Evropě vlastních jaderné prostředky se zkomplikovala jejich kontrola.

Navíc další, například islámsky orientované země, vyvíjejí snahu o jejich získání, některé další státy údajně pracují na vlastním jaderném programu. Rovněž ostatní druhy zbraní hromadného ničení lze přiřadit ke strategicky významnému arzenálu. Zbraně hromadného ničení mohou mít v některých případech nedosta- tečnou ochranu před eventuálním zneužitím.

Z hlediska současných, ale i možných budoucích krizí, konfliktů, naplňování projektu Partnerství pro mír vyžaduje neefektivnější uplatnění úsilí při současném sledování cílů krizí a konfliktů. Podívejme se, je-li možné v obecné rovině k mírovým operacím v rámci Partnerství pro mír přiblížit jako k axiomatickému systému. Dodejme, že jde o posouzení prostředků dosažení politických cílů odvozených všemi souvislostmi krizí, konfliktů.

Přestože v globálu je snahou cíle krizí, konfliktů omezovat, náročnost jejich dosažení zůstává. Nadto početnost krizí se rozšiřuje. Vzniká proto dojem, že subjektivní činitelé zaostávají za výrazně rozvíjejícími se věcnými prvky a technologicky vyspělými podmínkami. Subjektivní předpoklady (vojenské umění, vojenská věda, prvky řízení a velení), by měly pravděpodobně předpokládat náročnější kritéria k dosažení stanovených úkolů.

Avšak jelikož krize, konflikt není ani tak rozhodující pro vojenské umění a vědu jako pro oblast sociálního života, bude tato součást rozhodující. V jejím kontextu se bude zřejmě upřesňovat bezpečnostní politika států, strategické (doktrinní) zásady obrany států, požadavky na rozvoj a výstavbu ozbrojených sil atd.,

Ukazuje se, že na základě toho vzniká potřeba přehodnotit již zmíněné zásady použití sil a prostředků k eliminaci krizí, vedení ozbrojených konfliktů. Zejména v rámci výhledové přípravy mírových mnohostranných operací se zaměřením na plnění úkolů vyplývajících ze smluvních závazků uzavřených k realizaci projektu Partnerství pro mír.

Kromě ozbrojené obrany států, uplatnění sil v mírových multilaterálních operacích, humanitární a jiné pomoci, se uplatní ozbrojené síly v době míru k ochraně obyvatelstva při likvidaci následků živelních pohrom, ekologických a velkých hospodářských katastrof ap. To vyžaduje plnit nejsložitější úkoly obrany a stejnou intenzitou i naplňování cílů Partnerství pro mír.

Z předchozí analýzy symptomů krizí, konfliktů je patrné, že síly a prostředky na podkladě projektu Partnerství pro mír se budou ve stále větším měřítku angažovat v humanitárních operacích, ve zdravotnické pomoci, v boji proti epidemiím, tedy všude tam, kde se ukazuje již zmíněné zhoršení stavu bezpečnostní situace. Vybrané síly již dnes v různých konfliktech poskytují pomoc při zajištění přepravy potravin a dalšího nezbytného materiálu k přežití obyvatelstva. Pomáhají opravovat komunikační sítě, železnice, řeší složité ekologické problémy, odstraňují následky živelních pohrom, velkých katastrof, evakuují obyvatelstvo atd.

V mírových multilaterálních operacích pravděpodobně půjde o to, aby síly a prostředky v rámci úkolů Partnerství pro mír pomohly zabezpečovat nastolení, podporu, udržení či vytváření mírových vztahů. To znamená možné zapojení i naší armády do společných mírových mnohostranných operací. Ovšem je nutné zdůraznit, že to jsou pouze mírové operace v rámci OSN, nikoliv přímé vstupy do ozbrojených konfliktů nebo spojení ve smyslu mezinárodně právním.

Podle mého mínění půjde o operace zaměřené k předcházení konfliktům (Conflict prevention) a nastolení míru (Peace – making), v jejichž průběhu se vysílají pozorovatelé s nejrůznějšími úkoly a posláními. Předcházení konfliktům může probíhat formou misí, konzultací, varování a monitorování prostředí. Mírové operace k nastolení míru zahrnují diplomatické akce, zpravidla zahajované po vzniku konfliktu, s cílem dosáhnout mírového uspořádání. Ozbrojené síly mohou být v tomto smyslu zasazeny k prosazování embarga, uvalených sankcí a kontrole dalších opatření, jako jsou například blokády a jiné úkoly.

Například v operacích na udržení míru (Peace – keeping) a vynucení míru (Peace – enforcement) může podle mého osobního názoru již postačovat přítomnost vyčleněného kontingentu sil okamžitě reakce v sousedství krizové oblasti, bez aktivního zásahu, avšak tyto síly mohou být kdykoliv nasazeny.

Neméně důležité mírové operace v rámci Partnerství pro mír, k vytváření mírových vztahů (Peace – building), budou pravděpodobně zajišťovat mírové soužití v krizových oblastech, zpravidla po ukončení konfliktu. Myslím, že využívání těchto mírových operací bude odpovídat smlouvě v bodu d) dokumentu o Partnerství pro mír, protože mají těžiště činnosti po skončení konfliktu s tím, že nepřipustí restauraci příčin, které vedly ke krizi. Za tím účelem

je nutné, aby zahrnovaly mechanismus indetifikace a podpory struktur, které povedou k upevnění míru, pokroku, vytváření důvěry a obnově ekonomiky v krizové oblasti.

Vedle toho je nutné řešit i nejrůznější katastrofické události, složité situace, které nelze zvládnout k tomu připravovanými silami a prostředky, jako např. komplexním záchranným a bezpečnostním systémem ap. Soudím, že i tímto směrem je možná spolupráce v rámci Partnerství pro mír.

Větší úloha by měla pravděpodobně připadnout silám, které by se měly v době míru podílet na eliminaci hromadné migrace obyvatelstva. To potvrzují výsledky Komise ES a nezávislé firmy AISA. Po ukončení výzkumu v 18 postkomunistických státech informační média uveřejnila, že opustit své domovy a žít v západní části Evropy předpokládá rozhodně 1,2 % populace z Východu a Balkánu. Určitě nebo pravděpodobně z těchto končin se do pohybu uvede přibližně 7,3 % z celkového počtu obyvatelstva zmíněného regionu.

Nestandardní úkoly sil přináší civilizační vývoj. Vyspělá civilizace se zřejmě dostala do stadia, kdy své hodnoty již nestačí plně postihnout účinnou ochranou. K jejich záchraně pomůže připravená organizace, schopná zajistit vytknuté cíle a splnit úkoly v kterékoli době za jakýchkoliv podmínek a situace.

Závěry:

● Vedle pozitivního mírového vývoje doba s sebou přináší krize, konflikty, které vznikají v rámci států, mezi národy a národnostními menšinami, kmeny, mafiemi, sektami, neorganizovanými (i organizovanými) skupinami v politické, ekonomické, sociální, národnostní náboženské, nacionální, etnické, rasové aj. sféře. Lokální a regionální ozbrojené konflikty jsou realitou v době, kdy v celosvětovém měřítku převažuje mír. Jeho zachování v současném stadiu i perspektivy naznačují, že bude třeba řešit nové úkoly obrany v rozsahu dříve přijatých bezpečnostních odzbrojovacích dohod.

● Průvodní znaky současné éry tkví v tom, že dochází k urychlování negativních změn bezpečnostní situace, zkracují se intervaly vzniku krizí, konfliktů, převládá jejich živelný vývoj, plošné rozšiřování (co do obsahu, počtu) na nová teritoria. Na druhé straně jsou stále zřetelnější překážky, nebo vynucená omezení, jež neumožňují získat převahu nad zmíněnými negativními tendencemi.

● V důsledku celosvětového zhoršujícího se životního prostředí se rozšiřují rizika ohrožení ekologické povahy. Proto se využívání sil a prostředků orientuje vedle ozbrojené obrany států stále výrazněji na pomoc v oblasti nevojenských ohrožení. I z tohoto pohledu je třeba vidět úkoly ozbrojených sil.

● Vybrané síly budou nacházet stále širší uplatnění v době míru k řešení složitých krizových situací, konfliktů v rámci realizace cílů a úkolů projektu Partnerství pro mír.

Tradice velitelství a jednotek Armády České republiky

Major PhDr. JIŘÍ FIDLER

Jedním ze závažných problémů pro celou českou společnost je tzv. počátek dějin – pokud možno přesné datum, od kdy stojí zato se k historii hlásit. Po dlouhá léta bylo počátkem všeho zmatené říjnovopadové datum roku 1917, dnes je pro podobné účely zneužíváno 28. října 1918. Bývalí obdivovatelé rudé barvy (ať z padesátých či sedmdesátých let) ruče provedli roční časový posun a se stěnou vehemencí jako v minulosti dnes oprašťují legendu o třistaleté porobě.

Stejný trend se nevyhýbá ani armádě. Ti, co v minulosti odmítali pohlednout na historii našeho vojska před druhou světovou válkou, horují dnes pro legionářskou legendu a stavějí ji na samý počátek české vojenské tradice. Jejich posedlost dvacátým stoletím tak stojí v příkrém rozporu s jedenáct století starou tradicí českého státu a třistapadesátiletou existencí pravidelné armády v českých zemích. Hledáme-li kořeny české státnosti, nalezneme je ve státě prvních historických Přemyslovců koncem 9. století, hledáme-li kořeny české armády, narazíme na ně ve vojenské organizaci českého šlechtice Albrechta z Valdštejna v průběhu třicetileté války.

Bylo to období třicetileté války a následných konfliktů 17. století, které dalo vznik stále vojenské organizaci většiny evropských států. České země, stojící v průsečíku evropských dějin, se staly jednou z kolébek této organizace, která přetrvala staletí a v podstatě existuje dodnes. V první polovině 17. století vznikly pravidelné vojenské jednotky – pluky – které po skončení bojových akcí nebyly rozpuštěny, ale staly se základem stálé armády. O necelé století později vznikla v habsburské monarchii teritoriální vojenská organizace, jejíž prvky – generální velitelství – kopírovaly zemskou správu. A konečně, počátkem 19. století se objevují divizní a brigádní velitelství s relativně stálou organizací, tvořící velitelský mezipáteční stupeň mezi jednotkami a vyššími teritoriálními velitelstvími.

Nová organizace pozemního vojska Armády České republiky zachovává tradiční strukturu sbor – brigáda – prapor, odpovídající (s malými modifikacemi) historickému vývoji stálé armády v českých zemích v průběhu čtyř století. Přes nesčetné reorganizace, zvláště během posledních padesátilet, tak lze u jednotlivých prvků této organizace vysledovat jejich historický vývoj. Jednotlivá velitelství i jednotky tak mohou nalézt své předchůdce hluboko v minulosti, některé i mezi nejstaršími stálými vojenskými jednotkami v Evropě.

Velitelství obou sborů pozemního vojska, 1. armádního sboru v Táboře a 2. armádního sboru v Olomouci, navazují na historii teritoriálních vojenských velitelství v zemi české a v zemi moravské. Generální velitelství na Moravě bylo vytvořeno v roce 1719, generální velitelství v Čechách o několik roků později. Obě velitelství prošla v rámci císařské armády mnoha reorganizacemi a nakonec se z nich stala velitelství sborů. Po vzniku Československé republiky začala opět působit jako velitelství teritoriální – Zemské vojenské velitelství pro Čechy v Praze a pro Moravu a Slezsko v Brně. Po roce 1945 byla nazvána vojenskými oblastmi, po roce 1950 pak podle sovětského vzoru vojenskými okruhy či armádami, u nichž byla zcela potlačena teritoriální působnost. Až reorganizace armády po roce 1989 nastolila opět teritoriální princip a nová velitelství sborů Armády České republiky tak mohou navázat na tradici, starou 275 let.

Obdobná situace je též u velitelství mechanizovaných brigád, jejichž číslování 1–8 navazuje na tradici divizí československé meziválečné armády. I zde však nalezneme tradici hlubší, sahající až k počátku 19. století. Prohraná válka z roku 1805, jejíž nejvýznamnější bitva byla svedena u Slavkova, přivedla armádu Rakouského císařství k rozsáhlé reorganizaci a modernizaci. V čele této reorganizace stanul císařův bratr arcivévoda Karel a jednou z prvních organizačních změn bylo vytvoření divizních veli-

telství v roce 1807. V Čechách vznikly čtyři a na Moravě dvě divize pěchoty. Během století prošla tato velitelství několika reorganizacemi i válkami, jejich počet se nakonec stabilizoval na šesti, v Praze, Plzni, Terezně, Josefově, Brně a Olomouci.

S malými modifikacemi byla tato velitelství převzata nově vytvořenou československou armádou, doplněna o dvě (České Budějovice a Opava) a v létě 1920 sloučena s divizními velitelstvími československých legií. Po druhé světové válce byla tato velitelství obnovena a opět sloučena s velitelstvími brigád zahraničního odboje. Dnes vznikající brigády Armády České republiky tak v sobě nesou tradici prvního i druhého odboje a zároveň píšou svoji historii od roku 1807.

Zvláštní pozornost zasluhují velitelství 1., 2 a 7. mechanizované brigády. Předchůdcem brigády ve Slaném byla brigáda československých legií, která v létě 1917 svedla úspěšný boj u Zborova. Sušická 2. brigáda navazuje mimo jiné i na historii obrněné brigády z Velké Británie a kroměřížská 7. brigáda je pokračovatelkou tradice 3. brigády v SSSR, vytvořené z Volyňských Čechů. Oceněním jejich tradice může být udělení historických názvů – ZBOROVSKÁ, DUNKERSKÁ a DUKELSKÁ.

Téměř polovina jednotek pozemního vojska naší armády je schopna sledovat svoji historii dále než sto let. Dnešní samostatné prapory a oddíly byly zakládány pod názvy pěších, jezdeckých a dělostřeleckých pluků hluboko v 18. a 19. století. Osm dnešních mechanizovaných praporů má svou kolébku ve století sedmnáctém a patří k nejstarším evropským vojenským jednotkám, dnešní 42. výsadkový mechanizovaný prapor, jehož předchůdce vznikl 16. dubna 1619, je pravděpodobně nejstarším existujícím vojenským útvarům na světě.

I ostatních sedm nově tvořených mechanizovaných praporů má své předchůdce s třistaletou tradicí. V Lounech působí následovník bývalého severočeského pěšího pluku, který vznikl roku 1685, ve Stříbře pak pokračovatel jihočeského 11. pluku, vytvořeného ve Valdštejnově vojsku v roce 1629. Rakovník zachovává tradici pražských osmadvacátníků (1698), Janovice nad Úhlavou jsou domovem následovníků západočeských pětačtyřicátníků (1683). Hanácké Přáslavice u Olomouce se hlásí k hanáckému pluku (1655), v Mikulově sídlí pokračovatel jihomoravského 8. pluku (1642), v Hodoníně pokračovatel jihomoravských dragounů (1663).

Obavy však nemusí mít ani příznivci legionářských tradic, ani příznivci zahraničních jednotek druhého odboje. Přes až patologickou nepřítel minulého režimu, přes desítku nejrůznějších reorganizací se nepodařilo zlikvidovat reálnou tradici prvního i druhého vojenského odboje. I když historický název zůstal pouze pluku JIŘÍHO Z PODĚBRAD, z celkového počtu 28 pluků jich v Armádě České republiky zůstalo 18, ze šesti legionářských divizí je tradice pěti z nich zachována v dnešních mechanizovaných brigádách. Zároveň se uchovává i tradice čtyř ze šesti brigád druhého odboje, tradice našich letců, protiletadlovců a dalších jednotek.

Snad nejvýznamnější formou návratu k historii jednotlivých velitelství a jednotek naší armády je vrácení jejich historických názvů, kodifikovaných během meziválečného období a v druhé polovině čtyřicátých let. Tradiční číslování jednotek odval čas a návrat k němu je z dnešních organizačních důvodů již nemožný. Historické názvy, podepřené regionální tradicí, a vlastně celá historie jednotlivých velitelství a jednotek, mohou se hrát důležitou roli při obnově pozitivních vztahů mezi armádou a veřejností. Armáda byla vždy stabilní složkou české společnosti. Dnes má šanci stát se znovu složkou stabilní i stabilizující.

Kdo uskutečňuje speciální akce ve Francii?

Posláním Velitelství speciálních operací, zkráceně COS (Commandement des Opérations Spéciales), je koordinační činnost různých jednotek uskutečňovaná jako „nový druh poslání, které současná mezinárodní situace vyžaduje...“

Jedná se například o záchrannou činnost, osvobození rukojmí nebo nezákonně vězněných francouzských občanů, včetně těch zemí, které patří k NATO a jsou spojené s Francií smlouvami o přátelství, vojenské spolupráci a obnovování míru na základě dvoustranných smluv.

Jednotky, které jsou podřízeny COS, musí být schopny provést atypické a víceúčelové úkoly a rovněž takové, které lze v současné době těžko předvídat. Velitelství COS může pro splnění daných úkolů využít následné jednotky:

- 1. výsadkový pluk námořní pěchoty,
- 13. výsadkový pluk,
- eskadru vrtulníků pro „speciální cíle“, podléhajících pozemním silám,
- skupinu vojenských specialistů námořní pěchoty,
- podpůrný bojový člun se skupinou potápěčů,
- letecká eskadra se speciálně vycvičenou obsluhou,
- zásahová skupina Národního četnictva (podléhá ministerstvu národní obrany), jejíž specializací je boj s teroristy a osvobozování rukojmí.

Podle názorů některých komentátorů až teprve po několika letech činnosti dosáhne COS požadovaného stupně velitelské operativnosti.

Bojový křest

COS je bezprostředně podřízena náčelníkovi štábu ozbrojených sil a je umístěna v Taverně, 26 km severovýchodně od Paříže. Jejím náčelníkem je generál Maurice Le Page. Tento důstojník se mj. vyznamenal ve dvou záchranných akcích při osvobozování skupiny amerických a italských občanů v roce 1991 v Kurdistanu.

Bojovým křestem vojáků, kteří se později stali „železnou zálohou“ COS, byla akce v prosinci 1992 v Somálsku, která byla charakterizována jako „politická akce v rámci mezinárodní pomoci“. Byla součástí velké operace nazvané „Restore Hope“, vedené v této zemi americkou armádou...

Z nařízení COS se akce účastnilo 120 vojáků francouzské námořní pěchoty, skupina potápěčů a výsadkářů.

Od ledna 1993 vyčleněná skupina COS je připravena k účasti na akci vojenské pomoci francouzským modrým přílbám v bývalé Jugoslávii.

Brigáda elektronické války

COS těsně spolupracuje s brigádou pro průzkum a elektronický boj – BRGE (Brigade de renseignement et de Guerre Elektronique).

Je složena z

- 13. výsadkového pluku,
- 44. a 54. spojovacího pluku,
- 6. a 7. dělostřeleckého pluku,
- vyčleněného fotogrammetrického (měřičské a zobrazovací) družstva.

BRGE má celkově 4000 lidí, je podřízena náčelníkovi štábu pozemních sil. Jejím úkolem je sběr a vyhodnocování informací získaných prostředky radioelektronického a radiolokačního průzkumu.

Úkoly brigády (BRGE) stanovuje náčelník štábu pozemních vojsk prostřednictvím a za pomoci Ředitelství vojenské zpravodajské služby – DRM (Direction an Renseignement Militaire).

Ředitelství výzvědné služby

Nová organizační struktura zpravodajské služby – DRM byla vytvořena v červenci 1992 s cílem podporovat ministra obrany a náčelníka štábu ozbrojených sil „v oblasti všech problémů týkajících se obrany...“

V jejím čele stojí generál Jean Heinrich se sídlem v Creil asi 30 kilometrů severně od Paříže. V DRM je zaměstnáno zhruba 500 osob, které sem byly vyslány z různých druhů ozbrojených sil, Národního četnictva a Generálního zastupitelství výzbroje a obranného průmyslu.

Hlavním výkonným orgánem je ředitelství tzv. centrální administrace. Organizuje zpravodajskou činnost, provádí analýzy a hospodářské finanční. Je mu podřízeno pět pododdělení: sběr informací, využívání a zhodnocování údajů, zbrojení a obchodu se zbraněmi, techniky a personálních věcí. Z nařízení náčelníka štábu ozbrojených sil DRM řídí a kontroluje zpravodajskou činnost vojenských přidělců.

Vojenská bezpečnost

S DRM spolupracuje Ředitelství ochrany a Vojenské bezpečnosti – DPS (Direction de la Protection et de la Sécurité Militaire) a s Generálním zahraničním bezpečnostním ředitelstvím – DGSE (Direction Générale de la Sécurité Extérieure). DPS bylo zřízeno s cílem „Ochrany vojenských a civilních osob pracujících nebo spojených s ministerstvem národní obrany, informací a údajů, které jsou označeny jako tajné a důležitých skutečností pro obranu...“

Francouzská CIA

DGSE, se někdy říká „Plovárna“, protože její sídlo se nachází v blízkosti skutečné plovárny v ulici Tourelles, v blízkosti bulváru Mortier v Paříži. DGSE zaměstnává asi 1800 osob, jak vojáků tak civilistů. Velkým prefektem Claude Siberzahn. Toto ředitelství provádí sběr informací politických, obchodních a průmyslových dat a zahraničních vojenských údajů.

Patří do struktury ministerstva národní obrany, ale tajné akce musí schválit premiér. Zabývá se také kontrarozvědkou za hranicemi Francie a tajnými akcemi, v nichž může pomoci také COS. Dodejme, že kontrarozvědka na území Francie patří Ředitelství územního dozoru – DST (Direction de la Surveillance du Territoire) ve struktuře ministerstva vnitra.

Tajemná jednotka

COS nemůže ve svých prospěch využít tajemný 11. útočný výsadkový pluk, jehož organizace nebyla dosud ukončena. Má plnit úkoly školní jednotky pro utajený útvar – Service Aktion, jehož úkolem je uskutečnění uložených tajných operací DGSE v zahraničí.

Struktura a vzájemná závislost a propojení jednotek, které uskutečňují speciální operace, je ve Francii poměrně komplikovaná, ale to neznamená, že není efektivní.

Podle zahraničních materiálů zpracoval plukovník dr. Petr Majer

Jazykový koutek

La communication Spojení

- le système d'information de commandement informační systém pro vedení
- le système d'information et de communication des armées informační a spojovací systém ozbrojených sil
- présenter l'information zobrazit informaci
- l'accès à l'information přístup k informaci
- le support audiovisuel audiovizuální zabezpečení
- l'écran à haute définition stínítko s vysokou rozlišovací schopností
- l'intelligence artificielle umělá inteligence
- la radiogoniométrie rádiové zaměřování
- la localisation par goniométrie goniometrické zjišťování polohy
- le système de radiocommunications tactiques taktický rádiový spojovací systém
- la liaison air-terre spojení letectva s pozemním vojskem
- le trafic provoz na pojítkách, spojovací provoz
- la transmission přenos
- la transmission de phonie claire fonický otevřený přenos
- la transmission de données přenos dat
- le moyen informatique informační prostředek
- le recueil de l'information příjem informace
- la compatibilité slučitelnost
- rien à signaler není co hlásit
- l'émission terminée „koniec vysílání“
- diffusion restreinte „výhradně pro služební potřebu“
- confidentiel-défense „důvěrné – vojenské“
- secret tajný
- très secret přísně tajný
- extrême urgence velmi pilné
- la protection du secret ochrana tajemství
- l'interception (l'écoute) des télécommunications odposlech spojení
- écouter les émissions adverses odposlouchávat nepřátelské vysílání
- la station d'écoute odposlouchávací stanice
- la sécurité des informations bezpečnost informací
- le chiffre šifra, šifrovací klíč, šifrovací oddělení
- le service de chiffre šifrovací služba
- l'atelier de chiffre šifrovací pracoviště
- le langage chiffré šifrovaný hovor
- le cryptage kódování, šifrování
- la liaison chiffrée šifrové, šifrované spojení
- la transmission chiffrée šifrovaný přenos
- indéchiffrable nedešifrovatelný, nerozluštitelný
- la fusée-signal signální raketa
- le brouillage des communications rušení spojení
- brouiller tout le spectre radio rušit celé rádiové spektrum
- la liaison protégée contre le brouillage spojení chráněné proti rušení
- insensible aux brouillages
- durci contre les actions de guerre électronique odolný proti radioelektronickému boji
- la poste militaire (aux armées) vojenská (polní) pošta

Le service de l'arrière Týlová služba

- l'arrière týl
- la zone arrière týlový prostor

- le directeur de l'arrière náčelník týlu
- le poste de commandement arrière týlové velitelské stanoviště
- arrière týlový
- le soutien logistique týlové zabezpečení
- le soutien logistique intégré integrované týlové zabezpečení
- la base arrière týlová základna
- la base logistique avancée předsunutá týlová základna
- l'équipement militaire vojenská výstroj a výzbroj
- le régiment de soutien zabezpečovací pluk
- le bataillon de soutien logistique prapor týlové podpory
- le bataillon de soutien podpurný (zabezpečovací) prapor
- le bataillon de service pomocný prapor
- le ravitaillement zásobování
- l'approvisionnement zásobování, zásoba
- la rupture des approvisionnements přerušení zásobování
- le point de ravitaillement zásobovací místo
- l'échelon de ravitaillement zásobovací sled, jednotka
- le ravitaillement par air zásobování vzduchem
- le ravitaillement sur demande zásobování na vyžádání
- gérer les stocks de matériels řídit zásoby materiálů
- le dépôt sklad, zásobovací základna
- l'entrepôt sklad
- l'entrepôt général hlavní sklad
- le stockage skladování
- le dépôt opérationnel polní sklad
- le centre de livraison zásobovací středisko
- l'évacuation odsun
- l'équipement vybavení, výstroj, výzbroj
- l'établissement (le dépôt) de munition muniční sklad
- le service des essences služba pohonných hmot
- le dépôt de carburant sklad paliva
- l'essence benzin, palivo
- le carburant palivo, pohonná hmota
- la division d'oléoduc potrubní prapor
- la compagnie d'exploitation des pipe-lines provozní potrubní rota
- la compagnie d'essence routière rota pro dopravu pohonné hmoty (po silnici)
- la compagnie de distribution de carburant (d'essence) rota pro zásobování pohonnými hmotami
- le remplissage des réservoirs naplnění nádrží
- le camion-citerne cisternové vozidlo (citerne – nikoli cisterna)
- le service de matériel služba materiálně-technického zabezpečení
- le bureau des ateliers et des approvisionnements oddělení technického zabezpečení
- l'arme du matériel služba technického zabezpečení
- assurer l'entretien et la réparation zajišťovat ošetřování a opravu
- l'ingénieur de l'armement zbrojní inženýr
- l'entretien journalier každodenní, běžné ošetření
- le grand entretien generální oprava
- l'indisponibilité nezpůsobilost
- défaillant poruchový
- à réparer vyžadující opravu
- dépanner odstranit poruchu
- le dépannage oprava, odstranění poruchy
- la réparation du matériel oprava materiálu
- la maintenance údržba, ošetřování
- simuler une panne napodobit poruchu
- l'entretien programmé des matériels plánované ošetřování materiálu (více druhů)
- le bataillon de réparation (d'entretien) opravárenský prapor
- la compagnie de réparation opravárenská rota
- le parc de réparation opravna, dílna
- l'atelier de maintenance údržbářská dílna
- le véhicule-atelier dílenské vozidlo, pojízdná dílna
- le coût global de possession celkové výdaje za dobu životnosti (používání)
- le service de santé zdravotnická služba

le corps médical zdravotnický personál
la santé zdravotnictví, zdravotnická služba
sanitaire zdravotnický
le soutien sanitaire zdravotnické zabezpečení
le bataillon médical zdravotnický prapor
l'hôpital militaire de campagne polní vojenská nemocnice
l'antenne médicale zdravotnická skupina
l'équipe chirurgicale chirurgická skupina
le matériel de santé zdravotnický materiál
le brancardier sběrač, nosič raněných
l'infirmière ošetřovatelka
l'infirmier ošetřovatel (nemocných)
l'évacuation sanitaire zdravotnický odsun
le poste de secours obvaziště
le point d'évacuation shromaždiště pro odsun
le dépôt d'éclopés shromaždiště nepohyblivých (vojáků)
la compagnie de triage et de traitement třídící a ošetřovací (zdravotnická) rota
le souvetage záchrana
la perte ztráta (v boji)
les pertes sévères vážné ztráty
les pertes amies (ennemies) vlastní (nepřátelské) ztráty
blessé raněný
disparu nezvěstný
tué padlý (voják)
la section d'hygiène, lavage et désinfection hygienická, lázeňská a desinfekční četa
la médecine aéronautique letecké zdravotnictví
la subsistance proviant, proviantní zásobování
les subsistances (vivres) potraviny
les vivres de réserve záložní dávka potravin
la cuisine de campagne polní kuchyně
le point d'eau vodní stanice
l'épuration des eaux čištění vody
le service de l'intendance výstrojná služba
le habillement výstroj
le service géographique de l'armée vojenská topografická služba
la solde služné

la caserne kasárny
le prisonnier de guerre válečný zajatec
la captivité zajetí
le déserteur dezertér (zběh)
le transport doprava, přeprava, dopravní prostředky
le bureau transports-circulation dopravní a provozní oddělení
le trafic militaire vojenská doprava
les capacités de transport přepravní možnosti
le réseau routier silniční síť
le bataillon du train automobilní prapor
le peleton de transport dopravní četa
le matériel roulant vozový park, vozidla
le véhicule de transport logistique tylové dopravní vozidlo
le porte-engin vozidlo s nástavbou (např. autojeřáb)
le fret náklad, zboží
le détachement de circulation routière odřad pro regulaci dopravy
le poste de circulation routière stanoviště pro řízení silniční dopravy
le point de transit průchodiště
la livraison par air přísun vzduchem
le largage en chute libre shoz volným pádem (bez padáku)
l'acquisition nákup (vojenského materiálu)
l'armement výzbroj
l'industrie d'armement zbrojní průmysl
la mise en service zavedení (výzbroje) do používání
les frais de fonctionnement provozní výdaje
l'indice coût/efficacité ukazovatel cena/účinnost
la technologie de pointe špičková technologie
en service zavedená, používaná (zbraň)
retirer du service vyřadit (stáhnout) z používání
le centre d'essais pokusné, zkušební středisko
le transport par rail přeprava po železnici
la supériorité technique technická převaha
la croix-rouge červený kříž
le programme de modernisation program modernizace
la phase finale de développement konečná fáze vývoje
le système susceptible d'améliorations dans le futur systém schopný zdokonalení v budoucnosti

-JN-

Přehled obsahu ročníku 1994

Mechanizované vojsko

Genmjr. Ing. K. KUBA: Úkoly pozemního vojska v roce 1994	1/1
Pplk. Ing. J. HERYNK, CSc.: Zvláštnosti organizace součinnosti při obraně pluku u státní hranice do zahájení války	1/6
● Velitelské cvičení	2/7
● Skupinová cvičení ve vysokoškolském studiu (1, 2, 3, 5, 6, 7)	6/7, 7/3, 8/4, 10/11, 11/9, 12/12
Pplk. Ing. J. HERYNK, CSc., pplk. Ing. B. RYZNAR, CSc.: Skupinová cvičení ve vysokoškolském studiu (4)	9/14
Plk. v zál. Ing. S. KOCÍŘ, CSc.: Brigáda rychlého nasazení	7/25
● Mechanizovaná brigáda polního vojska AČR	9/26
● Použití armády při nevojenském ohrožení České republiky	11/23
Pplk. Ing. J. MASNIČÁK: Vedení bojové činnosti pozemním vojskem vyspělých armád:	1/22, 2/9, 3/12, 4/8, 5/6, 8, 12, 10/10, 11/11
Pplk. Ing. D. SABOLČÍK, CSc.: Zvláštnosti útoku ve městě	4/7
● Zvláštnosti obrany ve městě	7/6
Pplk. Ing. A. KRÁSNÝ, CSc.: Můj pohled na útok brigády (praporu) nově zaváděné organizační struktury	5/1
● Vedení útoku mechanizovaným praporem na bráněcího se protivníka	10/3
Pplk. Ing. Z. FLASAR: Sestava čety	9/7
Mjr. Ing. A. VINCZE: Metodika činnosti osádky tanku T-72 při plnění cvičení 1	5/9
Plk. v zál. Ing. I. POPERNÍK: Minometná rota mechanizovaného praporu (výukový videozáznam)	2/15
● Manévr v boji	12/9
Plk. Ing. B. LAUCKÝ: Výcvik řidičů tanků a BVP v armádě SRN	2/26
Plk. Ing. S. ŠEDÝ: Organizace výcviku řidičů	4/12
Mjr. Ing. P. ŽUREK: Partnerství pro mír – společný výcvik a cvičení	11/24
Plk. A. BENES: Četa mechanizovaného praporu jako SPZH při vedení průzkumu v obranném boji	4/2
● Výcvik pátracího družstva (tanku)	5/4
● Průzkum a ničení bitevních vrtulníků	7/10
● Družstvo jako SPZH v sestavě protivníka	11/7
Pplk. Ing. S. REHÁK: Boj s výsadky a ozbrojenými skupinami protivníka	7/13
● Použití mechanizovaného praporu k izolaci a likvidaci TVV	8/9
Mjr. Ing. M. FIŠERA: Slaňování z vrtulníků	8/7
Plk. Ing. O. HORÁK, CSc.: Možnosti vojskového průzkumu mechanizovaného praporu	9/10
Pplk. Ing. Z. MALÁNIK: Získávání zajatce a práce s ním	10/6
● Důstojník letecký pozorovatel při vedení vzdušného průzkumu	12/5
Soutěž průzkumných hlídek – VALMALENCO '94	11/26

Dělostřelectvo

Mjr. Ing. B. PŘIKRYL: Určování individuálních oprav děl	1/10
Pplk. Ing. I. HOSEK: Poznámka k palebným možnostem dělostřelectva	3/5
Pik. doc. Ing. L. POTUŽÁK, CSc.: Stanovení palebných úkolů velitelem oddílu (baterie)	4/14
Pik. doc. Ing. L. POTUŽÁK, CSc., mjr. Ing. B. PŘIKRYL: Základní tvary a činnost obsluhy u 120mm minometu	10/15
Pik. Ing. J. VALKO, CSc., mjr. Ing. B. PŘIKRYL: Zahřívání oprav dálky a směru střelby	6/11, 7/16
Pik. doc. Ing. F. BARTA, CSc., pplk. Ing. F. JURČO: Perspektivy dělostřeleckého vzdušného průzkumu	8/14
Pik. prof. Ing. F. BARTA, CSc.: Využití lehkých průzkumných letounů u dělostřelectva	11/15
Pik. Ing. J. VALKO, CSc.: Hodnocení palebných úkolů dělostřeleckých jednotek	12/18

Ženíjní vojsko

Mjr. Ing. L. KROUPA, CSc., pplk. J. GIRETH: Možnosti náhrady ženíjní munice při trhačích pracích	2/18
● Možnosti využití prostředků civilní trhačské techniky v AČR	7/18
Pplk. Ing. K. POSPÍCHAL: Zátarasy – nedílná součást systému obrany	4/17
Pik. Ing. J. RYŠAVÝ, CSc.: Výcvik ženíjních jednotek v předmětu trhaviny a ničení	6/14
Pplk. Ing. F. JANEČKA, pplk. Ing. J. PLACHÝ, CSc.: Současné možnosti a nové požadavky na maskování vojsk a objektů	9/17
● Ženíjní opatření k maskování vojsk v různých druzích boje	11/19

Chemické vojsko

Pplk. Ing. O. MIKA, CSc.: Smlouva o zákazu chemických zbraní	2/24
● Zákaz zkoušek jaderných zbraní	10/25
● Chemická kázeň jednotek	12/16
Pplk. Ing. O. MIKA, CSc., pplk. Ing. M. KRÍŽ: Havárie a jiné živelní pohromy v míru, jejich druhy a účinky na osoby a materiální hodnoty, opatření k ochraně	3/17
Pplk. doc. Ing. P. LANGER, CSc., kpt. Ing. S. FLORUS, CSc.: Radiační a chemický průzkum při haváriích JEZ a chemických provozů	5/16
Kpt. Ing. Z. FERUS: Poznatky ze spolupráce českých a amerických chemiků	7/14
Pplk. doc. Ing. P. LANGER, CSc.: Monitorování radiační a chemické situace a nové smluvné značky	11/21

Spojovací vojsko

Pplk. doc. Ing. J. GAIJDOŠÍK, CSc.: Utajení ve vojenských spojovacích systémech	3/21
● Elektronika ve finské armádě	8/30
● Rozptýlená místa velení a jejich integrace do taktických sítí	9/11
Pik. doc. Ing. T. TRAVĚNEC, CSc.: Středoškolská výuka spojovacích specialistů na VA	4/25
Pplk. Ing. J. KRBEC, CSc.: Rádiová stanice pracující s rozprostřeným spektrem	5/20
● Tendence vývoje spojovacích prostředků	7/22
Pplk. Ing. J. TKÁČÍK: Současný stav ochrany spojovací soustavy vševojskového svazku proti rádiovému průzkumu	6/16
● Současný stav ochrany spojovací soustavy vševojskového svazku proti rádiovému rušení protivníka	8/18

Letectvo a PVO

Pplk. Ing. O. ZÁLESKÝ: Skupina amerických důstojníků u vojska PVOV	7/2
Mjr. Ing. P. MARKVART: Požadavky na charakter velitelských stanovišť protiletadlových raketových brigád	8/17
Pplk. doc. Ing. M. JANOUŠEK, CSc.: Letecké kanony a jejich účinnost	11/18

Logistika

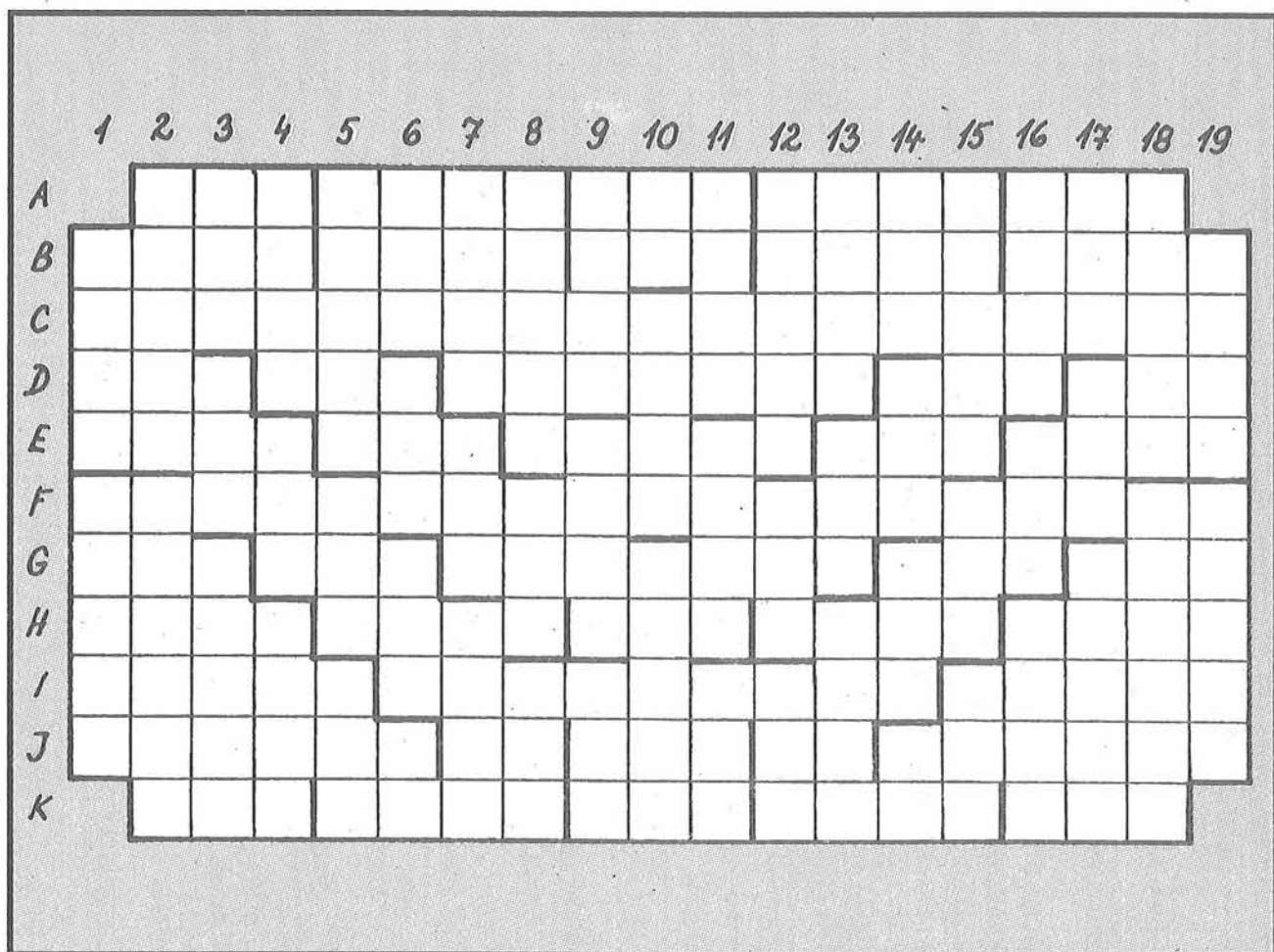
Mjr. Ing. M. PECINA, CSc.: Možnosti modelování obnovy provozuschopnosti výzbroje a techniky v poli	1/19
Pplk. Ing. J. ŠINDYLEK: Materiální úřad Spolkové armády SRN	3/34
Pplk. Ing. J. ŠMONDRK, mjr. Ing. P. SAZEČEK: Standardní řídicí a informační systémy pro řízení pozemních sil americké armády	4/32
● Trendy v logistických systémech NATO	6/29

Různé

Pplk. doc. PhDr. P. JIRKOVSKÝ, CSc.: Možnosti realizace psychologické přípravy v praxi vojsk	1/3
Doc. PhDr. J. CHALOUPEK, CSc.: Duševní hygiena vojenského profesionála	5/25
● Užití sociometrie v malých jednotkách a kolektivech	11/29
Kpt. dr. Mgr. R. VODRÁŽKA, CSc.: První psychologická pomoc v boji	3/13
Mjr. Ing. Mgr. V. BARTOŠ: Úvaha. Jak dál v sociálním řízení?	2/1
● Psychologická příprava jako nedílná součást procesu speciální přípravy vojenského profesionála na VVS	9/1
Pplk. Ing. M. KROUPA: Možnosti ochrany dýchacích cest proti nebezpečným škodlivinám	1/13
Ing. I. PATTA: Radonový program AČR	3/25
Pplk. Mgr. J. VESELÝ: Přeměna Civilní obrany na Civilní ochranu	4/35
● Přehled zásahů vojenských záchranných pluků CO uskutečněných v roce 1993	5/33
Pik. doc. L. KUBÁLEK, CSc.: Koncepce speciální tělesné přípravy v AČR (II.)	1/16, 2/23
Kpt. PaedDr. L. PRÍVĚTIVÝ, CSc.: Ohlédnutí za přezkoušením z tělesné výkonnosti vojáků z povolání	3/23
O. ŠELENBERK: MU SA DO boj zblízka – součást „Speciální tělesné přípravy“ v AČR	4/20
Pplk. dr. K. JANDA: K realizaci speciální tělesné přípravy na VA Brno	6/18
Pik. Mgr. A. KONRÁD: Transformace výkonnostního sportu v AČR	7/27
Pplk. PaedDr. J. ŠEVČÍK: Speciální tělesná příprava výkonných letců	9/23
Pplk. Ing. Z. NOVOTNÝ: Úloha rozhodování v řídicí práci	3/15, 4/10, 5/13
● Zvládání problémů při velení vojenským kolektivům	10/20
● Využití formalizovaných postupů rozhodování v řídicí práci	11/13, 12/13
Ing. J. BENDÁK, CSc., (pik. v zál.): Odvodní řízení	5/28
Pik. Ing. K. REHOREK, CSc.: Léčky v obranném boji	1/8
● Léčky předem připravené	2/10
● Činnost velitele po obdržení úkolu k zaujetí léčky	3/9
● Léčky bez předchozí přípravy	4/4
Ing. J. ČEVELA (pik. v zál.): Nová vojenská doktrína Ruska	4/31
● Od konfliktů na Blízkém východě k podpisu dohody	6/35
● Ozbrojené síly USA a Velké Británie před padesáti lety, v průběhu 2. světové války	8/32
Mjr. Ing. Mgr. V. BARTOŠ: Jaký bude personální management v AČR?	7/1

● Slovo ke stejnokrojové kázni	12/3
Mjr. O. PATOČKA: Jaké budeme mít poddůstojníky?	6/1
● Spolupráce s veřejností – aktuální úkol AČR	10/1
● Srovnání	12/1
Plk. Ing. M. PICMAUS: Nové situační značky	5/8
● Situační značky	9/30
JUDr. B. PLAŠIL: K právnímu postavení důstojníků základní služby	3/24
● Ještě jednou k vojenské přísaze	4/24
● Ještě jednou k aplikaci § 294 trestního zákona	5/31
● Státní zastupitelství aneb konec prokurátorů v Čechách	6/23
● Komu patří vojenský zběh?	8/25
● Ochrana utajovaných skutečností	10/22
Plk. dr. J. ŠUGÁR, CSc.: Rekvalifikace vojáků z povolání	8/22
● Může voják z povolání využít vojenskou kvalifikaci a rekvalifikaci v civilním zaměstnání?	11/25
Plk. MUDr. V. ŠILHA, CSc., plk. MUDr. J. ŠTOREK: Stane se vojenské zdravotnictví součástí humanitární medicíny?	10/29
Plk. Ing. K. KOZÁK: Organizace součinnosti	11/1
Plk. Ing. J. FILO: Než budeme řídit výcvik počítačem	11/3
Plk. Ing. J. ŠOUREK: Poznatky z přípravy a organizace mezinárodního semináře pro velitele	10/13
Mjr. PhDr. J. FIDLER: Tradice velitelství a jednotek AČR	12/34
Plk. v zář. Ing. Z. ŘEZÁČ: Památce generála	4/28
● Pětasedmdesát let od bojů na Slovensku	3/27
● Osmdesát let od vypuknutí 1. světové války	7/30
Plk. Ing. F. VALACH, CSc.: Světový trend – ozbrojený konflikt s cílem omezeným	3/29
● Krize, konflikty z hlediska uplatnění sil v době míru	12/31
Plk. Z. MIKLÍK: Příprava a nasazení amerických výsadkářů	3/37
Plk. Ing. A. KOMÁR, CSc.: Územní plánování v resortu MO	4/27
● Partnerství pro mír, možnosti	7/29
● Ekologická příprava pro partnerství	11/28
Ing. J. ADLER: Průzkumné a asanační práce v AČR a nový způsob výběrového řízení	9/29
Plk. Ing. O. MIKA, CSc.: Ochrana životního prostředí v AČR	6/20
Plk. doc. Ing. J. KAŠPAR, CSc.: Připravujeme nový Polní řád	4/34, 6/3, 8/2, 9/4, 11/4
Plk. Ing. B. RÝZNAR, CSc.: Ještě ke kontrolní práci z taktiky	6/5
Plk. v zář. Ing. J. NASTOUPIL: Hodnocení podřízených	12/29
Plk. Ing. J. HERÝNK, CSc.: Nová koncepce použití pozemního vojska NATO	5/34
RNDr. A. KOTLÁNOVÁ: Problematika norem a jejich vliv na práci v AČR	6/22
M. KORTÁNOVÁ: Třicet šest čínských válečných letů	8/35
Plk. dr. V. VÁVRA: K brannému zákonu	2/5
Mjr. Ing. J. DZURENDA: Bojové průzkumné vozidlo BPzV	1/25
Mjr. Ing. O. KRAVÁČEK: Mostní tanky. Současný stav a tendence vývoje	1/32, 2/30
Plk. Ing. L. FORMÁNEK, npor. Ing. J. ŠMEJKAL: Ženíjně-odtarasovací tanky armád bývalé Varšavské smlouvy	4/29
● Civilní stavební stroje bundeswehru	5/37
Plk. doc. Ing. D. VICAR, CSc.: Odmořovací vozidlo francouzské armády	6/27
Npor. Ing. J. ŠMEJKAL, pplk. Ing. J. ČEPICA: Ruční hydraulická kladiva	8/20
● Ženíjný stroj ZS-55	10/19
● Ženíjný tanky	12/23
Znovu ve stejnokroji (k novele základního řádu)	1/24
I. horská divize Spolkových ozbrojených sil	8/10
Ochrana proti nepřátelské dělostřelecké a minometné palbě	1/15
Základní výcvik americké pěchoty	1/28
Bojová dráha – výcvikový prostředek pěchoty	1/30
Výuka cizích jazyků v ozbrojených silách USA	1/36
Nesmrtící zbraně arzenál budoucnosti	1/37
Boj v zastavěném prostoru	2/14
Tanky bývalého Sovětského svazu	2/28
Poškození pásových a kolových vozidel zjištěná po operaci Pouštní bouře	2/33
Metody předpovědi	2/36
Rozvoj teorie taktiky svazků, útvarů a jednotek pozemního vojska AČR	3/6
Pozemní vojsko potřebuje novou taktiku	3/31
Protilaťadlová obrana v Afghánistánu rozhodujícím činitelem úspěchu	4/30
Ruské mobilní síly nabývají schopnost globálního působení	4/32
Mírové operace OSN	4/36
Psychologie přežití a metodika vojenského výcviku	5/23
Izraelské názory na budoucnost tanku	5/36
Pozemní válka ve 21. století z pohledu ozbrojených sil USA	6/25, 7/34
Výcvik německých vojáků pro službu v jednotkách OSN	6/31, 7/31
Systém vědeckotechnických informací NATO	6/33
Útočný boj zesílené rot v zastavěném terénu	7/8
Reforma ozbrojených sil Rakouska	7/36
Reorganizace vojenského školství ve Francii	8/26
Cíle plánovaného vyzbrojování tankového vojska bundeswehru	8/27
Vojenskostrategické koncepce Číny	8/34
Plánování přímé palby na stupni rota	9/15
K současné vojenské politice Japonska	9/34
Prognóza leteckého ohrožení pro rok 2000 – nikoli utopie, nýbrž již téměř realita	9/35, 10/31
Jazyková příprava v ozbrojených silách Francie	10/23
Trenažéry včera a dnes	10/27
Prapor územní obrany	10/35
Francouzské síly rychlého zásahu	10/37
Boj na zdrženou	11/32
Vytváří noc zvláštní podmínky?	11/35
K ozbrojeným silám Španělska	11/37
Generalita ozbrojených sil USA	11/38
Hlášení o nepřátelské dělostřelecké palbě	12/21
Vrtulník vybavený průzkumným radiolokátorem	1/23
Technologie pomáhá zabránit střelbě na vlastní vozidla	1/35

Citáty známých osobností:

Autorem citátu je Claude Adrien Helvétius, žijící v letech 1715–1771, francouzský materialistický filosof a ateista, jehož dílo přispělo k ideové přípravě francouzské revoluce 1789. Jeden z jeho výroků vztahující se k lidskému štěstí je tajenkou křížovky.

VODOROVNĚ:

A. Pokolení; směs nutná k výrobě chleba; zkratka naší koaliční strany; jarní polní práce; výhra v šachu. – B. Značka zahraniční elektrotechniky; značka obvazových potřeb; druh krmiva akvarijních rybek; anglicky „mýdlo“; lihovina z rýže. – C. ? ? ? (1. část tajenky). – D. Kulovitý bacil; snad; samopal; výraz z kupónové privatizace; popravčí. – E. Korálový ostrov; souhlas; přívěsný vůz za lokomotivou; osobní zájmeno; nástroje žneček. – F. ? ? ? (2. část tajenky). – G. Zn. čistícího prášku; sídlo čichu; zanechat; SPZ Přerova; neparlamentní

pravicová strana. – H. Povrchová tvrdá vrstva (zast.); bulharská měna; zkr. Státní obchod. inspekce; krátký hřebík s kulatou hlavičkou; pohovka s opěradly. – I. Povel pro psa; ? ? ? (3. část tajenky); nízké sedací umyvadlo. – J. Neodvratný osud (u muslimů); chem. zn. teluru; solmizační slabika; řím. čís. 499; staniolový proužek. – K. SPZ Tábora; jemná nečistota; předložka; bývalý obyvatel sev. Afriky; ruské město.

SVISLE:

1. Krátké kabáty; úzkonosá opice. – 2. Umělý člověk; usmrtit ve vodě. – 3. Osobní zájmeno; zpěvný pták; švýcarské sport. středisko. – 4. Náš ministr hospodářství; sladkovodní ryba; vojenská prodejna. – 5. Velká dlouhoocasá myš; škodlivý motýlek; puls. – 6. Násep; citoslovce rezignace; vidina ve snu; zvuk zvonku. – 7. Dívk. jméno; část obličej; sdělení vyjá-

děné slovo. – 8. Stělna na počest; amer. agentura pro ochranu život. prostředí; výrobní útvar závodu. – 9. Látka na podšívky; jídelní miska (hovor.); zkr. Okres. staveb. podniku. – 10. Předložka; postava z Foglarova románu; silná tyč k páčení. – 11. Parlament; potomci; africký slon. – 12. Mužské jméno; sice (řidč.); citoslovce hlasu zvonu. – 13. Část topeniště; český právník; soubor poznatků různých oborů. – 14. Přisvědčování (nářečově); slovensky „jiní“; znoj; chem. zn. lutecia. – 15. Pařížští lupiči; srknutí; noční podnik. – 16. Základní potravina; velká množství; spodní vrstva zemské kůry. – 17. Francouzsky „umění“; hlas vrány; bývalý přední český tenista. – 18. Tatraňský národní park; součást děla. – 19. Horní části zadních končetin některých zvířat; řecká oběť za zemřelého.

NÁPOVĚDA:

B. soap K. Aža 8. EPA 16. sima.

TAJENKA: Aby byl člověk šťastný musí mu ke štěstí stále něco chybět

Minovací souprava M56 (USA)

Jde o minovací soupravu určenou pro rychlé a operativní zřizování minových polí z vrtulníků. Jednou soupravou lze vytvořit minové pole o rozměrech cca 100 x 40 m při hustotě 0,04. Vrtulníkový roj s 30 soupravami je například schopen zaminovat prostor o rozloze 2000 x 40 m s hustotou 0,06.

Kompletní minovací soupravu tvoří dva kontejnery se 160 protivozidlovými minami, speciální pouzdra na miny a ovládací systém. V každém zphotoveném kontejneru o hmotnosti 300 kg je celkem 40 pouzder po dvou minách. Odpálení min v požadovaný okamžik zajišťuje malá výmetná náplň s elektrickým palníkem. Minimální výška vrtulníku při rozhozu musí být větší než 30 m z důvodu zabezpečení spolehlivé adjustace min a jejich správné polohy při dopadu na terén. Po opuštění kontejneru se automaticky otevírají křídélka a krátce po dopadu (během 1 až 2 minut) se mina adjustuje.

Miny jsou určeny především k poškození podvozků kolových vozidel a pojezdového ústrojí pásové obrněné techniky. Minovací souprava byla zavedena do výzbroje americké armády v polovině 70. let.

Základní takticko-technická data

Maximální rychlost letu při minování.....	190 km.h ⁻¹
Minimální výška letu při minování.....	přes 30 m
Rychlost výmetu min z kontejneru.....	4,5 m.s ⁻¹
Počet min v kontejneru.....	80
Počet kontejnerů v soupravě.....	2
Hmotnost kontejneru.....	300 kg
Typ používaných min.....	M56
Hmotnost miny.....	2,7 kg
Typ vrtulníku.....	UH-1H, UH-60H

Minovací souprava VS/MD (Itálie)

Velmi rozšířenými zatarasovacími prostředky pro rychlé a operativní zřizování minových polí se staly vrtulníky v italské armádě. Italský zbrojní průmysl vyvinul současně tři typy minovacích souprav tvořených velkokapacitními minovými kontejnery. Z těchto souprav, označených DAT, VS/MD a SY-AT, které pracují přibližně na stejných principech, **představme typ VS/MD.**

Velkokapacitní kontejner zavěšený pod vrtulníkem pojme až 1920 protipěchotních nebo 200 protitankových min, popřípadě jejich libovolnou kombinaci. Jednou soupravou lze zaminovat prostor o rozměrech cca 1500 x 50 m asi za 90 sekund. Shoz min může být ovládán ručně nebo automaticky podle připraveného programu v intervalech od 0,1 do 9,9 sekundy.

Minovací soupravu tvoří kontejner s manipulačními zásobníky a uvedeným množstvím PT nebo PP min, ovládací, řídicí a programovací blok a závěsné zařízení. Všechny typy používaných min jsou nekovové, vodotěsné, aktivované elektronickým nebo mechanickým kontaktním rozněcovačem. Minovací souprava byla zavedena do výzbroje italské armády koncem 70. let.

Základní takticko-technická data

Optimální rychlost letu při minování.....	100 km.h ⁻¹
Optimální výška letu při minování.....	200 m
Počet min v jednom zásobníku.....	48 PP nebo 5 PT
Počet manipulačních zásobníků v kontejneru.....	40
Hmotnost kontejneru s PT minami.....	980 kg
Hmotnost prázdného kontejneru.....	290 kg
Hmotnost prázdného manipulačního zásobníku.....	5 kg
Typy používaných PP min.....	VS-50, VS-MK2
Typy používaných PT min.....	VS-1,6, VS-1,6 AR
Typ vrtulníku.....	AB-205

Zatarasovací prostředky

